సంపుటము IV
నెం. 4

23 మార్చి, 1990
శుక్రవారము,
(శక సం. 1912,
చైత్రం 2).

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ కార్యకలాపములు

అధికార నివేదిక

విషయ సూచిక

		పేజీ. నెం.
1. వివరణ నిమిత్తం కోరిన అంశం : ఆర్థిక శాఖామంత్రి 22.3.1990న చేసిన వ్యాఖ్యల ఉపసంహారణ గురించి.	..	287
2. ప్రశ్నలు, వాగ్రూప సమాధానములు.	..	288
3. సంతాప తీర్మానము: ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభా మాజీసభ్యుడు శ్రీ మల్లిరెడ్డి ఆదినారాయణరెడ్డి మృతిపట్ల సంతాపము.	..	317
4. సభా కార్యక్రమము.	..	318
5. ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన వివరణ – ఆటో రిక్షా చార్జీల సవరణ గురించి.	..	323
6. సభా కార్యక్రమము	..	324
7. ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన వివరణ – 1990 సం.లో సేకరించబడే బీడీ ఆకుల ధర పెంపుదల గురించి.	..	326

(తరువాయి 3వ కవరులో)

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ముద్రణాలయ కమీషనరుగారిచే శాసనసభ ముద్రణాలయము, హైదరాబాదు నందు ముద్రింపబడినది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ

ప్రధానాధికారులు

సభాపతి	: శ్రీ పి· రామచంద్రారెడ్డి
ఉప సభాపతి	: శ్రీ ఎ· ధర్మారావు
అధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక	: శ్రీ కె· ప్రభాకరరావు
	శ్రీమతి ఎస్· ఉమావెంకట్రామిరెడ్డి
	శ్రీ డి· శ్రీపాదరావు
	శ్రీ కె· కళావెంకటరావు
	శ్రీ కె· ఎర్రన్నాయుడు
	శ్రీ జి· యాదగిరిరెడ్డి
కార్యదర్శి	: శ్రీ ఎ·వి·జి· కృష్ణమూర్తి
ఉపకార్యదర్శులు	: శ్రీ పి· సత్యనారాయణ శాస్త్రి
	శ్రీ పి·వి·కె·ఎల్·ఎన్·వి· రాఘవశర్మ
	శ్రీ వి·వి· భాస్కరరావు
	శ్రీ ఎస్· సూర్యనారాయణ మూర్తి
సహాయ కార్యదర్శులు	: శ్రీమతి ఎస్·జి· సుమిత్రాబాయి
	శ్రీ ఎ· పద్మనాభన్
	శ్రీ జి· సూర్యనారాయణరెడ్డి
	శ్రీమతి ఎం·వి·ఎస్· జయలక్ష్మి
	శ్రీ బి·వి· రామారావు
	శ్రీ జి· రంగారెడ్డి
	శ్రీ కె· శౌరిరెడ్డి
	శ్రీ డి· సుబ్రహ్మణ్యం
	శ్రీ ఎ·డి· భాస్కరరెడ్డి
చీఫ్ రిపోర్టర్	శ్రీ ఎం·హెచ్· కేశవరావు

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ చర్చలు

అధికార నివేదిక

(రెండవ సమావేశము: ఎనిమిదవ రోజు)

శుక్రవారం, 23 మార్చి, 1990.

(సభ ఉదయం 8.30 గంటలకు సమావేశమైనది)

(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

వివరణ నిమిత్తం కోరిన అంశం ఆర్థిక శాఖమంత్రి 22-3-1990 న చేసిన వ్యాఖ్యల ఉపసంహరణ గురించి

ఆర్థిక శాఖమంత్రి (శ్రీ కె. రోశయ్య):- అధ్యక్షా, నేను సభకు క్షమాపణ చెప్పి ఒక మాట చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది. నిన్న జరిగినటువంటి సందర్భంలో నేను తరువాత చెకప్ చేసుకున్నాను. నేను మాట్లాడినటువంటి మాటలలో కొన్ని అనుచితమైనటువంటి మాటలు వచ్చిన మాట వాస్తవం. వాటికి నా విచారాన్ని వ్యక్తం చేస్తూ, సభను క్షమించవలసిందని కోరుతూ నేను వాటిని ఉపసంహరించుకొంటున్నాను.

Sri K. Vidyadhara Rao (Chintalapudi):- Mr. Speaker Sir,..

Mr. Speaker:- Is there anything Mr. Vidyadhara Rao? It is a good gesture.

Sri K. Vidyadhara Rao:- Sir, When the Hon'ble Minister has realised what he has said and has apologised to this House, adjourning the business of the House, I think in future the Government will be more afraid and such incidence will not occur and the Government will not be the cause of provocation in the House.

Mr. Speaker:- Now, let us go to the regular business. My thanks to the Hon'ble Minister, to all the Members and especially to the floor leaders. Let us not repeat the history.

---

*An asterisk before the name indicates confirmation by the Member.

ప్రశ్నలు - వాగ్రూప సమాధానములు

రాష్ట్రంలో విచారణలో వున్న ఖైదీలు

86—

*187—సర్వశ్రీ పి. జనార్ధన్‌రెడ్డి (ఖైరతబాద్), శ్రీపాదరావు (మంథని), కె. రాంభూపాల్‌రెడ్డి (కర్నూలు) ముఖ్యమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) విచారణ లేకుండా జైళ్లలో మగ్గుతున్న విచారణలో వున్న ఖైదీలు ఈనాడు ఎంతమంది వున్నారు;

(ఆ) నేరారోపణ పత్రాలను దాఖలు చేయటానికి తీసుకున్న చర్యలేవి;

(ఇ) నేరారోపణ పత్రాలను దాఖలు చేయటంలో జాప్యానికి బాధ్యులైన వ్యక్తులెవరు?

ముఖ్యమంత్రిగారి తరఫున రెవిన్యూ శాఖమంత్రి (శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి):—

(అ) 31—12—1989 నాటికి 5040 మంది అండర్ ట్రయల్ ప్రిజనర్సు వున్నారు.

(ఆ) 2628 కేసులలో నేరారోపణ పత్రాలను దాఖలు చేయటం జరిగింది. మిగతా 2412 కేసులలో నేరారోపణ పత్రాలను దాఖలు చేయటానికి చర్యలు తీసుకోవటం జరుగుతున్నది.

(ఇ) పోలీసులు, ప్రాసిక్యూటింగు అధికార్లు నేరారోపణ పత్రాలు దాఖలు చేయవలసి వుంది. కాగా జైళ్ళనుండి న్యాయస్థానాలకు ఖైదీలను హాజరు పరచటానికి పోలీసులు రక్షణ కల్పించవలసి వుంటుంది. సిబ్బంది తగినంతగా లేనందున జాప్యాన్ని నివారించటానికి వీలు పడలేదు. అందువల్ల జాప్యానికి ఏ ఒక్క వ్యక్తిని బాధ్యుడుగా చేయడం సాధ్యపడదు.

శ్రీ పి. జనార్ధన్‌రెడ్డి:— మంత్రిగారు 5040 మంది కేసు విచారణలో ఉన్నారని చెప్పారు. దానిలో 2,628 మందిప్పైన ఛార్జిషీటు దాఖలు చేయడం జరిగిందని చెప్పారు. 2,412 మందిప్పైన ఇంకా విచారణ చేయకుండా వారిని జైళ్లలో పెట్టడం జరుగుతున్నది. చిన్న కేసు ఉన్నప్పటికీ — కేసు రుజువైనా శిక్ష కొద్దిగా ఉంటుంది — కాని వారికి పనిష్మెంటు ఎక్కువ అవుతున్నది జైళ్లలో పెట్టడంవల్ల. 2,412 మంది ఎప్పటినుంచి జైళ్లలో ఉన్నారు. వారిప్పైన ఉన్నటువంటి కేసులు ఏమిటి? కేసులు లేకపోతే వారిని ఎప్పుడు వదిలి పెడతారు? వీరిని జైళ్ళనుంచి న్యాయస్థానానికి పంపించడానికి కావలసినంత సిబ్బంది — ఎస్కార్ట్ లేరని మంత్రిగారు చెప్పడం జరుగుతున్నది. అటువంటి పరిస్థితి ఉందని అంటే అది విచారకరమైన విషయం. ప్రభుత్వం వారిని అరెస్టుచేసి జైళ్లలో పెట్టింది. సిబ్బంది లేదని ప్రభుత్వం చెబుతున్నది. దానికి ఎవరు బాధ్యులు? చిన్న నేరం చేసారో లేదో — వారు

జైళ్లలో ఉన్నారో లేకపోతే ఎక్కడున్నారో వారి తల్లిదండ్రులకు తెలియదు· ఈ 2412 మంది కుటుంబాలకు వీరిగురించి ఇన్ఫారం చేసారా? ఏ కేసు లేకుండా 2,412 మందిని జైళ్లలో పెట్టడం జరిగింది· వారి కుటుంబాలకు తెలియకుండా ఉన్నారు· సరైన సిబ్బంది లేదని అంటే దానికి బాధ్యులు ఎవరు? వారిని ఎప్పుడు వదలిపెడతారు? లేకపోతే వారిని ఎప్పుడు కోర్టుకు పంపిస్తారో చెప్పాలని కోరుతున్నాను·

శ్రీ డి·కె· సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, తమకు తెలుసు ఈ కేసులు ఎందుకు పెండింగ్ ఉంటాయో· గౌరవ సభ్యులు అడిగిన ప్రశ్నలో ఒక సంవత్సరానికి లోపు ఉన్న వారు ఎంతమంది, అంతకు మించిన వారు ఎంతమంది అని అడిగారు· ఒక సంవత్సరం కంటే మించిన కేసులు 31-12-1989 నాటికి 376 ఉన్నాయి - సంవత్సరం లోపలగా ఉన్న కేసులు 4664 ఉన్నాయి· ఈ కేసులలో చార్జి షీటు ఎన్నిటిలో పెట్టడం జరిగింది, ఎన్నిటిలో పెట్టలేదు మనవిచేశాను· వారిని వదిలి పెట్టకపోవడానికి కారణాలు - they are under the control of the Judicial Administration. దానిని పోలీసు ఎడ్మినిస్ట్రేషను క్రిందికి తీసుకు రావలసిన అవసరం ఉంది - అప్పుడు ఎస్కార్టు సమస్య పరిష్కారం కావడానికి అవకాశం ఉంటుంది - I agree with the Hon'ble Members Sir. ఎస్కార్టు సిబ్బంది తక్కువ ఉందని ప్రభుత్వం గ్రహించి మరి కొందర్ని రిక్రూట్ చేసుకుని చేయాలని ఉద్దేశం ఉంది - ఆ సమస్యను గెట్ ఓవర్ అవడానికి - matters are pending with the Finance Department. ఆలస్యానికి ఇంకొక కారణం కొందరు - many of them have been involved in the offences pertaining to the Explosive Substance Act. ఈ ఎక్స్ప్లోజివ్స్ ఎక్టు క్రింద - We have to obtain permission and reports from various authorities and from the Government of India we have also to obtain some Reports. తమకు బాగా తెలుసు - తమరు న్యాయశాస్త్ర కోవిదులు - the procedure of obtaining all these certificates is in progress and we are not delaying anywhere. The moment they come, the charge-sheet is filed and I assure the Hon'ble Members that we are trying our level best and we have already constituted State Level Committees and District Level Committees. They have been already on the job and I hope to get over this problem very soon. 8·40 ఉ·

శ్రీ ఎన్· రాఘవరెడ్డి (నకిరేకల్):- మంత్రి సమాధానం చెపుతూ ఒక మాట చెప్పారు - స్టాఫ్ లేనందువల్ల చార్జి షీటు పెట్టడం ఆలస్యం అవుతున్నదని···

శ్రీ డి·కె· సమరసింహారెడ్డి:- జైలు నుంచి తీసుకుపోవడానికి ఎస్కార్టు విషయంలో సమస్య వచ్చింది అని చెప్పాను - I share with the feelings of the Member - చార్జి షీటు పెట్టకుండా people to languish years together it is not a good feature.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి - చార్జి షీటు పెట్టడంలో ఆలస్యం జరుగుతున్నది - ఎందుకు జరుగుతున్నది? దానిని నివారించడానికి ప్రభుత్వం చేస్తున్న ప్రయత్నాలు ఏమిటి?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి - రాష్ట్ర లెవెల్ కమిటీ విషయంలో - This Committee consists of Home Secretary as Chairman, Director General and Inspector General of Police; and Inspector General and Director of Correctional Services are all Members. This Committee is monitoring the entire procedure now. In district level Committees the District Sessions Judge is the Chairman. The Superintendent of Police and Session Judge are Members of the District Committees. వీరు ఏ జిల్లాకు ఆ జిల్లాకు సంబంధించి ఎన్ని కేసులు పెండింగ్ ఉన్నాయి పరిశీలించి ఎక్స్‌పిడీషియస్ చర్యలు తీసుకోమని ఆదేశించడం జరిగింది.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:- కలెక్టర్లను కూడా చేర్చండి.

Mr. Speaker:- This pertains to purely Police - are they functioning?

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- They are functioning. They are on the job and; over and above the State Level Committee is already pursuing this. So, we have been taking all the measures that are necessary to get this cleared Sir.

శ్రీ ఎమ్. నర్సయ్య (మేడారం):- నా నియోజకవర్గంలో గోదావరిఖనిలో 31 డిసెంబర్ రాత్రి పోలీసు స్టేషనులో దెబ్బలకు ఒకరు చచ్చిపోతే ఇంతవరకు ఏక్షను తీసుకోలేదు. కన్నాల రమేష్ అనే అతన్ని పోలీసులు కొట్టి చంపారు. ఒక హరిజనుణ్ణి కొట్టి చంపారు. జయంత్‌రెడ్డి అనే ఎస్.ఐ. రాత్రి బాగా తాగి అందర్ని కొడితే, ఆయన మీద కంప్లయింట్ ఇచ్చాను. ఆయన మీద ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- అది వేరే ప్రశ్న ఇవ్వండి.

శ్రీ ఎమ్. నర్సయ్య:- 304 క్రింద ఇస్తే కూడా రాలేదు.......

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- Sir, if you permit me I will satisfy the Hon'ble Member. సెపరేట్ అయినా కూడా వారు వ్యక్తపరిచిన స్పెసిఫిక్ కేసు విషయంలో అధికారులను నోట్ చేసుకోమని చెప్పడం జరిగింది. సంబంధిత అధికారులకు చర్యలు తీసుకోడానికి ఆదేశాలు ఇవ్వడం జరిగింది.

(ఇంటరప్షన్స్)

I cannot stright away right now answer here to this specific question. It is not part of the question, but still I am trying to satisfy that we still take action and we will definitely try to. Whatever I say on the floor of the House, will the definitely implemented.

శ్రీ మహమ్మద్ రజబ్ అలీ (సుజాతనగర్):- మన రాష్ట్రంలోని జైళ్లలో తగినంత ఎకామడేషన్ లేదు. ఈ అయిదు వేలే కాక యావజ్జీవ ఖైదీలు, ఇతరులు సుమారు పది వేల మంది దాకా ఉంటారు. వారు అతి నికృష్టమైన పరిస్థితుల్లో జైళ్లలో కాలం గడపవలసి వస్తున్నది. పోలీసు ఎస్కార్ట్ లేదనే కారణంతో వారిని దాంట్లో ఉంచేస్తే ఎలా? ఒక రోజు అయినా మంత్రిగారు జైల్లో ఉంటే తెలుస్తుంది. పశువులను, జంతువులను పెట్టినట్లు ఉంటుంది. ఎకామడేషన్ లేని పరిస్థితిలో ఇంతమందిని దీర్ఘకాలం ఉంచడం మంచిది కాదు. ఎకామడేషన్‌కు మించి జైలులో పెట్టడం మంచిది కాదు. పదివేల మంది దాకా మన రాష్ట్రంలో ఉన్నారు. దానిని సులభతరం చేయడానికి, వారిని బయటకు పంపించడానికి ప్రయత్నం చేయాలి.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- నేను ఇచ్చిన ఫిగర్స్ కరక్టు. కాన్విక్ట్స్ ప్రిజన్ రూల్స్ ప్రకారం ఉంటారు. Convicts - they are governed by different set of rules. They are under Central Jail.

శ్రీ మహమ్మద్ రజబ్ అలీ:- దానికి వేరే రూల్స్ ఉన్నప్పుడు ఆరుబయలు జైల్స్‌లో ఎలా పెడుతున్నారు?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- 5040 అని నేను ఇచ్చినది కరక్టు ఫిగర్ - కోర్టు బెయిల్ ఇస్తే వారు బయటకు వచ్చే అవకాశం ఉంటుంది - కానీ కొన్ని కేసులలో - keeping the nature of the offences in consideration, Courts have refused bails. అటువంటప్పుడు వారు జైలులోనే ఉండ వలసి వస్తుంది - they have to obtain Bail in the superior Courts and they have to come out where there is availability for getting Bail రజబ్‌అలీగారు నేను ఒక్క రోజన్నా జైలులో ఉంటే బాగుంటుంది అన్నారు. ఒకరోజు పోలీసు స్టేషనులో కూర్చొని వచ్చిన అనుభవం ఉంది. వీలైనంత త్వరలో పరిష్కారం చేయడానికి అన్ని చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

శ్రీ డి. శ్రీపాదరావు:- ఈ నేరారోపణ పత్రాలు దాఖలు చేయాలంటే దానికి ముందు 8.50 ఎఫ్.ఐ.ఆర్. పోలీసు వారు యిష్యూ చేయడం లేదు యెందుకు అనే బేస్ ఒకటి తీసు ఉ. కోవాలి. ఈ బేస్ లేకుండా పోలీసువారు సర్కిల్ యిన్స్‌పెక్టర్, ఎస్.ఐ. లెవెల్‌లో చేసేవి పెరుగుతాయని మీతో మనవిచేస్తున్నాను. ఈ ఎఫ్.ఐ.ఆర్ యిష్యూ చేసే కాపీలు యివ్వకుండా లేక ఫిర్యాదు రాగానే ఎంక్వయిరీ చేయకుండా ఎఫ్.ఐ.ఆర్‌లో 20, 30 మందిని పెట్టి సంబంధం లేకపోయినా వారి కేసులు చార్జ్‌షీట్ యివ్వకుండా యీ పత్రాలు లోపల పారవేస్తున్నారు. మేము ఎఫ్.ఐ.ఆర్. తీసుకునుది యిమ్మంటే పోలీసు వారు

యివ్వడం లేదు. ఉదాహరణకు నర్సయ్యగారు చెప్పిన దానిలో జయంత్‌రెడ్డి అనే వారు గోపాల్‌రెడ్డి అనే వ్యక్తి డబ్బు యిస్తేనే మిగతావారి నేరారోపణ పత్రాలు యివ్వకుండా యీ నేరారోపణ పత్రాలు యివ్వడానికి పోతున్నారు. The basic point is, the C.I and such people are doing the wrong things. దీనిమీద యే చర్య తీసు కుంటారు? వారి అందరిని లోపల పారవేసి సంవత్సరం, 6 నెలలు తర్వాత మీరు చార్జి షీట్ ఫైలు చేస్తే వీరి గతి యేమిటి? వీరి భార్యలు యెవరయితే ఉన్నారో అన్యాయంగా పెట్టిన కేసులు ద్వారా లాకప్‌డెత్‌లు లాగా వారు యిళ్లల్లో చస్తున్నారు. దీనికి మీరు యేమి చర్య తీసుకుంటున్నారు?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- Our endeavour has been only to solve that problem. సాల్వ్ చేయాలనే స్టేట్ లెవెల్ కమిటీ, డిస్ట్రిక్టు లెవెల్ కమిటీలు అని వేసినాము. They are monitoring జిల్లా లెవెల్ కమిటీలలో జిల్లా జడ్జి ఛైర్మన్, జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటు మెంబరు, జిల్లా జైలు సూపరింటెండెంటు మెంబరు. అది రెగ్యులర్‌గా మానిటర్‌చేస్తే దానిని క్లియర్ చేయడానికి చర్యలు. మాకు కూడా బాధగానే ఉంది. అనవసరంగా జైలులో పెట్టడం వల్ల మాకు యేమి వస్తుంది. అవి తొందరగా డిస్పోజల్ కావాలనే మేము కోరుతున్నాము. We still further take necessary steps, give advice or instructions to the Committees to hasten up the matter and see that the cases are disposed off.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావు (మెట్‌పల్లి):-- అధ్యక్షా, మీరు మా రెస్క్యూకి రావాలి. మంత్రిగారు యెన్నిసార్లు జవాబు చెప్పినా సొల్యూషను రావడం లేదు. మంత్రిగారు అన్నారు. చాలా రోజులు వరకు పోలీసు వారు చార్జిషీటు ఫైలు చేయకపోవడం వల్ల జైలులో మగ్గుతున్నారు అన్నారు. It the police failed to file charge sheet within 60 days, they are deemed to be released as if they are released by the Judge. అన్నది మంత్రిగారికి తెలుసు. కాబట్టి అదే పద్ధతిలో పోలీసు వారు జాప్యం దృష్టిలో పెట్టుకుని సి.ఆర్.పి.సిలో యేదైతే సదుపాయం కల్పించినారో, అదే పద్ధతి ప్రకారం ప్రభుత్వ పరంగా ప్రొటెక్టెడ్ ట్రయల్స్ యేవైతే జరుగుతున్నాయో, ఎక్యూజ్డ్‌ను కోర్టు ముందు ప్రొడ్యూస్ చేయడం డిలే అవుతున్నదో దీనికి కూడా మీరు యేదైనా ఒకటి రూపొందించండి. రెండుసార్లు, మూడుసార్లు ఎస్కార్టు లేని కారణంగా కోర్టు ముందు ఎక్యూజ్డ్‌ను పెట్టలేకపోవడం వల్ల 1,2 సార్లు అవసరం అయితే They are deemed to be released అని మీరు అమెండుమెంటు తీసుకుని రండి. పర్సనల్ బాండ్ మీద వదిలిపెట్టండి. నక్సలైట్స్ కాని యెవరయినా కాని మిమ్ములను బెదిరిస్తే సి.ఎం. మొదలు ప్రభుత్వ యంత్రాంగం వరకు కదిలిపోయి మీరే బెయిలు తీసుకునిపోయి మీరే వదిలివెడుతున్నారు. మీ వైఫల్యం వల్ల వారిని జైలులో ఉంచడానికి వీలులేదు. పర్సనల్ బాండ్‌మీద వదలిపెట్టండి. జైలులో పెట్టకుండా వారికి అన్నం పెట్టేది కూడా తప్పుతుంది. కనుక మీరేమైనా చర్యలు తీసుకుంటారా?

Mr. Speaker:- To avoid further suplementaries, I suggest one thing, to the Hon. Minister. Non-filing of charge-sheet may be due to multi-farious engagemnts for the police people and because of the unforeseen incidents. Is there any proposal, as recommended by the Law Commission, to create the Directorate of Prosecutions? The S.I. with issue the FIR and the Directorate of Prosecutions will look after the remaining aspect.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- The Directorate of Prosecutions is already there. it is functioning. Because there was no such suplementary from that side, I did not mention. It is already there. Apart from that.......

Sri Ch. Vidyasagar Rao:- Even if the bail is granted, because of non-furnishing of securities..........

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- Whenever the accused is produced before the court, even the Hon. Member also knows it, he is produced with a remand report by the concerned police. The remand report consists of the gist of the case. On the basis of the remand report, the concerned judicial officer remands him to the judicial custody. Even in cases where the charge sheets have not been filed, you are well aware, based on the remand report bail applications have been filed. If the full-filedged charge sheets could not be filed, there have been cases where preliminary charge sheets have been filed and later final charge sheets have been filed as stipulated in the Code of Criminal Procedure. Such instances are there. Where we are required to secure the report under the Explosive Substances Act, before filing the charge sheet, which is a statutory requirements, we are helpless. Under the circumstances, I hope the Hon' Chair will appreciate the predicament in which I am placed. We hastening up even that. The District level Committees are monitoring and the Director of Prosecution is also looking into it.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి (మక్తల్):– మాకు యిది మామూలుగా చెప్పవలసిన సమాధానం. మాకు అర్థం అయ్యేటట్లు చెప్పండి. నేరారోపణ పత్రాలను దాఖలు చేయడానికి తీసుకున్న చర్యలు యేమిటని బి లో అడిగినాము. దీనికి సమాధానం యేమి చెప్పినారంటే 2,628 కేసులలో నేరారోపణ పత్రాలను దాఖలు చేయడం జరిగిందని మిగతా 2,412 కేసులలో నేరారోపణ పత్రాలను దాఖలు చేయడానికి తీసుకున్న చర్యలేమిటని అంటే దానికి సమాధానం చెప్పకుండా చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతున్నదని అంటున్నారు. ఏమి చర్యలు తీసు కున్నారని ఖచ్చితంగా అడుగుతున్నాము. ఇంతమంది జైలులో నేరారోపణ పత్రాలు దాఖలు చేయకుండా పెట్టినారు? దీనికి మీరు తీసుకున్న చర్యలు యేమిటని అంటే దానికి సమాధానం చెప్పకుండా చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతున్నదని అంటున్నారు. ఏమి చర్యలు తీసు కున్నారని ఖచ్చితంగా అడుగుతున్నాను. ఇంతమంది నేరారోపణ పత్రాలు దాఖలు చేయకుండా యెందుకు ఉన్నారు? దీనికి మీరేమి చర్యలు తీసుకున్నారు?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– నేను మొదటే నా జవాబులో తీసుకున్న చర్యలు యేమిటో చెప్పినాను. ఎక్స్‌ప్లోజివ్ సబ్‌స్టెన్స్ యాక్ట్ క్రింద ఆలస్యం జరుగుతుంది.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:– ప్రభుత్వం నేరారోపణ పత్రాలు దాఖలు చేయడంలో తీసు కున్న చర్యలు యేమిటి? తీసుకోకపోతే తీసుకోలేదని చెప్పండి.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:– నేను విశదీకరించినాను. చార్జిషీట్ ఫైలు చేయా లంటే స్టాట్యూటరీ రిక్వైర్‌మెంటు...

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:– ఆ యిబ్బందులు మాకు తెలుసు. 60 రోజులు తర్వాత వదలి పెట్టవచ్చునని విద్యాసాగర్‌రావుగారు చెప్పిన ప్రొవిజన్స్ ఆధారంగా చేసుకుని ...

మిస్టర్ స్పీకర్:– హోమ్ డిపార్టుమెంటు డిమాండు గురించి వచ్చినప్పుడు యివన్నీ అడగవచ్చును.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు (మధిర):– మంత్రిగారు సమర్థులయిన లాయరు అని నాకు తెలుసు. వారు ఒక రోజు అనుభవం పోలీసు స్టేషను గురించి చెప్పినారు. సంవత్సరాల తరబడి అనుభవం ఉంటే యెంత మానసిక సంక్షోభం ఉంటుందో అర్థం అయ్యేది. అందువల్ల మానవతా దృష్టితో పరాయి ప్రభుత్వాన్ని మనము అనేకసార్లు మాటలు అన్నాము. నిజాం ప్రభుత్వాన్ని మాట అన్నాము. విద్యాసాగర్‌రావుగారు పాజిటివ్ సూచనలు చేశారు. 60 రోజులలో చార్జిషీట్ మీరు పెట్టకపోతే పోలీసు వారు యిష్టం అయితే తొందరగా పెడతారు లేకపోతే లేదు. ఒక వ్యక్తి ప్రథమ ముద్దాయి అన్నటువంటి వ్యక్తి పోలీసు స్టేషనులో సరెండర్ అయితే ఆ స్టేషన్‌లో ఆ వ్యక్తి యాంటిసిపేటరీ బెయిలుతో వచ్చినారు. పోలీసు వారి పరిస్థితి అట్లా ఉంటుంది. సంవత్సరాల తరబడి విచారణ లేకుండా ఉన్నవారి విషయంలో, నక్సలైట్స్ విషయంలో సి.ఎం. గారు చొరవ తీసుకుని చెప్పినారు. చాలా సంతోషం. ఇటువంటి కేసులలో విచారణ లేకుండా ఉన్నవారిని 60 రోజులు లోగా చార్జిషీట్ పెట్టకపోతే కనీసం నేరారోపణ కాగితాలు యిస్తే తప్ప బెయిలుకు పెట్టము అని చెప్పిన సంఘటనలు అనేకం ఉన్నాయి. దయచేసి అటువంటి వారిని వదిలి పెట్టాలి. దీనికి మంత్రిగారు అంగీకరిస్తారా?

Mr. Speaker:- In such of those cases, why can't they be released?

Sri D.K. Samarsimha Reddy:- I look into it.

మిస్టర్ స్పీకర్:- దయచేసి నాతో కో ఆపరేట్ చేయండి· ఫ్రైడే బిజినెస్ ఉంది· 9·00 ఉ·

శ్రీ టి· జీవన్‌రెడ్డి (జగిత్యాల):- విద్యాసాగర్‌రావు గారు 60 దినములు కనుక ఛార్జి షీట్ ఫైల్ చేయకుండా ఉంటే ఆటోమాటిక్‌గా బెయిలు యిస్తారని చెప్పారు· టాడా ఏక్టు ఇన్‌వొక్ చేసే చోట 60 దినములోగా ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోతే ఆటోమాటిక్‌గా వారికి బెయిల్ యివ్వడానికి వీలు లేదు·

Mr. Speaker:- The Hon'ble Minister has promised to look into it.

Sri T. Jeevan Reddy:- He has not answered this.

Mr. Speaker:- Even the cases under TADA .... టాడా ఏక్టు క్రింద ఉన్న ఏరియాస్‌లో కూడా బెయిల్ మీద వదులుతారా?

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- Any assurance to be given by me cannot override the provisions of the act. The assurance must be within the provisions of the Act. The Act will take its own course.

శ్రీ పి· జనార్ధన్‌రెడ్డి:- 2412 మంది మీద నేరారోపణ పత్రాలు దాఖలు చేయకుండా ఉన్నందున జైలులో ఉన్నారు· వారికి సరియైన ఎస్కార్టు లేక వారిని కోర్టుకు తీసుకు వెళ్ళలేని పరిస్థితులు ఉన్నవి· మొబైల్ కోర్టులు లాగ స్పెషల్‌గా జైలు ఆవరణలోనే వీరికి స్పెషల్ కోర్టులు ఏర్పాటు చేసి విచారణ జరిపేందుకు చర్యలు తీసుకుంటారా?

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- Mobile courts have got a specific job to perform.

శ్రీ పి· జనార్ధన్‌రెడ్డి:- స్పెషల్ కోర్టులు ఏర్పాటు చేయండి·

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- We will see.

బలహీనవర్గాల గృహ నిర్మాణ కార్యక్రమము

87-

*373 సర్వశ్రీ కె· విద్యాధరరావు (చింతలపూడి), పి· నాగేశ్వరరావు (ఖమ్మం), సి· విఠల్‌రెడ్డి (నర్సాపూర్), మహమ్మద్ రజబ్ అలీ, డి· చినమల్లయ్య (ఇందుర్తి), కె· బిక్షం (బుర్గంపాడు):- ముఖ్యమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) బలహీనవర్గాల గృహ నిర్మాణ కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వం కొనసాగించనున్నదా;

(ఆ) అయినచో, సంవత్సరానికి నిర్మించదలచిన ఇళ్ళు ఎన్ని;

(ఇ) లబ్ధిదారులకు ఏ పద్ధతి పై, ఏ సూత్రాలపై ఇండ్లను కేటాయించనున్నారు?

పంచాయతీరాజ్, మునిసిపల్ పరిపాలన శాఖామాత్యులు (శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి):-

(అ) అవునండీ.

(ఆ) సంవత్సరానికి 75,700 ఇండ్లు.

(ఇ) నెల ఒక్కింటికి రూ. 350/-ల లోపు ఆదాయం గల లబ్ధిదారులు గ్రామాల లోని ఇండ్లకు అర్హులవుతారు. నెలకు రూ. 700/- ల లోపు ఆదాయం గల లబ్ధిదారు లందరు పట్టణాలలోని గృహాలకు అర్హులవుతారు. జిల్లా అంతటికి, ఒక్కొక్క మండలంలో షెడ్యూలు కులాల వారికి 50 శాతం, షెడ్యూలు జాతులకు 10 శాతం, వెనుకబడిన తరగతుల వారికి 30 శాతానికి తక్కువ కాకుండా, ఆర్థికంగా వెనుకబడిన ఇతర తరగతుల వారికి మిగిలిన ఇండ్లను కేటాయించాలి.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, యిండ్ల సంఖ్య 75,700 యిండ్లకు తగ్గించడం జరిగిందని మంత్రి గారి సమాధానంలో చెప్పారు. గత ప్రభుత్వము 1,45,000 నుంచి రెండు లక్షల వరకు శాశ్వత గృహాలు కట్టించే తరుణంలో పొదుపు, ఆదాయం అంటూ తగ్గించడం వలన పేదవారికి గుడిసెలు మాత్రమే మిగులుతాయి. ఎందుకు ఈ విధముగా తగ్గించారు? ఎలిజిబిలిటీ 350 రూపాయలకు తగ్గించారు. యిదివరలో గత ప్రభుత్వం హయాములో గ్రీన్‌కార్డు హోల్డరు ఎలిజిబిల్ అని చెప్పారు. కాని ఎలిజిబిలిటీ 350 రూపాయలు నెలకు లిమిట్ పెట్టి యిండ్లు కట్టిస్తున్నారు. యిది ఎంతవరకు సమంజసము? యిండ్ల కేటాయింపు విషయంలో మీ పద్ధతులు ఏమిటి? వెనుకబడిన తరగతులు, హరిజనులు, గిరిజనులు గురించి చెప్పారు. జిల్లా స్థాయిలో లబ్ధిదార్ల ఎంపిక ఎట్లా ఎవరు చేస్తారు? మీ యిష్టం వచ్చినట్లు ఎంపిక చేయదలుచుకున్నారా? ఏ వ్యవస్థ ద్వారా ఎంపిక చేయబోతున్నారు?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- రెండు మూడు సంవత్సరాలుగా గత ప్రభుత్వం ఎన్నో యిండ్లు శాంక్షను చేశారు. ఎన్ని యిండ్లకు సబ్సిడీ యిచ్చి యిండ్లు చేపట్టినారో వివరించుతాను. 1988-89 సంవత్సరానికి 1,45,000 యిండ్లు మంజూరు చేయ బడినవి. అందుకు సబ్సిడీ 58 కోట్ల రూపాయలు అవసరమవుతుంది. 23 కోట్ల రూపాయలు మాత్రమే యివ్వడం వలన 64,129 యిండ్లు మాత్రమే వస్తున్నవి. అదే మాదిరిగా 1989-90 సంవత్సరములో 1,72,500 యిండ్లు మంజూరు చేశారు. అందుకు రూ. 64 కోట్ల రూపాయలు అవసరమవుతుంది. గాని బడ్జెట్‌లో రిలీజ్ చేసినది మాత్రము రూ. 26 కోట్లు మాత్రమే. అందువలన 69,822 యిండ్లు మాత్రమే వస్తున్నవి. ఆ ప్రభుత్వము యిండ్లు మంజూరు చేసినది ఎక్కువ, డబ్బు రిలీజ్ చేసినది చాలా తక్కువ. కాని ఈ ప్రభుత్వము ఎన్ని యిండ్లు కట్టాలనుకుంటున్నదో అన్ని

యిండ్లకు డబ్బు రిలీజ్ చేసి యిండ్లు కట్టాలనే చిత్తశుద్ధితో ఉంది· ఎక్కువ యిండ్లు శాంక్షను చేసి తక్కువ డబ్బు రిలీజ్ చేయడం ఈ ప్రభుత్వానికి యిష్టము లేదు· కాలనీస్ విషయంలో – యిండ్ల ఎంపిక విషయంలో కలెక్టరు ఉంటారు· ఆ నియోజకవర్గము యం·యల్·ఏ ఉంటారు· ప్రతి యం·యల్·ఏ కు కనీసము ఒక కాలనీ లే అవుట్ ఫిక్స్ చేస్తారు· సాధ్యమైనంతవరకు లబ్ధిదారులలో ఎవరు అయితే ముందుగా కంట్రిబ్యూషను యిచ్చినారో వారికి ప్రాధాన్యత యిస్తారు· 350 రూపాయలే పరిమితి ఎందుకు పెట్టారు అంటే – ఎక్కువ మంది ఆర్థికసోమత గల వారు యిండ్ల కోసము అప్లికేషన్సు పెట్టడం జరుగుతున్నది· అందుకు 350 రూపాయలు ఆదాయం నెలకు పరిమితిగా పెట్టడం జరిగింది·

శ్రీ యన్·టి· రామారావు (హిందుపూర్):– యిది ప్రజలకు సంబంధించిన విషయం· నేను సమాధానం చెప్పవలసి ఉంది· ప్రజా జీవితానికి సంబంధించి చాలా ముఖ్యమైన విషయం· ఆరోపణలు చేశారు· కాబట్టి నేను ప్రజలకు తెలియచేయవలసిన అవసరం ఉంది కాబట్టి నేను సమాధానం యిచ్చేందుకు లేవవలసి వచ్చింది· మొత్తం ఎన్ని యిండ్లు కట్టించారు? మేము సంవత్సరములో నాలుగు నెలలు ముందుగానే దిగిపోవలసి వచ్చింది· మంజూరు చేసిన యిండ్లు పూర్తి చేయవలసిన బాధ్యత ఈ ప్రభుత్వానికి ఉంది· వారు కట్టించవలసి ఉంది· Government is a continuous institution. They must carry out the programmes of the previous Government. Common people are awaiting to get their problems solved. అందుచేత గత ప్రభుత్వము డబ్బు యివ్వలేదు· కాబట్టి మేము యివ్వము, అన్ని యిండ్లు కట్టించము అని చెప్పడం ఎంతమాత్రము సమంజసము కాదు· మేము ఎన్ని యిండ్లు కట్టించాము· ప్రతి సంవత్సరము 1,45,000 యిండ్లు కేటాయించామా లేదా? ప్రకృతి విలయతాండవం చేసినప్పుడు ప్రత్యేకంగా ముఖ్యమంత్రి డిస్క్రిమినేషను మీద బాధితులకు అదనంగా యిండ్లు కట్టించామా? లేదా? కేవలం ధనంతులకే యిండ్లు పోతున్నాయని అనేది చాలా దుర్దృష్టకరమైన సమాధానం అని మనవి చేస్తున్నాను· పైగా ధనవంతులకే 9·10
ఇండ్లని వారంటున్నారు· ఆవిధంగా అనడం·దురదృష్టకరమని వారికి సమాధానంగా చెబు ఉ·
తున్నాను· ధనవంతుల ఇన్వాల్‌మెంట్ వుండాలనేది గత ప్రభుత్వ ఉద్దేశము· డబ్బులు కట్ట లేని వారు, శారీరక కష్టము చేసి, దానికి సరియైన శక్తిని ఉపయోగిస్తే, వారి యొక్క శక్తి ఇన్వాల్‌మెంట్ ప్రభుత్వముచేత ఆమోదించబడుతుందని ఆ విధంగా గత ప్రభుత్వము నిర్ణయం చేసిందని గుర్తు చేస్తున్నాను· ఇంకో విషయం ·····

(ఇంటరప్షన్స్)

Mr. Speaker:- I request the Minister for Legislative Affairs to control their Members. I am sorry. Mr. Jeevan Reddy, sit down. I take serious objection. I am once again reminding the Hon'ble Members that when the Leader of the House and Leader of the Opposition are on their legs there will be no interruptions.

శ్రీ ఎన్.టి రామారావు:- ఆరు సంవత్సరాల కాలంలో ఎన్ని ఇండ్లు గత ప్రభుత్వము కట్టించి ఇచ్చిందో చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఆర్ చెంగారెడ్డి:- ఇంతకు ముందే చెప్పాను. వారు డబ్బు రిలీజ్ చేయడం తక్కువ, ఇండ్ల సంఖ్య ఎక్కువ, అందువల్ల....

(ఇంటరప్షన్)

Mr. Speaker:- Let answer come. Others also have supplementaries.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- నంబర్ ఆఫ్ హౌసెస్ శాంక్షన్డ 1988-89 లో లక్ష 45 వేలు, 1989-90 లో ....

(ఇంటరప్షన్)

Mr. Speaker:- Let him answer. Let him complete. Unless you allow the Minister to say what can we do?

శ్రీ ఆర్.కె. చెంగారెడ్డి:- 1987-88లో లక్ష 52 వేల ఇండ్లు లక్ష్యంగా పెట్టారు. కాని అప్పుడు కూడా 8,458 ఇండ్లు తక్కువనే కట్టారు. 1988-89లో 69,822 ఇండ్లు కంప్లీట్ చేశారు. నిజమే. మేము ఎక్కువ కట్టించామని వారన్నారు. ఇపుడు చూడండి చెబుతాను. వారు ఏమి చెప్పారంటే 1983 మార్చి నుండి 28-2-1990 వరకు 11,70,271 మొత్తం ఇండ్లు ....

(ఇంటరప్షన్)

గౌరవ టి.డి.పి. సభ్యుడు:- ఏమిటి? ఏమిటి?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- ఏమిటి? ఏమిటి? అంటే? నన్ను డైరెక్టుగా అడిగితే? స్పీకరు గారిని అడగండి.

(ఇంటరప్షన్)

1983 మార్చి నుండి 28-2-90 వరకు 11,70,271 మొత్తం ఇండ్లు ......

(ఇంటరప్షన్)

Mr. Speaker:- Shall I suggest one thing that the statistical statement will be circulated to you?

("No "No" from the Opposition benches)

Mr. Speaker:- You have no patience to hear about the statistical data being given by the Minister and you do not want to have separate statistics. Then let him say.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- మొత్తం 11,70,271 ఇండ్లను వారు చేపట్టారు. దానిలో 9,58,943 ఇండ్లు వారు పూర్తి చేశారని లెక్కలున్నాయి. కానీ దానిలో పడిపోయిన ఇండ్లు లెక్కలో వున్నాయి .....

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి:- నేను అడిగేది ఒకటి. 1983 నుండి 1989 వరకు ఎన్ని ఇండ్లు ప్రభుత్వము ప్రొవయిడ్ చేశారు? మెటీరియల్ ధర విపరీతంగా పెరిగిపోయింది. 8 వేల నుండి 10 వేల వరకు ఇంటి ఖర్చును 'పెంచడానికి' ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తుందా? ఈ లక్ష 45 వేల ఇండ్లను కట్టించి ఎలాట్ చేయడానికి నిర్ణయం తీసుకొంటుందా లేదా? మీరు జి.ఓ. ప్రకారం జిల్లా స్థాయిలో ఎం.ఎల్.ఏ లతో కలిసి ఎంపిక చేయాలని వుంది. కాని జిల్లాలో కలెక్టరు గారు ఎం.ఎల్.ఏ ను ఖాతరు చేయడం లేదు. వారు ఇష్టానుసారము ఇండ్లను ఎలాట్ చేస్తున్నారు. దీనికి స్పష్టమైన సమాధానము చెప్పండి.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- ఇంతకు ముందే చెప్పాను. 1983 మార్చి నుండి 28-2-1990 వరకు 11,70,271 ఇండ్లను చేపట్టారు. దానిలో 9,58,994 పూర్తి చేశారు. కానీ, లక్ష 45 వేల ఇండ్లు ఈ సంవత్సరం కట్టమని అడిగారు. నేను ఇంతకు ముందే చెప్పాను. 2-3 సంవత్సరాలలో లక్ష 45 వేల ఇండ్లు, లక్ష 77 వేల ఇండ్లు కట్టాలని తలపెట్టి, 62-70 వేల ఇండ్లు మాత్రమే పూర్తి చేశారు. కాబట్టి ప్రోగ్రాము ఎంత తీసుకొంటామో దాని ప్రకారం సబ్సిడీ రిలీజ్ చేస్తాము. ఎక్కువ ప్రోగ్రాము ఇచ్చి తక్కువ చేయడం ఈ ప్రభుత్వానికి ఆ ఉద్దేశము లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఎంత వరకు చేయాలో అంతవరకే చేయడానికి సిద్ధంగా వున్నాము. 8 వేల నుండి 10 వేల వరకు ఇంటికయ్యే ఖర్చును పెంచమని అడిగారు. రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆలోచన చేయడం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. కలెక్టర్లు ఎం.ఎల్.ఏ లను సంప్రతించడం లేదని అన్నారు ఎం.ఎల్.ఏ. లను ఇండ్ల కేటాయింపు విషయంలో కలెక్టర్లు సంప్రతించాలని ఆదేశాలిచ్చాము. గైడ్‌లైన్స్‌లో ఇదివరకే చెప్పాము. వారు తప్పకుండా అక్కడున్న శాసన సభ్యులతో సంప్రతించి హౌస్ కార్యక్రమాలను ఏర్పాటు చేస్తారు.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- రాష్ట్ర ప్రజలంతా చూచే అంశమిది. రాష్ట్ర సమావేశాలలో ఈ సమస్య చర్చకు వచ్చింది. దయచేసి ముఖ్యమంత్రి గారు వారు పాలసీ స్టేట్‌మెంట్ (ఇచ్చారు). మాస్ హౌసింగ్ కన్‌స్ట్రక్షన్ చేస్తామని చెప్పారు. ఇది గవర్నరు గారి ప్రసంగములో వుంది. 'తట్టలో కాపురం బుట్టలోకి వచ్చినట్లు' లక్ష 45 లేదా 50 వేల ఇండ్లకు బదులుగా 75వేల ఇండ్లకు తీసుకొనివచ్చారు. రూపాయి విలువ పడిపోతున్నది. రు. 600 లు ఆదాయం వున్న వారు ఎలిజిబుల్ అని గత ప్రభుత్వము చేస్తే దాన్ని రు. 350 అకు తగ్గించారు. అయినా సరే. మీరు చెప్పిన లెక్కల ప్రకారం గత ప్రభుత్వము 9 లక్షల 58 వేల ఇండ్లు పూర్తి చేసింది. 6 1/2 సంవత్సరాల కాలంలో, 11 లక్షలు తీసుకొన్నారు సుమారుగా. ప్రతి సంవత్సరం లక్ష 40 వేల ఇండ్లు ప్రకారం. 1988-89 లో నాలుగు సంవత్సరాల కాలం ఈ ప్రభుత్వము లేదు. నవంబరులో అధికారంలోకి వచ్చింది. డిసెంబరు, జనవరి, ఫిబ్రవరి, మార్చి అందువల్ల తగ్గించారు గతములో 1989

అనే ప్రిటెక్స్ట్ పరియైనది కాదు. జనరల్‌గా జూన్ టు జూలై చూడండి. ఆరు సంవత్సరాలు స్టాండ్ చూడండి. ఈ మాసివ్ కన్‌స్ట్రక్షన్ ప్రోగ్రాము తీసుకొంటామని గవర్నరుగారి ప్రసంగములో చెప్పారు. గత ప్రభుత్వము కంటే ఎక్కువ తీసుకుంటారని మేము ఆశించాము. దయచేసి, ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ సారి హౌసింగ్ ప్రోగ్రాము బలహీన వర్గాల వారికి కట్టించి, వారికి ఉపయోగపడె విధంగా 'మేము చర్యలు తీసుకొంటాము' అని చెబితే మేము సంతోషపడతాము. కాని మరోక విధంగా మీరు 50 శాతం కట్ చేస్తున్నారు దానికి అనుగుణంగా రు. 600 నుండి రు. 350లకు ఎలిజిబిలిటీని తగ్గించారు రోల్ ఆఫ్ ఎం.ఎల్.ఎస్. గురించి ఎమన్నారంటే. Only with the consulation of the MLA. The District Collector in consulation with the MLA. Ultimately what will happen ? If there is no normal relation between the MLA and the District Collector what will happen ? పోనీ మీకు ఏమ్మెల్యేనా రెఫర్ చేయమని అన్నారా ప్రజాప్రతినిధులకు వున్న హక్కును తీసు కుంటున్నారు. ఇంకా ఏమ్మెల్యేనా మంచి హక్కు పెట్టండి, పెడతారా, పెట్టే ఆలోచన ఉందా ఈ ఆపు చేసినటువంటి ఇళ్ళు, గతములో ఆపు చేశామని మేము చెప్పాము. రికార్డెడ్ డాక్యుమెంటు కూడ జి.ఓ.లు ఇక్కడనుంచి ఆర్డరు పంపించాము మేము. ఈ ఆపుచేసినటు వంటి ఇళ్ళని ప్రియారిటీ బేసిస్‌మీద తీసుకుని 1990-91 సంవత్సరానికి లక్షన్నరకి పెంచ డానికి ఆలోచిస్తారా, అట్లాగే రూపాయి విలువ తగ్గిన దానిని బట్టి బెనిఫిషరీస్‌కి ఎలిజిబిలిటీ 650 రూపాయలకు పెంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా, గత ప్రభుత్వంలో కంపీట్ చేస్తారా, లేకపోతే వెనక్కి పోతారా.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి :– అధ్యక్షా, నేను ఇంతకుముందు చెప్పాను. వారు లక్షా 45 వేల ఇళ్ళు తీసుకున్నారు అని చెప్పి. నేను స్టాటిస్టిక్సు కూడ చెబుతున్నాను 1988-89లో

(ఇంటరప్షన్సు)

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు :– 1988-89 అక్కరలేదండి. మేము పిల్లలము కాదు.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి :– 1983 నుంచి 89 వరకు ఏమి జరిగింది. అధ్యక్షా. మీరు చూడండి అధ్యక్షా, నేను కావాలి అంటే టేబులు మీద పెట్టడానికి కూడ సిద్ధముగా ఉన్నాను.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:– మళ్ళీ అదే చెబుతున్నారు. The same thing he is repeating 1988-89 వరకు ఏమి జరిగింది. Why he is going back?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి :– చేపట్టిన సంఖ్య మీకు తెలుగు అర్థము కాకపోతే.– –

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు :– 9 లక్షల 58 వేల ఇళ్ళు కట్టారు గత ప్రభుత్వము అని వారే చెప్పారు. మేము ఏమీ అనడం లేదు. 11 లక్షలు టేకప్ చేశారు. 9 లక్షల 58 వేలు

ఆ ప్రభుత్వము కట్టించింది అని. దానిని 6 1/2, 7 సంవత్సరాలకు పంచండి లక్షన్నర, లక్షా 40 వేలు ఏవరేజి వస్తూ ఉంది. లాస్పియిర్ మీరు తీసుకోకండి, క్రైటీరియాగా. ఎందుకంటే మీ ప్రభుత్వము కూడ అధికారంలోనికి వచ్చింది. గత నాలుగు నెలలు మీ ప్రభుత్వము అధికారంలో ఉంది. మీరు ఆపు చేశారు. అందుకని ఆపుచేసిన ఇళ్ళని తిరిగి చేపడతారా? ఒక లక్ష, 45 వేలు మినిమమ్ కట్టడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ఇప్పుడు అని, 600 రూపాయలకు ఎలిజిబిలిటీని పెంచుతారా లేదా. మాసివ్ హౌసింగు కన్‌స్ట్రక్షన్ చేస్తాము అని చెప్పారు. వారికంటే ఎక్కువ కడతారా, లేకపోతే వెనక్కి పోతారా? అన్ హీజ్ ప్రామిస్? మీరు కాకపోతే చీఫ్ మినిష్టరు గారిని నేను అడుగుతున్నాను. ఎవరు చెప్పినా కూడా శాటిస్ఫై చేయాలి. బయట ప్రజలు ఆలోచిస్తున్నారు. ఈ ప్రభుత్వము ఏమి చేస్తుంది, ఈ హౌసింగు స్కీముని బుట్ట దాఖలా చేస్తుందా? మీ స్టేటుమెంటుని బట్టి దీనిని డైల్యూట్ చేస్తూ ఉన్నారు. దీనినుంచి వెనక్కి పోకుండా కన్‌స్ట్రక్టు చేస్తారా?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. మొదటిలో వారు 1983వ సంవత్సరం నుండి 85 వరకు వారు ఏ విధంగా ఉపయోగించుకున్నారో. ఇళ్ళు శాన్‌క్షన్ చేసుకోవడం జరిగింది. తరువాత 1987-88, 1988-89, 1989-90 సంవత్సరాలలో వారు కేవలం శాన్‌క్షన్ చేసి అర్డర్సు ఇవ్వడం జరిగింది.

(ఇంటరప్షన్స్)

అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో అర్థిక పరిస్థితులు మీకు బాగా తెలుసు. వైట్ పేపరు కూడ ఈ హౌసులో పెట్టడం జరిగింది. వారు ముందుగా గుర్తించారు. అయితే వారు బయట పడలేదు గాని శాన్‌క్షన్ మాత్రము ఇచ్చి ప్రతి సంవత్సరము వారు శాన్‌క్షన్లు ఇచ్చి ప్రజలకు ప్రచారము చేయాలని చేశారు గాని 70 వేలు, 60 వేలు ఇళ్ళ వరకే వారు పూర్తి చేయడం జరిగింది.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ కె. శివానందరెడ్డి (కడప):- అధ్యక్షా, గత ప్రభుత్వము మంజూరు చేసిన గృహాలలో సగానికి సగం పట్టాలు ఇవ్వకుండా మంజూరు వేసినవి చాల ఉన్నాయి. లే అవుట్‌లు లేకుండా మంజూరు చేశారు. తెలుగుదేశం కార్యకర్తలు ఉన్న దగ్గరే అక్కడ ఒక ఇల్లు ఇక్కడ ఒక ఇల్లు మంజూరు చేశారు. అది వాస్తవమేనా?

(ఇంటరప్షన్స్)

Sri K. Vidyadhara Rao:- Sir, he is not signatory.

Mr. Speaker:- But on any question anybody can ask supplementaries. But not confined to signatories only.

(Interruptions)

Mr. Speaker:- No argument. I am following rules.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, మా క్వశ్చన్ అన్సరు చేశారు అని మీరు శాటిస్ ఫై అయ్యారా అండి.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఆన్సరు చేశారండి.

Mr. Nageswara Rao:- I have not closed the question. Other Members rose and asked supplementaries. I will give opportunity to you again.

Sri P. Nageswara Rao:- Sir, I am not satisfied.

Mr. Speaker:- It is between both of you - whether you are satisfied or not. My duty is, I will call one by one. You please sit.

Sri P. Nageswara Rao:- Are you satisfied with the answer given by the Minister, Sir? If you say that you are satisfied, I will sit.

Mr. Speaker:- I will call you again. Please sit.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- Sir, under the rules I will definitely ask. For the second time they are asking. I would like to make a submission.

(Interruptions)

Mr. Speaker:- If you interrupt there will be no question Hour.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- They are experienced legislators. Senior legislators. I need not bring it to their knowledge. They know enough. They are very much aware. I need not refresh their memory. The purpose of Question Hour is to find out information from the Hon'ble Minister.

అధ్యక్షా, వారు ప్రశ్న వేశారు. మంత్రిగారు తమ దగ్గర ఉన్న సమాధానం చెప్పారు. If the Minister is to satisfy every Member, then it is very difficult.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:– నా క్వశ్చను అన్సరు చేయాలి. అది క్లారిఫై చేయాలి కదా అధ్యక్షా, నేను ప్రశ్నలు వేశాను. అందరికి అర్థమయింది. జవాబుకి మీరు శాటిస్ఫై అయితే చెప్పండి నేను కూర్చుంటాను. నేను మిమ్మల్ని ఇబ్బంది పెట్టేవాడిని కాదు. నేను మూడు ప్రశ్నలు వేశాను. 600 ఎలిజిబిలిటీని 350 కి తగ్గించారు. దయచేసి పెంచుతారా? లేదా. గత ప్రభుత్వం లాగ మీరు ఆ లక్షా 49 వేలు ఏవరేజి వచ్చేటట్లు ఆ కోటాను పెంచు తారా? లేదా, ఆగిపోయిన ఇళ్ళకి ఏమిటి? కలెక్టరుగారికి ఎం.ఎల్.ఏ గారికి తగువు వస్తే ఏమి జరుగుతుంది? ఇవి అర్థమయే ప్రశ్నలు. నేను ఏమీ అరవంలో చెప్పలేదు ఉర్దూలో మాట్లాడలేదు. వారిని చెప్పమనండి. ముఖ్యమంత్రిగారిని చెప్పమనండి డబ్బు ఇన్వాల్వు మెంటు ఉందికాబట్టి. Let him answer directly. I do not know what is their objection.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– ఇంతకు ముందు ఈ 350 రూపాయలు నెలసరి ఆదాయం మించకూడదు పట్టణ ప్రాంతంలో ఆదాయం అని చెప్పి మొదట గత ప్రభుత్వం లోనే ఉంది. మేము మార్చినది కాదు. గత ప్రభుత్వంలో వారు ఏమైతే నిర్ణయించారో అదే ఫాలోఅవుతున్నాము కాని దానిని మార్పు ఏమీ చేయలేదు. కలెక్టరుతో డిస్ప్యూట్ వస్తే – నిన్ననే ప్రకటించాను. ప్రతి జిల్లాకి మంత్రిని ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. రెవ్యూ చేయడం జరిగింది. ఒకవేళ శాసన సభ్యులకు కలెక్టరుకి ఏమైనా తగాదా వస్తే అక్కడ ఉన్నటువంటి ఇన్చార్జి మంత్రిగారికి చెబితే వారు చేస్తారు.

మిస్టర్ స్పీకర్:– 1989–90 కి ఎలాకేషన్ ఇన్క్రీజ్ చేస్తున్నారా?

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:– ఇప్పుడు ఆర్థిక పరిస్థితులను బట్టి. వాళ్ళు కూడ గుర్తించారు. ఆర్థిక పరిస్థితులను గుర్తించే 1987–88, 1988–89 తగ్గించేశారు. మొత్తం పేపరులో పెట్టారు గాని కొంత తగ్గించడం జరిగింది. మేము ముందే చెప్పాము. వైట్ పేపరు ముందే ప్రకటించడం జరిగింది. ఆర్థిక పరిస్థితులు ఇంప్రూవ్ అయితే బలహీన వర్గాల కోసము అంకితమైన ఈ ప్రభుత్వము తప్పక చేస్తుంది అధ్యక్షా.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు:– అధ్యక్షా, గత ప్రభుత్వము గత ప్రభుత్వము అంటున్నారు. కేవలం హౌసును మిస్ లేడ్ చేయడమో లేకపోతే రాజకీయ పరంగా సామాన్య మానవుడి నోటిలో దుమ్ము చల్లడమో చేయాలని తప్పఇది సంక్షేమ కార్యక్రమం చేసేది మాత్రం కాదు. 9 లక్షల ప్లైవేటుకు ఇళ్ళు కట్టించామని వారే తమ ముందు ఒప్పు కున్నారు. దానికి ఏవరేజి ఎంత అవుతుంది అధ్యక్షా, అది చెప్పమనండి. తరువాత మీరు అవి కట్టించండి. పేదవాళ్ళను ఆదుకోవాలి కదా. . బలహీన వర్గాలను ఇంత మభ్య పెట్టడం దేనికో అర్థము కావడంలేదు. ఈ విషయం చాల తీవ్రమైనది. సామాన్య మానవుడి యొక్క జీవితాన్ని స్పందించే విధానం. వారు సామాన్య మానవుడి జీవితాన్ని ఏమాత్రం నిర్లక్ష్యం చేయకూడదు. ఇది చాల ముఖ్యమైన విషయంగా మనవి చేస్తున్నాను. పైగా ఇంకొకటి. ఇది కేవలం రూరల్ హౌసింగ్ స్కీమ్ క్రింద కట్టించినది మాత్రమే. 9.30
ప్రత్యేకంగా అర్బన్ వీకర్ సెక్షన్స్ హౌసింగ్ క్రింద 5 లక్షల ఇళ్ళు మా ప్రభుత్వం ఉ. మంజూరు చేసిందని కూడా తమకు మనవి చేస్తున్నాను. కాబట్టి, మొత్తం ఇదే కాదు

చాలా ఉంది దీని విషయములో, పూర్తిగా అందరు మాట్లాడే అవకాశం ఇవ్వాలి. సామాన్య ప్రజానీకాన్ని ఉద్ధరించాలి.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- హాఫెనవర్ డిస్కషన్‌కి ఎలో వేయండి.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- ప్రతిపక్ష నాయకులు తన ప్రభుత్వంలో కట్టారు అంటు న్నారు - పేపర్‌లోనే కట్టారు.

(ఇంటరప్షన్స్)

(At this stage many Hon'ble Members from Opposition asked for an hour-an-hour discussion)

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన మంత్రిగారు అన్ని వివరాలు హౌస్ ముందు పెట్టారు. గత ప్రభుత్వం మీద మాట చెప్పడానికి కాదు. ఫాక్ట్స్ చెప్పడం తప్ప మరొకటి కాదు. ఇది రాజకీయ ప్రయోజనం కొరకు వాడే పదం మాత్రము కాదు. ఈ సంవత్సరం తగ్గించారు అని చెప్పినప్పుడు ఇదివరకు కూడా అట్లా జరిగిందనే మాట చెప్పారు కాని గత ప్రభుత్వం మీద దుమ్మెత్తి పోయాలనే ఉద్దేశం కాదని మాత్రం స్పష్టపరుస్తున్నాను .....

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు:- 1988-89లో ....

Dr. M. Channa Reddy:- I do not want interruption.

(Many members from TDP stood up and try to speak simultaneously)

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు:- ఎమిటిది?

Mr. Speaker:- (on his legs) I cannot tolerate when I am on my legs. I am again reminding you ......

Sri N. Chandrababu Naidu:- Mr. Speaker, Sir .....

Mr. Speaker:- Please sit down. I am repeatedly reminding you that whenever Floor Leader or the Opposition leader is on his legs, no interruption. There is no right.

(Many Hon'ble Members from Telugu Desam Party stood up)

Mr. Speaker:- Please resume your seats. That is not the way, Naidu Garu, Please sit down. Please both of you sit down

(Addressing Sri Muddu Krishnam Naidu and Sri N. Chandrababu Naidu)

Please resume your seats. Mr. Chandrababu Naidu, please maintain order. The question hour is over I will permit the Chief Minister to say, no interruptions, no emotions. Please maintain order. I request this side (pointing out to treasury benches) also to maintain order.

శ్రీ డి·కె· సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, మనకు ఇక్కడ సాంప్రదాయాలు ఉన్నాయి· ఇప్పుడు గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ·······

Mr. Speaker:- I am very sorry, you are interrupting the speech of the Chief Minister. you have to hear him, you have to note down. This is my last appeal to you.

(Sri N. Chandrababu Naidu stood up and interrupted)

Mr. Speaker:- I am sorry, please sit down.

(Sri K. Vidhyadhara Rao stood up)

Mr. Speaker:- Mr. Vidyadhar Rao, Chief Minister was on his legs. I will have to restore order.

శ్రీ టి· వెంకటేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, తమ ద్వారా నాది ఒక విజ్ఞప్తి· గతములో కాని ఇప్పుడు కాని ప్రతిపక్ష నాయకుడు లేచినప్పుడు ట్రెజరీ బెంచెస్ వైపు నుంచి ఇంటరప్షన్ ఉండకూడదు· అదే విధంగా సభా నాయకుడు ముఖ్యమంత్రిగారు లేచినప్పుడు ఇటు వైపు నుంచి ఇంటరప్షన్ ఉండకూడదు· ఈ రెండు సాంప్రదాయాలను పాటించాలి ఈ సభా సాంప్రదాయన్ని పాటించడం అనేది రెండు వైపుల వారు పాటించడం మంచిది· ప్రతి పక్షనాయకుడు లేచినప్పుడు, అటాగే సభా నాయకుడు లేచినప్పుడు కూడా గౌరవించాలి, వారు చెప్పే మాట వినాలి· ఇది తప్పనిసరిగా పాటిస్తే ఎలాంటి తగాదా రాదు·

(ఇంటరప్షన్స్)

Mr. Speaker:- If all of you maintain order, then only I can request the Chief Minister to make a statement. If you are not going to maintain order, I cannot ask him.

శ్రీ ఎన్· చంద్రబాబునాయుడు:- మీరు రూలింగ్ ఇవ్వండి·

(ఇంటరప్షన్స్)

Mr. Speaker:- Question Hour is over. All the questions left over will be laid on the Table of the House. Now, let us go to next.

Sri P. Nageswara Rao:- Let the Chief Minister give his Statement.

Mr. Speaker:- I am helpless Mr. Nageswara Rao garu, Please resume your seat. I am sorry, please resume your seats.

Sri P. Nageswara Rao:- I am helping the Chair.

Mr. Speaker:- What is that I can do? They have behaved like this.

Sri K. Vidyadhara Rao:- Mr. Speaker, Sir. ...

Mr. Speaker:- Mr. Vidyadhara Rao, That is not the way to conduct business.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- రూలింగ్ ఇవ్వండి.

Mr. Speaker:- No Ruling. I have declared that question hour is over. No more supplementaries. Remaining questions under the Rules will be laid on the Table of the House. Hon'ble Chief Minister has given me an indication. He is going to make a statement. I am permitting him.

(Sri P. Nageswara Rao and many Members from TDP interrupted)

కె. విద్యాధరరావు:- ఎవరి స్థానాలలో వారు కూర్చోవాలని నిన్న రూలింగ్ ఇచ్చారు. సభా నాయకుడు, ప్రతిపక్ష నాయకుడు మాట్లాడినప్పుడు ఇంటరప్ట్ కాకూడదని తమరు రూలింగ్ ఇవ్వండి. మేము మాట్లాడం - హౌస్ సక్రమంగా నడుస్తుంది. సభా నియమాలు పాటించాలి కాబట్టి తమరు రూలింగ్ ఇవ్వండి.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- సభా నాయకుడు, ప్రతిపక్ష నాయకుడు లేచినప్పుడు అవతల, ఇవతల వైపు వారు కూడా అదే నియమం పాటించాలి.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- తమరు రూలింగ్ ఇవ్వండి. వాక్ వేయకూడదని తమరు రూలింగ ఇవ్వండి.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, తమరి అనుమతితో నేను మొదటనే మనవి చేశాను. ప్రతిపక్ష నాయకులు అందరూ సీనియర్ లెజిస్లేటర్స్. ఎంతో అనుభవం కలిగిన వారు ....

(ఇంటరప్షన్స్)

సీనియర్ సభ్యులు, అనుభవం కలిగిన వారు అని చెపుతున్నాను. చెప్పడం కూడా విత్‌డ్రా చేయమంటే చేస్తాను. నా మనవి ఒక్కటే. సాంప్రదాయాల ప్రకారం ముఖ్యమంత్రిగారు లేచి జవాబు చెప్పడానికి సిద్ధపడుతూ ఉంటే ఎవరో ఇంటరప్ట్ చేయడం అంటే వేరే సంగతి. కేవలం ప్రతిపక్ష నాయకులు లేచి నిలబడి ఇంటరప్ట్ చేయడం ఇది ఎక్కడి ధర్మం? ఇది సాంప్రదాయానికి అనుగుణంగా ఉందా? ఏ పద్ధతిలో ఉంది. సాంప్రదాయప్రకారంగా నడుస్తున్నారని చెప్పాలా - నేను తమరి ద్వారా ప్రతిపక్ష నాయకులను అడుగుతున్నాను. సక్రమంగా నడిపించండి. వారి అభిప్రాయం సెలవు ఇవ్వమనండి. సభలో మా సభ్యులు 9.40
ఎంతోహుందాగా, నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నారు. వారు ఏ విధంగా ఇంటరప్ట్ చేస్తున్నారు. ఉ అల్లరి చేస్తున్నారో చూడండి. యూ మస్ట్ కం టు అవర్ రెస్క్యూ.

(గౌరవ సభ్యులు శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు తదితర ప్రతిపక్ష సభ్యులనుంచి అంతరాయము)

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- అందరూ సమానమే ఇక్కడ.

Mr. Speaker:- Please maintain silence. Please resume your seats. I will call one by one. I request the Hon'ble Members to maintain order. I will call Mr. Venkateswara Rao garu or Nageswara Rao garu. You help us in the solution. This is not the way to conduct the House.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- ఛీఫ్ మినిష్టరుగారు మాట్లాడేటప్పుడు మేము మాట్లాడ కుండా వింటాము. ప్రతిపక్ష నాయకులు మాట్లాడేటప్పుడు కూడా వారు అదే పద్ధతిని పాటించాలని గతంలో మీరు అన్నారు. వి విల్ ఆనర్ ఇట్. ప్రతిపక్ష నాయకులు మాట్లాడే టప్పుడు వారి వైపు నుంచి కూడా అలాంటి ఆనర్ పే చేస్తేట్టు చూడండి. దయచేసి ఇప్పటికైనా ఈ పెండమోనియంను ఆపించండి. ఇప్పుడు ఛీఫ్ మినిష్టరు గారిని మేము రిప్లయి అడుగుతున్నాం.

(అధికార పక్ష సభ్యులనుంచి అంతరాయము)
(దేర్ ఆర్ ప్రొసెడింట్స్)

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు గారినుంచి అంతరాయము)

Mr. Speaker:- Mr. Chandrababu Naidu, please don't interrupt.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- ఈ హౌస్‌లో సంజీవరెడ్డిగారు ఛీఫ్ మినిస్టరుగా వున్నారు, బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు ఛీఫ్ మినిష్టరుగా వున్నారు, చెన్నారెడ్డిగారు కూడా గతంలో ఛీఫ్ మినిష్టరుగా వున్నారు. సుందరయ్య లాంటి పెద్దలు ప్రతిపక్ష నాయకులుగా వున్నారు. ప్రతిపక్ష నాయకులు తమ అభిప్రాయం చెపితే దానిలో వున్న స్పిరిట్‌ను తీసుకోవాలి, మంచి చెపుతూవుంటే వినండి, చెడు చెపుతోంటే తప్పకుండా అపువేయండి. వారు మాట్లాడినంత మాత్రాన ఏదో కొంప మునిగిపోయినట్లు అల్లరిచేయడం - వారు లేస్తే మీరు అల్లరి చేయడం, మీరు లేస్తే వారు అల్లరిచేయడం - ఇలా అవుతే హౌస్ ఎలా నడుస్తుంది? We will honour the Chair. Let the Chief Minister make a statement.

Mr. Speaker:- Unless all the Members assure me that they maintain decorum, behave well and not to interrupt, then only, it is possible. Otherwise, it is not possible.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావు:- అధ్యక్షా, ఇది చాలా ఇంపార్టెంట్ ఇష్యూ. ఈ శాసన సభ ప్రారంభమైనప్పటి నుంచి ఈ ఇష్యూ బిజినెస్ ఎడ్వయిజరీ కమిటీలో కూడా వస్తోంది. ముఖ్యమంత్రిగారికి కూడా తెలుసు. కాబట్టి ఈ హౌజింగ్ ఇష్యూను గురించి చర్చించడానికి హాఫెన్ అవర్ డిస్కషన్‌కు అనుమతించండి.

Mr. Speaker:- You give me notice, I will consider.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావు:- దీనికి నోటీసు అవసరం లేదు. ఇక్కడ వున్న వాతావరణాన్ని బట్టి మీరు ఒక నిర్ణయానికి రండి, హాఫెన్ అవర్ డిస్కషన్‌కు అనుమతించండి. ప్రభుత్వాన్ని డైరెక్టు చేయండి. లేకపోతే ఈ విధంగానే అవుతుంది. అపొజిషన్ లీడర్ లేవడం గురించి ముఖ్యమంత్రిగారు వాకవక్యంగా వారికి ఏ విధంగా మరకలు పెట్టాలో ఆ విధంగా చదివారు. ప్రస్తుత అపోజిషన్ లీడర్‌గారు వారి హయాములో లక్షలాది గృహాలు కట్టించారు కాబట్టి ఆ బాధతో వారు లేచారు. తప్పు ఏమీ లేదు.

(ప్రతిపక్ష సభ్యులనుంచి చప్పట్లు)

Mr. Speaker:- No applause please.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావు:- ప్రభుత్వం మీద నమ్మకంతో ఎంతో మంది ప్రజలు ఎదురుచూస్తున్నారు. ప్రజలకు ప్రభుత్వం మీద నమ్మకం కలగాలంటే మీరు ఒక స్పష్టమైన స్టేట్‌మెంట్ ఇవ్వండి. స్టేట్‌మెంట్ ఇస్తే మీకు గౌరవం వుంటుందని మనవి చేస్తున్నాము.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఈ సభలో వాతావరణం చూస్తే బాధాకరంగా ఉంది. ముఖ్యమంత్రిగారు అంటే మా అందరి ముఖ్యమంత్రి, కేవలం వారి ముఖ్యమంత్రికాదు. ముఖ్యమంత్రిగారి గౌరవం కాపాడవలసిన బాధ్యత వారిక్కి ఎంత వుందో మాక్కైన అంత కంటే ఎక్కువ వుందని అనుకొనేవాళ్ళలో నేను ఒకణ్ణి. వారికి సంపూర్ణమ్మైన గౌరవం ఇవ్వ వలసిన బాధ్యత మాది. వారు మాట్లాడేటప్పుడు మావాళ్ళు ఎవర్కైనా లేస్తే తప్పు. అది తప్పనే వాళ్ళలో నేనూ ఒకణ్ణి.

(డాక్టర్ యం.వి. మైసూరారెడ్డిగారిచే అంతరాయము)

Mr. Speaker:- Mr. Mysoora Reddy, You must help the Chair.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- నేను ఏమి తప్పు చెప్పానని వారు బాధపడుతున్నారో నాకు అర్థంకావడంలేదు. అదేవిధంగా ఆ ఛైర్‌ను మేము గౌరవించి ఆదేశాలను పాటించకపోతే ఈ సభ ఎప్పుడూ నడవదు. తమ ఆదేశాలను పాటించడం మా ధర్మం. ఆదేశాలను పాటించక పోవడంవల్ల ఈ సభలో గందరగోళం ఏర్పడుతుంది. దానికి తోడు ప్రతిపక్ష నాయకులను గౌరవించవలసిన బాధ్యత కాంగ్రెస్ వారిక్కి ఉంది. దానిని మరచిపోయి ఒకరినొకరు అగౌరవ పరముకొంటే ఈ సభ నడవదు. అది సర్కైన సాంప్రదాయం కాదు. ముఖ్యమంత్రిగారంటే మాకు చాలా గౌరవం. వారు అనుభవంగలవారు, పెద్ద మనిషి. అన్ని విధాలా వారికంటే పెద్ద మనిషి ఈ రాష్ట్రంలో లేరు. వారు చెప్పేది మేము వినదలచుకొన్నాం. దయచేసి తమరు చెప్పించాలి. వారు జరిగింది మర్చిపోయి చెప్పవలసింది చెప్పి మమ్మల్ని ఎన్‌లైటెన్ చేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ యం. ఓంకార్:- అధ్యక్షా, ఎవరికి కోపం వచ్చినా మంచిదే కాని ఒక్క విషయం చెప్పదలచుకొన్నాను. ఇక్కడ జరిగిన అల్లరికి నూటికి ఎనభై వంతులు పాలకపక్షానికి, ఇరవై వంతులు టి.డి.పి. వారిది బాధ్యత.

(అధికార పక్ష గౌరవ సభ్యులనుంచి అంతరాయము)

ఇక రెండవది ఈ హౌస్‌లో జరిగిన అల్లరి విషయంలో మీరు వ్యక్తిగతంగా బాధపెందనవసరం లేదు. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రకటన చేయనివ్వండి. ఇక మంత్రులు రెచ్చగొట్టే విధంగా మాట్లాడకుండా, సభలో అల్లరి జరిగినప్పుడు తమకు సహాయపడే బదులుగా మీ పరిస్థితిని మరింత క్లిష్టపరిచే విధంగా వుండకూడదని ప్రత్యేకంగా వారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు:- అధ్యక్షా, ఇప్పుడు జరుగుతున్న విషయంలో తమద్వారా నా అభిప్రాయాన్ని మనవిచేస్తున్నాను. ఇది సామాన్య ప్రజానీకానికి సంబంధించిన సమస్య, బలహీన వర్గాలకు సంబంధించిన సమస్య. దీనిలో సిన్సియారిటీ వుండాలి, అంకితమైన భావం వుండాలి. మేమేమీ దీనిని రాజకీయం చేయడంలేదు. గత ప్రభుత్వం, గత ప్రభుత్వం

అని పదిసార్లు అలాంటి పదజాలం వుపయోగించి నొక్కి చెప్పడం, వారు చేయలేదు, వారు చేయలేదు అని గత ప్రభుత్వం మీద దుమ్మెత్తిపోయడమే అవుతుంది కాని మీరు ఏమి చేయదలచుకొన్నారో చెప్పండి మేము 1 లక్షా 45 వేల ఇళ్ళు కట్టించాలనుకొంటున్నా మని చెప్పండి. అంతేకాని గత ప్రభుత్వం, గత ప్రభుత్వం అంటే రాజకీయ ఉద్దేశంతో మమ్మల్ని కించపరిచే విధంగా ఉంది. వారిపై మాకు చాలా గౌరవం వుంది. ఒకప్పుడు మేము ఆ స్థానంలోనే ఉన్నాం కాబట్టి ఆ స్థానాన్ని గౌరవించడం పూర్తిగా తెలుసు. గౌరవిస్తాం, మన్నిస్తాం. దయచేసి మమ్మల్ని ఆవేశపరిచే మాదిరిగా స్టేట్‌మెంట్లు వుండ కూడదు, కించపరిచే విధంగా వుండకూడదని మనవిచేస్తున్నాను. మీరు ఏమిచేయదలచు కొన్నారో అంతవరకు మాత్రం చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

Mr. Speaker:- Though I declared as the question hour is over, if the Hon'ble Chief Minister wants to say, I will revoke. I request the Chief Minister to make a statement. Kindly co-operate with me (appealing to other members). With great difficulty, I have brought the order in the House. Please co-operate with me. Any one word may create chaos in the House. I request the Hon'ble Chief Minister to give his reply. Chief Minister can make a statement on the Housing Programme.

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఈ విషయంలో ఇంత ఉద్రేకాలు ఎందుకో, అనుమానాలకు ఎందుకు తావు వచ్చిందో నాకు అర్థం కావడంలేదు. గౌరవనీయులైన పంచాయతీరాజ్ శాఖా మాత్యులు వివరాలు మనవిచేస్తూ హౌస్ ముందు వున్న విషయాలను చెప్పారు. ఆ సందర్భంగా 1987-88, 1988-89, 1989-90 వివరాలు చెప్పినప్పుడు గత ప్రభుత్వమే వున్నట్లు కాని, ఈ ప్రభుత్వం లేదు అని చెప్పడం తప్ప వారిని కించపరచ వలసిన అవశ్యకత లేదని గౌరవనీయులైన ప్రతిపక్ష నాయకులకు మనవి చేస్తున్నాను. సాంప్రదాయాలగురించి మీరు చెప్పారు, గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు, ప్రత్యేకంగా నాగేశ్వర రావుగారు, వెంకటేశ్వరరావుగారు, నర్సిరెడ్డిగారు కూడా చెప్పారు. మాకు చాలా సంతోషం. మేము సత్సాంప్రదాయాలు కాపాడే ప్రయత్నం చేస్తూనే వున్నాం. అయితే నేను మాట్లాడుతున్నప్పుడు ప్రతిపక్ష నాయకులు లేవడం అసాధారణ విషయంగా కనపడుతున్నది. వారికి అంత ఉద్రేకం వున్నందువల్ల చెప్పారేమో కాని, నన్ను కించ పరచాలసిగాని లేక నా ఉపన్యాసానికి అడ్డురావాలని కాని అలా అని వుండరని నాకు తెలుసు. వారు పెద్ద మనిషి, అనుభవం వున్న మనిషి. ఆ విషయాలగురించి చర్చించి చిక్కులలో పెట్ట దలచుకోలేదు. మేము యదార్థాన్ని చూసి చేసేది చెప్పడం, చెప్పింది చేయడం తప్ప మరొకటి కాదని చెప్పడానికే నేను లేచి నిలబడ్డాను. ఈ హౌసింగ్ ప్రోగ్రాంలో ఏమీ ప్రాధాన్యత తగ్గలేదని నేను స్పష్టంగా, సుస్పష్టంగా, ఎంత స్పష్టంగా కావాలంటే అంత స్పష్టంగా చెప్పదలచుకొన్నాను. గతసారి జరిగిన వ్యవహారాలలో 1987-88కి సంబంధించి ఇందులో సంఖ్య తక్కువ కనిపిస్తున్నది అది పూర్తిగా తెలుస్తున్నది. అర్థం చేసుకోవాలని

కోరుతున్నాను. 1987-88లో శాంక్షన్ ప్రోగ్రామ్ ఒక లక్ష 52 వేలు ఉంటే దానికి రు. 53 కోట్ల 35 లక్షల 50 వేలు బడ్జెట్ ప్రొవిజన్ కావలసి ఉంటే - a budget Provision of Rs. 26.66 crores was provided. రు. 53 కోట్లు అవసరం ఉంటే బడ్జెట్ ప్రొవిజన్ రు. 26 కోట్లు పెట్టాము. ఇది తక్కువ ఎక్కువ అని కాదు, ఉన్నది చెప్పాము. అనవసరంగా ఎందుకు బాధపడాలి. నాకు తెలియదు. అప్పుడు ఆర్థిక ఇబ్బందులు ఉండవచ్చు. దాని గురించి మాట్లాడవలసిన, ఆందోళనపడవలసిన అవసరం లేదని మీకు మరొకసారి మనవి చేస్తున్నాను. అట్లాగే, budget provision in that year for taking up the Housing Programmes sanctioned fell short by Rs. 26.72 crores However as against this sanctioned programme only 1,48,948 houses were taken. నాగేశ్వరరావు దయచేసి యీ ఫిగర్స్‌ను గమనించాలని ప్రత్యేకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను. అంటే పాత ప్రోగ్రామ్‌లో మిగులు వచ్చింది. దానికి ఖర్చుపెట్టబడింది. ఆ సంవత్సరం వచ్చిన కార్యక్రమం కేవలం రు. 26 కోట్ల మినహాయించి జరిపిందనే మాట గమనించాలని మనవి చేస్తున్నాను. Against this sanctioned programme only 1,48,948 houses were taken. With the subsidy that is provided for that year only 81,742 houses could be taken up in this year i.e., 1988-89. A prgramme of 1,45,000 houses was sanctioned requiring Rs. 51 crores. As against this an amount of Rs. 46 crores only was provided. However out of this only 26 crores was diverted to 1987-88 programme. It is only a programme of Rs. 23 crores which would be sufficient to take up only 64,129 houses. Similarly for 1989-90 a programme of 1,72,000 was taken with Rs. 64 crores provision. As against this budget provision of Rs. 26 corores were taken. ఇవన్నీ బడ్జెట్ ఫిగర్స్ నుంచి చెప్పుతున్నాను. అందులో With the subsidy it would be possible to take up only 69,822 houses. It may also be seen that as against the sanctined programme of 4,69,500 houses 3,86,991 houses alone has been taken up which would show that there is a large gap between the houses sanctioned and houses taken up. This has left a large gap of 60 crores being the shortfall in the releases. This is effectively over a period of three years. This is the subsidy that is normally to be released for the whole year has become accumlated. ఈ విధంగా మూడు సంవత్సరాల నుంచి జరిగింది. To correct this imbalance in releases and actual effective contribution to them we have decided to confine the construction activity only to 75,000. ఒక లక్ష నుంచి మళ్లీ తగ్గించవచ్చు. రు. 75 వేలు అని చెప్పాము.

During the current year release the entire amount to take up the total programme during 1990-91. it is proposed to take up SPR - 3,900, non-municipal urban 6,100, RPH - 40,700 and municipal urban 25,000 houses. ఈ టింపోలో మేము తగ్గించదలచు కోలేదు. ఇంతవరకు కూడా మేము చేసిన పొరపాటు అనండి, సరైన పద్ధతి అనండి. ఫైనాన్షియల్ డిసిప్లిన్‌ఉండాలని కోరుతున్నాను. తగ్గిస్తామనే మాట లేదు. బీదల కొరకు ఆవేదన మాకూ తక్కువ లేదు. వీరిని ప్రత్యేకంగా దృష్టిలో పెట్టుకుని మరి అవకాశాలు పెంచుతాముగాని యీ సంఖ్యను తగ్గించకుండా చూస్తామని యీ హౌసుకు ఎస్యూరెన్సు ఇస్తున్నాను.

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- హాఫ్ ఎన్ అవర్ డిస్కషన్ కావాలి ...

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- హాఫ్ ఎన్ అవర్ డిస్కషన్ ...

Mr. Speaker:- When there are Demands for Housing, will it be necessary, in view of the shortage of time to have a discussion for half-an-hour?

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- 7 సంవత్సరాల అనుభవం ఉందిసార్ .... గిలెటిన్ అవుతూ ఉన్నాయి..... హాఫ్ ఎన్ అవర్ డిస్కషన్ అడుగుతున్నాము ....

Mr Speaker:- Is it discipline promised by the Opposition leaders? I am saying one thing and he is going on speaking. What can I do?

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు:- గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు సమాధానం దాని విషయంలో ..... ఆరు సంవత్సరాలు మేము కూడా .....

(శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు నిలిచి ఉన్నారు)

మిస్టర స్పీకర్:- హౌసింగుకు సంబంధించిన డిమాండు ఉన్నది. అప్పుడు చర్చించవచ్చు. వాట్ మోర్ యు వాంట్ నాగేశ్వరరావు .... యు టెల్ మి ....

(శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు నిలిచి ఉన్నారు)

మిస్టర్ స్పీకర్:- సబ్జెక్ట్కు రండి .... దాని మీద డిస్కషన్ అవసరంలేదు. రామారావు చెప్పండి? ... ఎజండా ప్రకారం నడవాలా లేదా? నా డ్యూటీ కాదా?....... ఇవ్వైనా రేజ్ చేసి దాని మీద సమయం తీసుకుంటారా చెప్పండి .... చర్చ అక్కర లేదు...

అవసరం అయితే ఆ తరువాత హాఫ్ ఎన్ అవర్ డిస్కషన్ మీ డిమాండులో కవర్ కాకుంటే చూడవచ్చు హాఫ్ ఎన్ అవర్ డిస్కషన్ అవసరం లేదని అంటున్నాను. నాకు నోటీసు ఇచ్చారు. అన్నీ చూస్తాను.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు:- ప్రజలు వింటారు ఇవన్నీ కూడా .... అయితే మీయిష్టం. ఎందుకంటే మార్చి టు మార్చి బడ్జెట్ ఉంటుంది, జూన్ టు జూన్ కన్‌స్ట్రక్షన్ ఉంటుంది; దీస్ ఈజ్ ఎ రికరింగు ప్రోగ్రామ్ - బలహీనవర్గాలకు చెందింది కాబట్టి, కొంచెం క్లారిఫికేషన్ అవసరమని భావిస్తున్నాను. తరువాత తమ ఇష్టం ....

Mr. Speaker:- Question Hour is over. All the questions left over will be laid on the Table of the House. I will consider for half-an-hour discussion. But not today. I will adjust the day.

సెట్విన్ తరహా సంస్థలను రాష్ట్రమంతటా ఏర్పాటు చేయుట

89-

*845- శ్రీ సి. రామచంద్రారెడ్డి (అదిలాబాద్):- యువజన వ్యవహారాల, క్రీడల శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) రాష్ట్రమంతటా సెట్విన్ సంస్థలను విస్తరింప జేయుటకు ఏదైనా ప్రతి పాదన కలదా;

(ఆ) అయినచో, అన్ని జిల్లాలలో ఏ తేదీ నుండి సెట్విన్ పనిచేయటం ప్రారంభి స్తుంది;

(ఇ) 1989-90 సంవత్సరంలో సెట్విన్ సంస్థలకు కేటాయించిన సొమ్ము ఎంత?

(అ) సెట్విన్ వంటి సంఘాలకు రాష్ట్రమంతటా ఇప్పటికే విస్తరింపజేయడం జరిగింది.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

(ఇ) 1989-90 సంవత్సరంలో సెట్విన్‌వంటి సంస్థలకు రూ. 289.00 లక్షల మొత్తాన్ని కేటాయించడం జరిగింది.

చీరాల సహకార నూలు మిల్లు మూసివేత

90-

*512- సర్వశ్రీ వి.అశోక గజపతిరాజు (విజయనగరం), ఎన్. రాఘవరెడ్డి (నకిరేకల్)

కె. రాములు (ఇబ్రహీంపట్నం), బి. వెంకటేశ్వరరావు, డి. రాజగోపాల్(అచంట). ఆర్థిక, విద్యుచ్ఛక్తి శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) పేరాల సహకార నూలు మిల్లు కొంత కాలంగా మూతపడియున్న విషయము వాస్తవమేనా;

(ఆ) దానిని తిరిగి తెరిపించడానికి ప్రభుత్వము తీసుకొన్న చర్యఏమి;

(ఇ) మూతపడిన కారణంగా ప్రత్యక్షంగా నిరుద్యోగులుగా మారిన మరియు పరోక్షంగా దెబ్బతిన్న వారి సంఖ్య ఎంత?

(అ) అవునండీ 1988, డిశంబరు నుండి మిల్లును మూసి వేయడంజరిగింది.

(ఆ) దక్షిణభారత జౌళి పరిశోధనా సంఘం (సిట్రా) తో సంప్రదించి రూ.346.11 లక్షల అంచనావ్యయంతో ఆధునీకీకరణ/పునరావాస ప్యాకేజి పథకాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తయారు చేసింది. దానిని మదింపు చేసి ఆమోదించటానికి భారతపారిశ్రామిక ఆర్థిక సంస్థకు పంపించడం జరిగింది. ఆ పథకానికి భారత పారిశ్రామిక ఆర్థిక సంస్థ ఆమోదం లభించవలసివుండగా, మిల్లుల ఆధునీకీకరణ, పునరావాస పథకం అమలుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 15–3–1990న రూ. 138.00 లక్షల మొత్తం మంజూరు చేసింది.

(ఇ) మొత్తం 716 మంది పనివారలు నిరుద్యోగులయ్యారు.

కామారెడ్డిలో పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కేంద్రము

91–

*488– శ్రీ మహమ్మద్ అలీ షబ్బీర్:– ఆర్థిక మరియు విద్యుచ్ఛక్తి శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) కామారెడ్డిలో పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు అర్బన్ కేంద్రాన్ని ప్రారంభించే ప్రతిపాదన ఏదేని కలదా;

(ఆ) అయినచో, ఎప్పుడు?

(అ) లేదండీ.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

కోయిల్ సాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింది భూములకు నీటి తీరువా రేట్లు

92–

*1017– శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:– రెవిన్యూ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా, కోయిల్ సాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింది భూములకు నిర్ణయించిన నీటి తీరువ రేట్లెన్ని;

(ఆ) ఏ ప్రమాణాల ఆధారంగా సదరు రేట్లను నిర్ణయించినారు?

(అ) ఈ ప్రాజెక్టు, నీటి వనరులను సమకూర్చే ప్రాజెక్టులలో ఒకటవ కేటగిరీకి చెందినందున మొదటి పంట లేదా ఒకే మాగాణి పంటకు ఎకరా ఒక్కొంటికి రూ. 60/– చొప్పున, ఆరుతడి మొదటి మెట్ట పంటకు ఎకరానికి రూ. 40/– చొప్పున, నిర్ణయించడ మయింది.

(ఆ) నీటివనరుల కేటగిరీని ఆధారంగా ధరలను నిర్ణయించడంజరిగింది.

వరద తాకిడికి గురైన ప్రాంతాలలోని రహదారుల మరమ్మత్తులకు ధన సహాయము

93–

*629– శ్రీ డి. శివరామరాజు (అత్తిలి):– రోడ్లు మరియు భవనాల శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) వరద తాకిడికి గురైన ప్రాంతాలలోని రహదారుల మరమ్మత్తులకుగాను సెంట్రల్ రోడ్సు ఫండు నుండి ఏదేని ఆర్థిక సహాయము అందినదా;

(ఆ) అయినచో, అందుకు సంబంధించిన వివరాలేమి?

(అ) (ఆ) వరదల మూలంగా జరిగిన నష్టాల విషయంలో కేంద్ర రోడ్డు నిధి క్రింద ఏలాంటి ఆర్థిక సహాయం అందలేదు. అయినప్పటికీ, 1989 జూలై, ఆగష్టు వరదలలో దెబ్బతిన్న రోడ్లు, వంతెనలను మరమ్మత్తు చేయుడానికిగాను కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ. 17.09 కోట్ల మొత్తానికి గరిష్ట పరిమితిని నిర్ణయించింది. 1989, నవంబరులో నెల్లూరు, ప్రకాశం జిల్లాలలో తుఫాను తాకిడివల్ల దెబ్బతిన్న వాటి కోసం రూ. 6.5 లక్షల గరిష్ట పరిమితిని నిర్ణయించింది.

ఎ.పి.డి.డి.సి లో నష్టాలు

94–

*353– సర్వశ్రీ కె. ప్రభాకరరావు (తంబళ్లపల్లి) పి. రాజం (నెరెళ్ల), యం.వి. మైసూరారెడ్డి (కమలాపూరు), ఎన్. రాఘవరెడ్డి, కె. బోజ్జి (భద్రాచలం), డి. రాజగోపాల్, బి. వెంకటేశ్వరరావు:– పశు సంవర్థక శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) 1989, డిశంబరు 1వ తేదీ నాటికి ఎ.పి.డి.డి.సి. కి సమకూడిన నష్టాలు ఎంత;

(ఆ) భారీ పై ఖర్చుల కారణంగా ఆ నష్టం వాటిల్లిందా?

(అ) 1989, డిశంబరు 1వ తేదీ నాటికి ఆంధ్రప్రదేశ్ పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి సంస్థ, ఆంధ్రప్రదేశ్ పాడిపరిశ్రమాభివృద్ధి సమాఖ్య లిమిటెడ్‌లో తాత్కాలికంగా పేరుకు పోయిన నష్టాలు రూ. 3,707.14 లక్షలు.

(ఆ) లేదండీ.

ఆర్థిక ప్రాతిపదికప్పై ఎస్.సి., ఎస్.టి., బి.సి. లకు ఉపాధికల్పనలో రిజర్వేషన్లు

95–

*208– శ్రీమతి జి. కుతూహలమ్మ (వేపంజెరి), శ్రీ పి. రాజం:– సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) ఎస్.సి., బి.సి., ఎస్.టి. లకు ఉపాధికల్పనలో రిజర్వేషన్లను కేవలం కుల ప్రాతిపదికప్పై కాకుండా ఆర్థిక స్థితిగతుల ఆధారంగా సవరించేటందుకు ఏదైనా ప్రతి పాదన ఉన్నదా;

(ఆ) అయినచో, దాని వివరాలేమి?

(అ) లేదండీ.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నలకు తావు లేదు.

కొబ్బరిపీచు పరిశ్రమాభివృద్ధి

96–

*384– సర్వశ్రీ జి.ఎస్.ఎస్. శివాజి (సోంపేట), కె. ఎర్రన్నాయుడు (హరిశ్చంద్రపురం):– వక్ఫులు, ఉర్దూ అకాడమీ శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా:

(అ) మన రాష్ట్రంలో ఉత్పత్తియగుచున్న కొబ్బరిపీచులో అధిక భాగం ఇంధనంగా వృథా అయిపోవుచున్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయినచో, మన రాష్ట్రంలో కొబ్బరిపీచు పరిశ్రమను అభివృద్ధి చేయుటకు ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న చర్య లేమి?

(అ) లేదండీ.

(ఆ) రాష్ట్రంలో పీచు పరిశ్రమ అభివృద్ధికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అనేక చర్యలను తీసుకొంటున్నది. అవేవంటే:–

(ఎ) శ్రీకాకుళం, తూర్పుగోదావరి, పశ్చిమగోదావరి, కోస్తాజిల్లాలలో శాఖీయ సమగ్ర పీచుపరిశ్రమ శిక్షణా కేంద్రాలు/ఉత్పత్తి యూనిట్లను ఏర్పాటు చేయడమయింది.

(బి) సహకార రంగంలో పేమ పరిశ్రమ పథకాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం 1983-84 లో ప్రవేశ పెట్టింది. ఈ పథకం క్రింద షెడ్యూలు కులాలు, షెడ్యూలు తెగలు, వెనుక బడిన తరగతులకు చెందిన పేమ పరిశ్రమలోని చేతి పనివారి ఆర్థిక స్థోమతను మెరుగు పరచడానికి రాష్ట్రంలో యింతవరకు 37 పేమ పారిశ్రామిక సహకార సంఘలను ఏర్పాటు చేయడమయింది. ఈ పథకం క్రింద వాటామూలధన సహాయానికి నిర్వహణ పరమైన సహాయానికి, అవసరమైన పరికరాలు, యంత్రాల కొనుగోలు కోసం ఆర్థిక సహాయాన్ని అందజేయడం జరిగింది.

(సి) సహకార రంగంలో తయారవుతున్న పేమ, పేమ ఉత్పత్తుల మార్కెటింగు సౌకర్యార్థం రెండు విక్రయ కేంద్రాలతో, 1988-89 లో రెండు జిల్లా స్థాయి మార్కెటింగు పారిశ్రామిక సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

(డి) సంవత్సరంలో 90 రోజులు పేమ ఉత్పత్తుల అమ్మకాలపై 20 శాతం రిబేటును అనుమతించడం జరిగింది. ఆ వ్యయాన్ని కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు సమాన నిష్పత్తిలో భరిస్తాయి.

(ఇ) పారిశ్రామిక యూనిట్లు చేసిన మూలధన పెట్టుబడి పై కాయర్ బోర్డు 25 శాతం సబ్సిడీని రూ. 50,000/- లకు మించకుండ మంజూరు చేస్తుంది

Mr. Speaker:- Questions and Answers are over.

సంతాపప్రతిపాదన
ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ మాజీసభ్యుడు శ్రీ మల్లిరెడ్డి ఆదినారాయణరెడ్డి మృతిపట్ల సంతాపము

మిస్టర్ స్పీకర్:- 'ఆంధ్రప్రదేశ్ మాజీ శాసన సభ్యులు శ్రీ మల్లిరెడ్డి ఆదినారాయణరెడ్డి గారి మరణం పట్ల యీ సభవారు ప్రగాఢ సంతాపాన్ని, సానుభూతిని వారి కుటుంబసభ్యులకు తెలియచేస్తున్నారు'

శ్రీ మల్లిరెడ్డి ఆదినారాయణరెడ్డిగారు రాపూరు నియోజకవర్గం నుంచి 1983 సంవత్సరములో జరిగిన ఎన్నికలలో శాసనసభ్యునిగా ఎన్నికయ్యారు. ఆయన మితభాషి, సహృదయులు., ఆయన 1963-70 వరకు రాపూరు సమితి అధ్యక్షునిగా ఉన్నారు. దీర్ఘకాలం నుంచి అస్వస్థులుగా ఉంటూ మార్చి 17వ తేదీన నెల్లూరులో మరణించారు. ఆయన వయస్సు 65 సంవత్సరాలు. వారి ఆత్మ శాంతి చేకూర్చాలని ప్రార్థిస్తూ రెండు నిముషాలు మౌనం పాటిద్దాం.

(గౌరవ సభ్యులు అంతా తమస్థానాలలో నిల్చుని రెండు నిముషాలు మౌనం పాటించడం జరిగింది).

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబు నాయుడు:- అధ్యక్షా, నిన్న తాడిపత్రిలో జె.సి. ప్రభాకరరెడ్డి ఆధ్వర్యంలో సుమారు 500 మంది కలిసి మొత్తం తాడిపత్రి పరిసర ప్రాంతాలను కూడా భయ భ్రాంతులను చేస్తూ సుమారు 10 పోలీస్ యూనిట్లను స్మాష చేయడం జరిగింది. కొన్ని గ్రామాలకు గ్రామాలను ధ్వంసం చేయడం జరిగింది. నాగిరెడ్డి టి.డి.పి. వ్యక్తి
10 యొక్క ఇంటికి పోయి దాడి చేయడం జరిగింది. ఈ విషయంలో నిన్ననే యస్.పి. గారు క్లియర్‌గా స్టేటుమెంట్ యివ్వడం కూడా జరిగింది. ఆ వ్యక్తి ఒక మంత్రిగారి సోదరుడు మరియు మరొక మంత్రిగారి అల్లుడు. ఈ విషయంలో మేము యిచ్చిన ఎడ్జర్న్మెంట్ మోషన్‌ను టేకప్ చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాము. ఆ పట్టణంలో ఏప్రిల్ 5వ తారీఖు వరకు 144వ సెక్షన్‌ను విధించారు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- విషయాలను బ్రీఫ్‌గా చెప్పండి.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు.- తాడిపత్రి పట్టణ ప్రజలు ప్రాణభయంతో బ్రతు కుతున్నారు. ఇది ఆంధ్ర రాష్ట్రం అంతటా కూడా వ్యాపించే ప్రమాదం వుంది. ఇంత వరకూ కల్‌ప్రిట్స్‌ను అరెస్టు చేయలేదు. నేరస్తులు లారీలలో, వెపన్స్‌తో తిరుగుతూ స్వైర విహారం చేస్తున్నారు. సభను వాయిదా వేసి ఎడ్జర్న్‌మెంట్ మోషన్‌ను స్వీకరించ వలసిందిగా కోరుతున్నాను.

Mr. Speaker:- You have mentioned the incident. If the Hon. Home Minister wants to say anything, he can say.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- Sir, yesterday itself I gave the answer. I do not know why it has been raised to-day. Anyway, he seems to have given a notice under 304 and if the Speaker admits, then we will definitely come forward with our statement.

(ఇంటరప్షన్స్)

Mr. Speaker:- This is not the co-operation which you have promised. Please resume your seats. You have utilised the Zero hour chance and there are other people also. Let them come up. You cannot rise and avoid their chance. Why should you deprive them. It is for your to metion and it is the discretion of the Government to answer or not. I cannot compel them. As agreed upon one member from each party for Zero hour to mention in one or two sentences. No elaboration.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఒక్క మనవి. ఆ విషయంలో నేను మెరిట్స్, డిమెరిట్స్ జోలికి పోవడం లేదు. మొన్న నేను చంద్రబాబు నాయుడు గారిని

రామారావుగారి అల్లుడు అంటే, వారు అబ్జెక్ట్ చేశారు. దాన్ని రికార్డుల నుండి తొలగించడం కూడా జరిగింది ఈరోజు వారు మాట్లాడుతూ. ఒక మంత్రికి తమ్ముడు, మరొక మంత్రికి అల్లుడు అన్నప్పుడు అది ఎందుకు రికార్డులోకి పోవాలో చెప్పండి. అల్లుళ్ళ, తమ్ముళ్ళ సంగతి యిక్కడ ఎందుకు సర్? వాళ్ళు అంటే, మేమూ అంటాము మేమూ చెబుతాము.

(ఇంటరప్షన్స్)

Mr. Speaker:- If only such things are there, I will remove from the records.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, మేము చెయిర్‌ను ఒబే చేస్తాము. ఒకటి, రెండు మాటలే మాట్లాడతాము.

మిస్టర్ స్పీకర్:- మెన్షన్ చేయడం అంటే నేరేట్ చేయడం కాదు. కేవలం మెన్షన్ చేయాలి, అంతే.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- నిన్న కిడ్నాప్ విషయంలో సమాచారం తెప్పించినందుకు ముఖ్యమంత్రిగారికి థ్యాంక్స్ చెప్తాము. ప్రాపర్గా కూడా లాటీ జరిగినట్లుగా చెప్పారు. ఇక్కడ నేనొక విషయం మనవి చేయదలచుకున్నాను. శ్రీగారి వెంకటాద్రియుడు అనే వ్యక్తి గతంలో 'ఉదయం' పత్రిక రిపోర్టర్. కొంత కాలం' జ్యోతి' పత్రిక రిపోర్టరుగా కూడా వున్నారు ఇప్పుడు' జ్యోతి' మంత్లీ నడుపుతున్నారు. నాలుగు రోజుల క్రితం పోలీసులు మఫ్టీలో వచ్చి అతడిని కిడ్నాప్ చేసి తీసుకువెళ్ళారు. ఇంతవరకు అయన ఆచూకి తేలలేదు. ఈయొక్క కిడ్నాప్ ఘటనలు పదేపదే జరుగుతున్నాయి. పత్రికా విలేఖరులను. తమకు వ్యతిరేకంగా వ్రాసినప్పుడు కిడ్నాప్ చేయడం అనేది యిప్పుడే కాదు. గతంలో కూడా జరుగుతూవుండేది. తాడిపత్రి విషయంతోబాటు ఈ విషయంలో కూడా సమాధానం చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఇక ముందు ఇలాంటి సంఘటనలు జరుగకుండా చూడండి.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:- I will get it enquired into. We do not know anything about it.

శ్రీ టి. వెంకటేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, నేనుకూడా ఒక సిగ్నటరీనే, ఆస్తులు ధ్వంసం చేశారనే విషయం స్వయంగా యస్.పి. గారు ప్రకటించారు. ఇది చాలా సీరియస్ ప్రాబ్లెం. ఆ విషయంలో మంత్రిగారి చేత స్టేట్‌మెంట్ అయినా యిప్పించాలి. మేము ఈ యిస్యూలో 304 క్రింద నోటీసు కూడా యిచ్చాము. ఈ విషయంలోను, నాగేశ్వరరావు గారు పేర్కొన్నటువంటి కిడ్నాప్స్ పర్వం విషయంలోను సమాధానం చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, 304 క్రింద తమరు అడ్మిట్ చేస్తే, తప్పకుండా సమాధానం యిస్తాను.

శ్రీ యం.టి. చౌహాన్ (దేవరకొండ):- అధ్యక్షా, యిప్పుడు మా నాయకుడు తెలిపి నటువంటి విషయం గురించి రేటేన్‌గా మీ టేబుల్‌కు పంపించాను. దాన్ని కన్‌సెర్న్డ్ మినిష్టర్ గారికి ఫార్‌వార్డ్ చేయండి. వారి దగ్గరకు అజెండా వచ్చేసరికి ఆలశ్యం కావచ్చు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఓ.కె.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- అధ్యక్షా, తాడిపత్రి సంఘటన విషయంలో 304 క్రింద నోటీస్ యివ్వడమే కాకుండా ఎడ్జర్న్‌మెంట్ మోషన్ కూడా యిచ్చాము. ఇది సీరియస్ యిస్యూ. లా అండ్ ఆర్డర్ లేదని యస్.పి. గారే స్పష్టమైన ప్రకటన చేశారు. కనుక చర్చకు అనుమతించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. సిరిసిల్లాలో కో ఆపరేటివ్ ఎలెక్ట్రిసిటీ సొసైటీ (సెస్) వుంది. ఈ మధ్య రైతాంగానికి ఎలక్ట్రిసిటీ యివ్వని కారణంగా, రైతులు రావడం, వారితో యాంటీ సోషల్ ఎలిమెంట్స్ జాయిన్ అయి సెస్‌ను ధ్వంసం చేయడం జరిగింది. కేసెస్ పెండింగ్‌లో వున్నాయి. గత 24 గంటలుగా కంప్లీట్‌గా రైతులకు విద్యుత్ పంపిణీ లేదు. ఏ క్షణంలో అయినా ప్రమాదం జరిగే అవకాశం వుంది. వెంటనే మంత్రిగారు స్పష్టమైన ప్రకటన చేసి, తగు చర్యలను తీసుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఆర్థిక, విద్యుచ్ఛక్తి శాఖామంత్రి (శ్రీ కె. రోశయ్య):- అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన సభ్యులకు తమద్వారా మనవి చేసేది ఏమంటే. వున్న యిబ్బందులను ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చారు. నేను ఈ రోజే సభ వాయిదా పడగానే ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డు ఆఫీషియల్స్‌తో మాట్లాడతాను. పరిస్థితులను తెలుసుకొని సర్దుబాటు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను. నేను ఒక విజ్ఞాపన చేస్తున్నాను. సెస్ కార్యాలయం మీద దాడి చేసి నష్టం కలుగజేశారు. నష్టం అనేది ప్రభుత్వానికే కాదు. ప్రజల ఆస్తులు కూడా నష్ట పడతాయి. అటువంటి సంఘటనలు రిపీట్ కాకుండా వారు (విద్యాసాగరరావు) చెప్పి, సలహా యిచ్చి పరిస్థితులను కాపాడవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

10 శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- అధ్యక్షా, మంత్రిగారు శాంతి భద్రతలు పరిష్క రించవలసిన బాధ్యత మాది అన్నారు. వారు కరెంటు ఇస్తే సమస్య పరిష్కారమవుతుంది.

Mr. Speaker:- He said that he will look into the matter. Let us follow it. Mention should not be more than half-an-hour. Where is the end now. You are all raising your hands to speak. Please co-operate with me.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ఈ రోజు పత్రికలలో వచ్చింది. కాంగ్రెస్ పార్టీ కార్యకర్తలు ఇతర పార్టీల కార్యకర్తల ఆస్తులను ధ్వంసం చేస్తున్నారని వచ్చింది. పత్రికావిలేఖరులు చెబితే అంత ప్రాముఖ్యత ఉండకపోవచ్చు. తాడిపత్రిలో ఎస్.పి. గారు చెప్పారు. ఇది ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- ఎస్.పి గారు చెప్పారన్నారు. ఏం చెప్పారో కానీ ప్రభుత్వం మాత్రం నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరిస్తోంది. ఎవరు తప్పు చేసినా ప్రభుత్వం దండించడం జరుగుతుంది.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- నేను ప్రభుత్వాన్ని నిందించలేదు .....

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- అధ్యక్షా, పరిస్థితి చాలా తీవ్రంగా ఉంది. ...

మిస్టర్ స్పీకర్:- డోంట్ ఇంటరప్ట్. జీరో అవర్ అయ్యే వరకూ ఎవరినీ నేను ఎలవ్ చేయను. పార్టీకి ఒకరే. Unless the Floor Leaders are completed, no Member has got the right to interfere.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ప్రభుత్వం చేస్తున్నదని కానీ, పోలీసు చేస్తున్నారని కానీ నేను అనడం లేదు. ఎస్.పి. గారు చెప్పారు. ఇది ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా?

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- ఆల్‌రెడీ చెప్పాను.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:- వరంగల్ జిల్లాలో కాకతీయ కెనాల్ - శ్రీ రాంసాగర్‌కి డి.బి.ఎం. 38 - నల్లబెల్లి, మల్లంపల్లి గ్రామాలలో రు. 30 లక్షలు కాంపెన్‌సేషన్ రాలేదు. ఆ కాలువ క్రింద ఆక్రమించబడిన భూములకు సంబంధించిన వారికి కాంపెన్‌సేషన్ చెల్లించనందుకు, రైతులు 17వ తేదీ నుంచి పనులు ఆపేశారు. దీని వల్ల పనులు కుంటు పడ్డాయి. ఉద్రిక్త వాతావరణం ఏర్పడింది. భయానక పరిస్థితిగా ఉంది. దయచేసి వారికి కాంపెన్‌జేషన్ ఇప్పించి, పని సాగించే చర్య తీసుకోవాలి. ఇర్రిగేషన్ మంత్రిగారు కానీ ముఖ్యమంత్రిగారు కానీ చెబితే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఆర్. చెంగారెడ్డి:- పరిశీలిస్తాము.

شری سید سجاد:- محترم اسپیکر صاحب۔ سنگاریڈی کے حالات پر ہم نے قانون 304 کے تحت نوٹس دیئے ہیں۔ سنگاریڈی میں مسلمانوں پر کافی ظلم و زیادتی ہو رہی ہے۔ وہاں پر کاسو جھونپڑیوں کو ایم آر او نے جلا دیا ہے۔ مسلمان شہر کی شرف ہجرت کر رہے ہیں۔ پولیس کی ظلم و زیادتی ہو رہی ہے۔ مسلمانوں کو پریشان کیا جا رہا ہے۔ وہاں کے ایس پی ہم سے بات کرنے کیلئے بھی تیار نہیں ہیں۔ میں منسٹر صاحب سے گزارش کرتا ہوں کہ اس تعلق سے جواب دیں۔

شری محمد امان اللہ خان:- سنگاریڈی خود اسپیکر صاحب کا حلقہ ہے۔ آپ حکومت سے تیقن دلائیں کہ وہاں پر ہراسمنٹ نہ ہوں۔ غیر ضروری معصوم لوگوں کو گرفتار کیا جا رہا ہے۔ اگر کوئی قصور کرا ہے تو ضرور اسے پکڑیے لیکن اسکے بدلے میں ساری کمیونٹی پر ظلم نہیں ہونا چاہیے۔

شری ڈی کے سمرسمہا ریڈی:- آپ کی رائے کی تائید کرتا ہوں۔ ہم ایسا ہراسمنٹ ہونے نہیں دینگے۔

శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు:- అధ్యక్షా, ఆరోగ్య శాఖ మంత్రిగారికి ఒక విన్నపము. ఈ రాష్ట్రంలో చాలా మంది నిరుద్యోగులను మభ్యపెడుతూ పబ్లిక్ హెల్త్ శానిటేషన్ టెక్నాలజీ అని కొన్ని సంస్థలను పెట్టి రు. 7 వేల చొప్పున ఒక్కొక్కరి నుండి వసూలు చేసి, ఎగ్జామినేషన్ కండక్ట్ చేసి, వారే సర్టిఫికేట్స్ ఇస్తున్నారు. వాటిని తీసుకుని ఎంప్లాయిమెంటు ఎక్స్ఛేంజికి వెడితే అవి రికగ్నయిజ్ కాలేదని అంటున్నారు. ఈ రకంగా రాష్ట్రంలో చాలమంది విద్యార్థులు మోసపోతున్నారు. ఆ సంస్థల యొక్క ప్రాస్పెక్టస్

మీకు సంపుతాను. పోలీసులతో ఎంక్వయిరీ చేయించి చట్ట రీత్యా చర్య తీసుకోవాలి.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (కోవూరు) :- అధ్యక్షా, ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత మల్టీ పర్పస్ ట్రెయినింగ్ ఇన్స్టిట్యూషన్స్‌కు అనుమతి ఇవ్వలేదు. ఇవ్వాలని అనుకోలేదు. ఆ రకంగా బోగస్ సంస్థలు ఉంటే నా దృష్టికి తీసుకువస్తే చర్య తీసుకుంటాము.

డా. ఎం.వి. మైసూరారెడ్డి:- అధ్యక్షా, రూల్ 304 క్రింద ఒక నోటీసు ఇచ్చాము. తాడిపత్రి విషయంలో నాగిరెడ్డి అనే వ్యక్తి తెలుగుదేశం పార్టీ తరఫున. ....

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఐ విల్ కన్సిడర్. మీరు మెన్షన్ చేశారు. నేను కన్సిడర్ చేస్తాను. ఛేంబర్లో నన్ను కలవండి. హవుస్ అర్డర్‌లో ఉంది.

డా. ఎం.వి. మైసూరారెడ్డి:- హవుస్ అర్డర్‌లో ఉంచాలనే ఉద్దేశంతో విషయాన్ని చెప్పనివ్వకపోతే ఎట్లా? ఎవరికో కోపం వస్తుందని చెప్పనివ్వకపోతే ఎట్లా? వేరే వారు చెబుతుంటే మేము ఉరుకున్నాము.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- రూల్ 304 నోటీసును మీరు అడ్మిట్ చెయ్యండి. కోపం వద్దు. డిస్కషన్ ఎలవ్ చేయండి.

డా. ఎం.వి. మైసూరారెడ్డి:- నాగిరెడ్డి జనవరిలో రామిరెడ్డిని హత్య చేశాడు. వైకుంఠ ప్రసాద్ మీద బాంబులు వేయించాడు. ఒక కాంగ్రెస్ ఎం.ఎల్.ఎ. నామినేషన్ వేయడానికి వెళ్ళినప్పుడు మూడు లారీలలో రాళ్ళు తెచ్చి వేయించాడు. ఒక హరిజన మహిళను కాల్చి చంపారు. నిమ్మ చెట్లను నరికించాడు. ఈ రావణాసురుడు ఏం చేస్తున్నట్లు? రాయలసీమకు సంబంధించి రోజూ సభలో లేవదీస్తున్నారు.

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి:- అధ్యక్షా, ముందే చెప్పాను. 304 నోటీసు ఇచ్చామన్నారు. వారూ నోటీసు ఇస్తే, అన్నీ కలిపి ఒకేసారి తీసుకోవచ్చు.

(ఇంటరప్షన్స్)

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, పార్టీకి ఒకరు అని మీరన్నారు....

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- నగరిలో కాల్పులు జరిగి 7 రోజులయింది. మళ్ళీ రెయిజ్ చేస్తాము. మేము దానిపై నోటీసు ఇచ్చాము.

శ్రీ ఎన్.వి. కృష్ణయ్య (సిరిసిల్ల) :- అధ్యక్షా, ఈ రోజు ఆటో రిక్షాలు మొత్తం సిటీలో బంద్ అయినాయి. కేంద్రంలో పెట్రోల్ ధరలు పెంచడం వల్ల ఆటో ఫేర్స్ పెంచాలని అంటున్నారు. ప్రజలకు అసౌకర్యంగా ఉంది. నడిచి రావలసి వచ్చింది. లేబర్ మినిస్టర్ గారు దీని మీద చర్య తీసుకోవాలి.

Mr. Speaker:- I will draw the attention of the Chief Minister since the Transport Minister is not available, any Minister having the information about auto rickshaw strike may make a statement.

(Interruptions)

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఒక్క విషయం.

మిస్టర్ స్పీకర్:- పార్టీకి ఒక్కరే అని అనుకున్నాము. దయచేసి కూర్చోండి

(ఇంటరప్షన్స్)

(Sri D. Sivaramaraju, Sri A. Madhava Reddy, Sri N. Chandrababu Naidu rose to speak)

(Interruptions)

Mr. Speaker:- Do not disturb. Contack your leader. It is agreed upon in the B.A.C. Please resume your seats. There is no Zero hour. Floor Leaders have agreed upon that only one member from one party is to be allowed to speak. Don't disturb the proceedings.

ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన వివరణ ఆటోరిక్షా చార్జీల సవరణ గురించి

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి:- అధ్యక్షా, పెట్రోలు ధరలు పెరగడం వల్ల వారు 10·2
రివైజ్డ్ రేట్లను వేయమని కోరడం సహజమయినదే. సరయినదే. దానికి ప్రభుత్వం కూడా. అంగీకరించి, దాని గురించి చేసిన నిర్ణయాన్ని ఈ హౌసు ముందు తెలియజేస్తున్నాను. In view of this decision, there is need to revise the existing fares of auto rickshaws. An auto-rickshaw approximately gives 20 KMs per litre. Of this, about 5 KMs will be dead Kilometerages, thus giving effective kilometerage of 15 KMs. This principal was followed while revising the fares earlier. Distributing the hike of Rs. 1-59 for 15 KMs, the increase per kilometre comes to Rs. 10-.60 paise or 10 paise to kilometre. Thus there is need to increase the fare from the existing rate of Rs. 1-30 per kilometre to Rs. 1-40 kilometre. The existing minimum rate of Rs. 2-50 may have to be revised to Rs. 2-80 (equal to 2 KMs distance).

సభా కార్యక్రమము

(Sri N. Raghava Reddy rose to speak)

Mr. Speaker:- We have got matters under Rule 304 and 74.

(Interruptions)

Sri M. Narasimhulu:- Sir, Sir.

Mr. Speaker:- I request you to resume your seat. Even heavens are not falling.

(Interruptions)

You may do, whatever you want under the rules. It is the rules that will help you. It will not go on record.

శ్రీ ఎం నరసింహులు (ఆలేరు):- అధ్యక్షా, సభ దృష్టికి ఒక విషయం తీసుకు రాదలచుకున్నాను. పేపరోల్ల ఒక విషయం వచ్చింది.

Mr. Speaker:- I am not allowing you to mention.

శ్రీ ఎం. నరసింహులు:- చెప్పకపోతే సభ దృష్టికి ఎలా వస్తుంది అధ్యక్షా?

Mr. Speaker:- You are stopping the proceedings. Please resume your seat. Your party enjoyed to mention.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- అతి ముఖ్యమయిన విషయం కూడా చెప్పనివ్వక పోతే ఎలా?

Mr. Speaker:- Mr. Chandrababu Naidu, do not disturb. It is according to the agreement, I am conducting the business.

(Interruptions)

Nothing will go on record.

(Some of the T.D.P. Hon. Members rose to speak)

Mr. Speaker:- Mr. Vidyadhara Rao, Please ask your people to resume their seats. Let us complete the agenda.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- సర్, మేము అడ్జర్న్మెంటు మోషన్ ఇచ్చాము. ఇచ్చి మూడు రోజులయింది.

Mr. Speaker:- I will consider it. There is no machinery to see that everything is completed in one minute. A communication will come to you. After 10 minutes, you raise, I will tell you, Mr. Vidyadhara Rao.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- ఈ రోజు కాదు ఇచ్చింది. ఇచ్చి మూడు రోజులయింది. నేను చెప్పేది వినండి సర్.

Mr. Speaker:- It will not go on record. Please resume your seat.

శ్రీ ఎం. నరసింహులు:- నేను ఎక్కువ ఏమీ మాట్లాడను......

Mr. Speaker:- I am not allowing you. You are obstructing the proceedings. I will name you and send you out.

(Interruptions)

I have named you. Please leave this House. Please go away. I have named you.

శ్రీ ఎం. నరసింహులు:- నేను ఇంపార్టెంటు విషయం చెప్పదలచుకొన్నాను.....

శ్రీ జి. శివరామరాజు:- అనవసరంగా ఎన్నో ఎలా చేసారు. కొంత టైం ఇస్తే మేము చెప్పదలచుకొన్నవి చెప్పేవారం.

Mr. Speaker:- You are encouraging illegal procedure. Please resume your seat. Mr. Narasimhulu, you have no right to be in the House. Otherwise, I will call the Marshall to send you out. I want allow you to speak, you have lost the chance.

—

(అంతరాయం)

Mr. Speaker:- Please leave the House, Mr.Narasimhulu.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:- మొన్నటి నుంచీ చెబుతున్నారు....

Mr. Speaker:- I am not afraid of such threats. సభ్యులను కూర్చోమంటే కూర్చోక పోతే ఎలా? Mr. Raghava Reddy, mind your work. మీకు మోనాపలీ లేదు చెప్పడానికి మీరు భయపెడితే నేను భయపడేది లేదు. నేను పర్మిషన్

ఇవ్వడం లేదు. మళ్లీ ఇంకో రోజు పర్మిషన్ ఇస్తాను. ఇప్పుడు మాత్రం ఇవ్వను.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- అంత లోపల సబ్జెక్టు ప్రాముఖ్యత పోతుంది.

Mr. Speaker:- You should know the difficulty of the Chair. I am not allowing anybody now. I will take up matter under rule 304. The Chief Minister is going to make a Statement now. I never expected that Mr. Narasimhulu behaves like this.

ముఖ్యమంత్రి గారు చేసిన వివరణ - 1990 సంవత్సరంలో సేకరించబడే బీడీ ధర పెంపుదల గురించి.

Dr. M. Channa Reddy:- Sir,

Trade in Beedi leaf in the Ten Telangana districts of Andhra Pradesh has been nationalised in the year 1971. There has been a steady and progressive increase in collection of leaf upto 1987 and the collection of leaf was being done by the contractors through the Agents. As the Government observed that there has been exploitation in payment of wages to the poor people engaged in beedi leaf collection, the Government had taken up departmental collection by payment of wages directly by the Government from 1987.

This Government considers beedi leaf collection more as a welfare scheme giving gainful employment to over one lakh rural poor, especially tribals in the leanest part of the year namely April, May, June when no other employment would be available to the villagers living in and around the forest area.

The wage rate was 25 to 30 paise per bundle in 1987 and 1988 seasons. The rate was increased to 30 to 35 paise per bundle in 1989 season.

In keeping with the policy of this Government and with a view to transfer substantial amounts of the receipts to the tribal and rural poor employed in beedi leaf collection, it

is proposed to enhance the collection charges to 50 paise per bundle of 100 leaves in all the areas other than Bhadrachalam area where the leaf collection in forest areas [illegible] dispersed and hence the rate of 55 paise per bundle [illegible] proposed. Thus the Government have decided to increase the wages by 20 paise per bundle for 1990 season. It is estimated that around Rs. 15 crores will be paid as wages to the labour against Rs. 9 crores paid during last season.

This enhancement will have a very substantial beneficial impact on the economy of the rural poor particularly tribals.

Sri P. Nageswara Rao:- Sir, I congratulate the Chief Minister for taking the bold decision and enhancing the wages of beedi collectors.

శ్రీ ఎస్.వి. కృష్ణయ్య:- అధ్యక్షా, బీడీ ఆకుల రేటు 20 పైసలు పెంచినందుకు గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రి గారికి ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. పురుషోత్తమరావు (సిర్పూర్):- అధ్యక్షా, ఈ రోజు సంతోషమైనటువంటి రోజుగా భావిస్తున్నాను. గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రిగారు, ముఖ్యంగా గిరిజనుల బాధలను వారి ఆర్థిక పరిస్థితులను గమనించి తెలంగాణ ప్రాంతములో వున్న బీడీ ఆకులు సేకరించే కార్మికులకు కట్టకు 30 పైసల నుండి 50 పైసలకు పెంచారు. చాలా సంతోషము. మా యిండిపెండెంట్ ఫోరమ్ తరఫున హృదయపూర్వక శుభాకాంక్షలు తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ బి. వెంకటేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారిని స్వయంగా కలిసి చెప్పాము. దయచేసి వారు వెంటనే ఆమోదించి చక్కని విధానము తీసుకున్నందుకు వారికి ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ, మిగతా రేట్ల విషయములో మెమొరాండం యిచ్చాము, వాటిని గురించి పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. ఇప్పుడు చేసిన దానికి ధన్యవాదాలు చెబుతున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు స్వయంగా యీ నిర్ణయము తీసుకొని యీ ధర పెంచినందుకు వారికి హృదయపూర్వకమైనటువంటి ధన్యవాదాలు తెలుపుతున్నాను. దానికి అనుబంధంగా - స్త్రీ బీడీ కార్మికులకు చెందినటువంటి ఆరు కోట్ల రూపాయలు కేంద్ర ప్రభుత్వము వద్ద వున్నవి - మొన్న జవాబు చెప్పి వున్నారు. ఇంతవరకే రాష్ట్ర ప్రభుత్వము తీసుకువచ్చి ఖర్చు పెట్టవలసి వుండెను. ఆ ఆరు కోట్లలో కేవలము ఒక కోటి ఖర్చు పెడుతున్నారు వారి వెల్ఫేరు కొరకు ఇంకా అయిదు కోట్లు అడపడముల సొమ్ము కేంద్ర ప్రభుత్వము వద్ద వుంది. ఆ అయిదు కోట్లను తెప్పించి వారి కొరకు వెల్ఫేరు స్కీములు చేపట్టాలని మనవి చేస్తున్నాను. అయిదు

కోట్లు రావాలనే విషయము ముఖ్యమంత్రి గారికి చెబుతున్నాను. వారు తలచుకుంటే రేపే అవుతుంది ఆ అయిదు కోట్లు ఆ బీడీ కార్మికుల సంక్షేమము కొరకు ఖర్చు చేసే అవకాశం వుంది. కాబట్టి ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. వెంటనే దాని గురించి స్టేట్మెంటు యిస్తే లక్షలాది మంది బీడీ కార్మికులకు లాభం కలుగుతుంది. దాని మీద ఎస్యూరెన్సు ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. చేసిన దానికి ధన్యవాదాలు చెబుతున్నాను.

Sri K. Vidyadhara Rao:- Sir, I heartily congratulate the Chief Minister for taking up the just cause and enhancing the wages for the labour engaged in beedi leaf collection and at the same time I would like to. ......

Mr. Speaker:- Do not misuse the opportunity. Please do not go beyond 'Congratulations'.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, నిజంగా గ్రామీణ ప్రాంతాలలో అడవులలో వుంటూ బీడి ఆకులను సేకరించే బీద కూలీలు వున్నారు. కట్టకు 50 పైసలు చేస్తూ ఆ కూలీలకు సహాయం చేసే వుద్దేశముతో చేసిన దానికి ముఖ్యమంత్రి గారికి నా తరఫున మా పార్టీ తరఫున ధన్యవాదాలు అర్పిస్తున్నాను. పోతే మహబూబ్‌నగర్‌లో వున్న బీడి కార్మికులకు మినిమం వేజెస్ యివ్వడం లేదు. వారిని పీడిస్తున్నారు. లేబరు డిపార్టుమెంటు మినిమం వేజెస్ పే చేయడానికి చర్య తీసుకోకపోవడం వల్ల బీద కార్మికులు నష్టపోతున్నారు. వారికి మినిమం వేజెస్ యిప్పించే ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను.

شری ابراہیم بن عبداللہ مسقطی :- جناب اسپیکر صاحب - چیف منسٹر صاحب نے بیڑی بنانے والوں کو ان کے
ب کو مبارک باد دیتا ہوں - اب پتہ کی قیمت
35 روپیہ فی کیلو ہے اس لحاظ سے کم سے کم لیبر چارجس ایک روپیہ فی گھنٹہ دینا چاہئیے - پہلے یہی پتہ 5 روپیہ کیلو ملتا تھا
اسوقت لیبر چارجس 30 پیسے اور 35 پیسے دئیے جاتے تھے لیکن اب پتہ کی قیمت 35 روپیہ فی کیلو ہوگئی ہے - اس لحاظ
سے حکومت کو چاہئیے کہ کم از کم لیبر چارجس ایک روپیہ کریں - تاکہ غریب لوگ اپنی زندگی گذار سکیں - پھر بھی میں چیف
منسٹر کا شکریہ ادا کرتا ہوں -

శ్రీ యం. ఓంకార్ (నర్సంపేట):- అధ్యక్షా, ఈ సంవత్సరము ప్రభుత్వము తునికాకు కొరకు టెండర్సు పిలిస్తే - గత సంవత్సరములో కే.జీ. ఆకు 8 నుండి 12 రూపాయలు వుంటే - యీ సంవత్సరము - 44 రూపాయలు, 42 రూపాయలు తీసుకున్నారు. అంటే దాదాపు ఆరు రెట్లు పెరిగింది. ఆ దృష్ట్యా చూచినప్పుడు మునుపటి కంటే ఇప్పుడు బీడి ఆకు సేకరించే వారి ధరను పెంచారు. సంతోషము. అక్కడ వున్న వాతావరణాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని కొంత సళ్ల బిగవు వుండాలని కోరుతున్నాను.

Sri D. Srinivas (Nizamabad):- I congratulate our State Chief Minister for having taken the kind step to enhance the wages of beedi leaf collectors. And thus he has proved that his Government takes welfare measures in this way. I once again congratulate him.

శ్రీ జి. నరసయ్య (ఎల్లందు):- అధ్యక్షా, ఈ తునికాకుల కూలి రేట్ల విషయానికి వచ్చినప్పుడు మేము ముఖ్యమంత్రిగారికి అభినందనలు చెప్పకతప్పదు. ఇది వరకు ఒకటి, రెండు, మూడు పైసలు పెంచుటకోసం నేను, మా నియోజకవర్గంలోని పర్వంచలు అరెస్టు కావలసి వచ్చింది. ఈ సమస్యను పరిష్కారం చేసినందుకు ముఖ్య మంత్రిగారికి నా తరఫున. మా పార్టీ తరఫున అభినందనములు తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ ఎస్. సంతోష్‌రెడ్డి (ఆర్మూరు):- అధ్యక్షా, మా ప్రియతమ ముఖ్యమంత్రి డాక్టరు చెన్నారెడ్డిగారు బీడీ ఆకు సేకరణ రేటును కట్ట ఒకటికి 50 పైసలు చొప్పున, గిరిజన ప్రాంతాలలో 55 పైసలు చొప్పున పెంచడం - ఇది అభివృద్ధికాముకమైన చర్య. దానికి నేను ముఖ్యమంత్రిగారిని అభినందిస్తూ అభినందనములు తెలియజేస్తున్నాను. గిరిజన ప్రాంతాలలో 55 పైసలు అని చెప్పారు. గిరిజన ప్రాంతాలుగా నోటిఫైడ్ కాని ప్రాంతాలలో, ఎక్కువమంది లంబాడీలు ఉన్నటువంటి ప్రాంతాలలో కూడా 55 పైసలు చేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. నిజామాబాదు జిల్లాలో బీడీ కార్మికులు లక్షా 50 వేల మంది ఉన్నారు. గౌరవసభ్యులు శ్రీ విద్యాసాగరరావుగారు ఒక విషయం సూచించారు. ఏదైతే బీడీ కార్మికుల సంక్షేమ నిధి కేంద్ర ప్రభుత్వం దగ్గర ఉందో అది తెప్పించడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను.

డాక్టరు పి. శంకరరావు (షాద్‌నగర్):- అధ్యక్షా, ఈ బీడీ ఆకుల రేటు 20 పైసలు నుంచి 55 పైసలు పెంచినందుకు ముఖ్యమంత్రిగారిని అభినందిస్తున్నాను. తెలంగాణాలో ఉన్న 10 జిల్లాలకు ఇది ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది. దీనివల్ల ఎంతో మెరుగు అవుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో ముఖ్యమంత్రిగారికి నా అభివంద నములు కూడా తెలియజేస్తున్నాను.

గౌరవ సభ్యుడు:- అధ్యక్షా, ముఖ్యంగా మా గిరిజనులు ఎంతో మారుమూల ప్రాంతాలలో నివశించేవారు. అడవులలో ఎక్కువగా నివశించేవారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ రేటు పెంచడంవల్ల గిరిజనులకు ఎంతోమేలు జరుగుతుంది. సంవత్సరానికి రెండు మాసాలు గిరిజనులకు గ్రాసం ఇచ్చారు ఈవేళ ముఖ్యమంత్రిగారు. ముఖ్యమంత్రిగారికి మా గిరిజనుల తరఫున అభివందనములు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ ఎమ్. రఘుమారెడ్డి:- అధ్యక్షా, పార్టీకి ఒకరు అని అన్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- మీరు 20 మంది మాట్లాడండి, మీకు టైము ఇస్తాను. కూర్చోండి.

శ్రీ కె. రామ్‌రెడ్డి (పరిగి):- ముఖ్యమంత్రిగారు నూర్రు బీడీ ఆకుల కట్టకు 50 పైసలు, 55 పైసలు నిర్ణయించినందుకు వారికి అభివందనములు తెలుపుతున్నాను. ఈ బీడీలను ఎక్కువగా పేదవారు వాడతారు. కనుక ఆ బీడీల ధరను పెంచకుండా చూడాలని ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు నబీబియా విషయంలో ఈ సభ తరఫున ఒక రిజల్యూషను మువ్ చేస్తున్నారు.

అభినందన తీర్మానము
నబీబియా దేశం స్వాతంత్ర్యం పొందినందుకు

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి:- అధ్యక్షా, నబీబియా ప్రజలకు దొరికిన స్వాతంత్ర్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని మన రాష్ట్ర అసెంబ్లీ పక్షాన అభినందనలు తెలిపే తీర్మానాన్ని మీ అనుమతితో ప్రవేశ పెడుతున్నాను.

Mr. Speaker:- Motion moved.

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి:- అధ్యక్షా, 17 లక్షల నబీబియా ప్రజలు శ్రీ శ్యామ్ నోజోమా నాయకత్వంలో 30 సంవత్సరాలు విరామం ఎరుగని పోరాటంలో రక్తం, కన్నీరు. త్యాగం, సౌభ్రాతృత్వం ఆయుధాలుగా దురహంకార శ్వేతజాతి దాస్య శృంఖలాలను త్రెంచుకొని స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకున్న ఈ చారిత్రాత్మక తరుణంలో 7 కోట్ల ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రజల తరఫున ఈ శాసనసభ పక్షాన మా హృదయ పూర్వక అభినందనలు తెలుపుతున్నాము.

స్వర్గీయ శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ, మాజీ ప్రధానమంత్రి శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీ భారత జాతీయ కాంగ్రెస్-ఐ తరఫున నబీబియా ప్రజల స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి ఆర్థిక, హార్దిక అంతర్జాతీయ సహకారాన్ని అందించి బడుగు దేశాల స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో సానుభూతిని అందించి ప్రపంచ దేశాలలో భారతదేశానికి అగ్రస్థానం తెచ్చినందుకు వారిని అభినందిస్తున్నాము. ఈ మహోత్సవంలో పాల్గొనడంద్వారా ప్రధానమంత్రి శ్రీ వి.పి. సింగ్, మాజీ ప్రధాని, అఖిల భారత కాంగ్రెస్-ఐ అధ్యక్షుడు శ్రీ రాజీవ్‌గాంధీ వర్ణ వివక్షతకు వ్యతిరేకంగా జరిగే పోరాటంలో మన దేశపు విధానాన్ని ప్రపంచ ప్రజలకు తెలిపినందుకు వారికి ప్రత్యేకంగా ప్రశంసనీయమైన అభినందనలు అందజేస్తున్నాను.

28 సంవత్సరాల్ల పాటు దక్షిణాఫ్రికా జైళ్ళలో అనేక బాధలు అనుభవించి ఇటీవల విడుదలైన శ్రీ మండేలా నాయకత్వంలో మహాత్మాగాంధీ చూపిన మార్గంలో త్వరలో దక్షిణాఫ్రికా కూడా స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకుంటుందని ఆశిస్తున్నాము.

Mr. Speaker:- the resolution was Unanimously agreed.

ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన వివరణ - శ్రీరామనవమి, బాబుజగజీవన్ రామ్ జన్మదిన సందర్భమున ప్రకటించిన సెలవు దినముల గురించి.

Dr. M. Channa Reddy:- Sir, Third April, 1990 was originally declared a general holiday for the Government Offices on account of Srirama Navami. Now Government have declared public holiday on 4th April, 1990, instead of 3rd April, 1990 on the request of the Agama Sastra Pandits of Sri Sitaramah-chanderaswamy Temply, Bhadrachalam and the Commissioner of Endowments. Accordingly, orders have been issued in G.O.No. 214, General Administration, Dated 20-3-1990.

Sir, there is one more Announcement:

Late Sri Jagjivanram was the foremost leaders of the depressed classes. In recognition of the services of Late Jagjivanram to the Nation and in his memory, the Government have declared 5th of April, 1990 a general holiday on his birthday. Accordingly, orders have been issued in G.O.No. 217, General Administration, Dated 21.3.1990.

సభా కార్యక్రమము

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, లా అండ్ ఆర్డరు సిట్యుయేషను మీద మేము 304 నోటీసు ఇచ్చాము. అది ఈవేళ తీసుకుంటామని అన్నారు. When will it come sir?

Mr. Speaker:- All this will not go on record. Please resume your seat.

(ఇంటరప్షన్స్)

జ్ఞాపకం లేదు, డేట్ పెట్టాను, మీకు లెటరు అయినా వస్తుంది, ఇంటిమేషను అయినా వస్తుంది. అది చాలా అర్జంటు. ఎంత తక్కువ వ్యవధిలో ఉంటే అంత వ్యవధిలో పెట్టాను. ఇంకా ఏదైనా ఫిక్సు అయితే అది క్యాన్సిల్ చేసి అయినా పెడతాను.

(ఇంటరప్షన్స్)

మీరు వినేది లేదా? మీరందరూ కూర్చోండి. అది చెప్పే పద్ధతి కాదని అంటున్నాను. It will fix the time at the earliest. దయచేసి కూర్చోండి. చెయిర్ మాటలు వినండి. మనం చాలా బిజినెస్ చేయవలసి ఉంది. ఈవేళ నాన్ అఫీషియల్ డే. మీరు వినకపోతే చేసేది ఏమీ లేదు. ఈ ఎజండా ప్రక్కకు పెట్టి చేసే వీలు లేదు. నేను ఇమ్మీడియట్ పాసిబుల్ టైము ఫిక్సు చేస్తాము. మీరు వినదలచుకుంటే వినండి లేకపోతే లేదు. నేను ఇంతకన్నా చెప్పేది ఏమీ లేదు.

శ్రీ ఎన్. యతిరాజారావు:- అధ్యక్షా. ....

Mr. Speaker:- It will not go on record. నేను ఎప్పీల్ చేస్తున్నాను.

(ఇంటర్వషన్స్)

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, నేను మీద్వారా చీఫ్ మినిష్టరుగారికి అప్పీల్ చేస్తున్నాను. 28వ తేదీన అయినా తాడిపత్రి, తదితర ఘటనలు ఉన్నాయని చెబుతున్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- రేపు సెషను లేదు, ఎల్లుండి లేదు - నాలుగు రోజులు వరకు లేదు. నేను వేరేవి క్యాన్సిల్ చేసి అయినా తొందరలో తెస్తానని చెప్పాను. మీరు నమ్మాలి చైర్‌ని. మీరు చైర్‌ని డిక్టేట్ చేయలేరు. మీరు కూర్చోకపోతే నేను ఏమి చేయాలో చెప్పండి

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- దయచేసి మీకు బాధ కలిగిస్తే. ....

మిస్టర్ స్పీకర్:- బాధకాదు చిత్రవధ - అందరు మాట్లాడుతున్నది ఏ రూల్ క్రింద, ఏ సాంప్రదాయం ప్రకారం మాట్లాడుతున్నారు? మీరు మాట్లాడుతున్నారు - నేను పర్మిట్ చేశాను - వారందరు ఎలా మాట్లాడుతున్నారు?

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- మిమ్మల్ని గాయపరిచే ఉద్దేశం లేదు. ఆ ఘటనకు ఉన్న ప్రాధాన్యత గుర్తించి తొందరగా పెడతామని అన్నారు - 28న పెట్టండి.

Mr. Speaker:- Yes, it will be on that date.

రూలు 304 క్రింద ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిన విషయం
(1) జంటనగరాలలో త్రాగునీటి కొరత గురించి

شری محمد امان اللہ خان:- جناب اسپیکر صاحب۔ شہر حیدرآباد کے لئے پینے کے پانی کا مسئلہ ایک گمبھیر مسئلہ بن گیا ہے۔ یہ مسئلہ گذشتہ 11 سال سے چل رہا ہے۔ اسی ایوان اسمبلی میں کانگریس اور ہم لوگ ملکر تلگو دیشم حکومت کے دور میں اس مسئلہ کو اٹھاتے تھے۔ ۱۹۷۷ء میں مرمت اس راؤ کمیٹی بنائی گئی تھی اسکی رپورٹ آج تک بھی پینڈنگ ہے۔ اس مسئلہ پر بارہا ہم لوگوں نے احتجاج کرتے رہے۔ شہر حیدرآباد میں نظام حکومت کے زمانے میں آبادی اسوقت تقریباً ۵ لاکھ تھی۔ آبادی کے لحاظ سے اسوقت عثمان ساگر اور حمایت ساگر تالاب بنائے گئے تھے۔ اسوقت ان تالابوں کا پانی بس ہوجاتا تھا۔ لیکن آج شہر حیدرآباد کی

విషయములు: (1) జంటనగరాలలో త్రాగునీటి కొరత గురించి.

آباد۔ یہ شہر تقریباً ۴۰ لاکھ ہوچکی ہے یہ شہر حیدرآباد آندھراپردیش کا دارالخلافہ ہے۔ یہاں پر ہر ریجن کے لوگ آکر رہتے ہیں۔ یہاں پر تلنگانہ، رائلسیما، کوستا آندھرا ریجن کے لوگ بھی آکر رہتے ہیں۔ کرناٹک اور مہاراشٹرا کے لوگ بھی آکر رہتے ہیں۔ یہ ایک کاسموپولیٹن شہر بن گیا ہے۔ اب اس شہر کی آبادی ۴۵ لاکھ ہوگئی ہے۔ گورنمنٹ اپنے اسٹیٹمنٹ میں کہا کہ پانی حمایت ساگر، عثمان ساگر اور مانجرا کے ذریعہ سے فیر دے دیا جارہا ہے۔ میں سمجھتا ہوں کہ گورنمنٹ پانی کے مسئلہ کو حل کرنا نہیں چاہتی ہے۔ تلگودیشم حکومت کے زمانے میں اس ایوان میں کئی بار ہنگامے ہوئے۔ اسوقت تلگودیشم حکومت ایک بیان دی تھی۔ اسوقت اپوزیشن میں بیٹھ کر مسٹر باگاریڈی صاحب اور دوسرے پارٹی لیڈرس نے احتجاج کیا تھا کہ پانی چاہئے گوداوری سے یا کرشنا سے ہو جلد سے جلد کوئی حل نکالیں۔ فینانس منسٹر کے روشیا، ایم باگاریڈی، وجئے بھاسکر ریڈی صاحب نے سکریٹریٹ کے سامنے بیٹھ کر احتجاج کیا تھا کہ پانی شہر حیدرآباد کے لئے کرشنا سے لایا جائے۔ مسٹر پی جناردھن ریڈی کی قیادت میں بھی کئی مرتبہ خالی گھڑوں کے جلوس نکالے گئے۔ اسکے باوجود بھی آج یہ مسئلہ پنڈنگ میں پڑا ہوا ہے۔ گورنمنٹ کا اسٹیٹمنٹ ایک شیم فل ہے۔ حکومت نیک نیتی سے پورا کرنا نہیں چاہتی۔ تلگودیشم حکومت کے زمانے میں کانگریس پارٹی یہ کہتی تھی کہ تلگودیشم حکومت پانی کے مسئلہ کو حل کرنا نہیں چاہتی۔ تلگودیشم حکومت ۱۹۸۶ء میں ایک جی او ایم ایس نمبر ۴۳۸ جاری کی تھی کہ پانی کے مسئلہ کے حل کیلئے عوام کی رائے لی جائیگی۔ پانی کہاں سے لیا جائے۔ تلگودیشم حکومت کے چیف منسٹر مسٹر این ٹی راما راؤ صاحب نے تمام اپوزیشن لیڈرس کی میٹنگ بھی رکھی تھی۔ اس وقت کانگریس پارٹی کہتی تھی کہ تلگودیشم حکومت صرف ٹالنا چاہتی ہے۔ لیکن کوئی حل نکالنا نہیں چاہتی ہے۔ اس زمانے میں کانگریس، بی جے پی اور دوسری پارٹیوں نے بھی ایجیٹیشن کیا اور خود شہر حیدرآباد کے عوام نے بھی تلگودیشم حکومت کے خلاف ایجیٹیشن کیا۔ اسی اسمبلی میں کئی مرتبہ احتجاج کیا گیا کئی مرتبہ ہنگامے ہوئے اور واک اوٹ بھی کئے اور کئی مرتبہ اسمبلی کے اجلاس کو ملتوی بھی کرنا پڑا۔ تلگودیشم حکومت نے راجہ راؤ کمیشن قائم کی تھی اس کمیشن نے ۸-۵-۸۷ء کو اپنی ایک رپوٹ حکومت کو دی تھی کہ پانی کرشنا سے لیا جائے۔ اسی بنیاد پر تلگودیشم حکومت نے ۲۸-۳-۱۹۸۹ء کو ایک جی او جاری کیا تھا اسمیں صراحت کردی گئی تھی کہ ۵.۵ ٹی ایم سی واٹر لیا جائیگا اور اسکے خرچ کیلئے ۲.۰۰ کروڑ روپیے کی گنجائش بجٹ میں رکھے تھے۔ تلگودیشم حکومت اسکا سنگ بنیاد ۱۹ر نومبر کو خود چیف منسٹر صاحب نے رکھا تھا۔ اب یہاں پر سیاسی حالات بدلے آندھرا پردیش میں این ٹی راما راؤ صاحب کی حکومت ختم ہوگئی اور کانگریس پارٹی برسر اقتدار آگئی۔ ہم بھی خوش تھے کہ ہمارے مسائل حل ہوجائینگے۔ اس لحاظ سے عزت مآب ڈاکٹر ایم چناریڈی صاحب نے پہلی مرتبہ سی ایم ایل ایز کی ایک میٹنگ ۱۵ر جنوری کو طلب کئے تھے اسمیں یہ کہا گیا ہے کہ پانی کہاں سے لایا جانا چاہئے۔ پچھلی گورنمنٹ نے سنگ بنیاد بھی رکھا تھا اور اس پر ۲۰ کروڑ کا تخمینہ بھی رکھا تھا اور کام بھی شروع ہوگیا تھا لیکن نئی حکومت پر کیا دباؤ آیا کہ یہ کام رک گیا۔ مسٹر چناریڈی صاحب نے ایک میٹنگ طلب کرنیکی وجہ کیا تھی ہمارے سمجھ میں نہیں آئی۔ چیف منسٹر صاحب نے ہمیں تیقن دیا کہ کوئی مستقل اور مضبوط فیصلہ کرنے کیلئے تیار ہے تاکہ آئندہ کوئی جھگڑا نہ ہو۔

مسٹر اسپیکر:۔ آپ سبجکٹ پر بولیے۔

شری محمد امان اللہ خان:۔ چیف منسٹر صاحب ۱۵ر جنوری کو ایک میٹنگ بلوائے تھے اسمیں ہمیں تیقن دیا گیا تھا کہ پہلے کا جی او کینسل نہیں کر رہا ہوں لیکن حکومت نے وہ جی او کینسل کر دی۔ ایک نیا جی او نکالا۔ اسمیں پھر یہ کہا گیا ہے کہ پانی کرشنا سے یا گوداوری سے لینا چاہیئے۔ شہر حیدرآباد میں رائلسیما اور آندھرا کے لوگ بھی رہتے ہیں۔ اب پرانا شہر نہیں رہا۔ یہاں پر کئی سلم بنتے جا رہے ہیں۔ یہاں کی آبادی تقریباً ۴۵ لاکھ ہو گئی ہے۔ یہاں پر کوئی فنڈس نہیں ہیں۔ واٹر پائپ لائین نہیں ہے۔ سلم علاقوں کے اندر پانی کی کوئی سہولتیں نہیں ہیں۔ غریب لوگ پانچ پانچ دس دس کیلومیٹر کا سفر طئے کر کے پانی لاتے ہیں۔ سلم علاقوں میں واٹر ٹینک نہیں ہیں۔

مسٹر اسپیکر:۔ جناب وقت نہیں ہے ۳۰۴ پر اتنا وقت نہیں ملتا ہے۔

شری محمد امان اللہ خان:۔ یہاں کے غریب لوگ پانچ پانچ کیلومیٹر دور سے پانی لاتے ہیں۔ مسٹر اسپیکر صاحب ایک ہاؤز کمیٹی بنائیے اور میرے ساتھ چلئے۔ میں بتاؤنگا کہ لوگوں کو کیا تکالیف ہو رہی ہیں۔ پرانے جی او کو کیوں ختم کر دیا گیا اور نیا جی او کیوں جاری کیا گیا۔ گورنمنٹ کو چاہیئے کہ اپنے کھلے پالیسی کا اعلان کریں۔ چاہے پانی شہر حیدرآباد کے لئے گوداوری سے لائیں یا کرشنا سے۔ ہمیں پانی کی ضرورت ہے یہ پانی کوئی بہتر پانی نہیں ہے۔ چاہے گوداوری ہو یا کرشنا سے ہمیں پانی کی ضرورت ہے۔ شہر حیدرآباد میں سلم علاقوں میں اضافہ ہی ہوتا جا رہا ہے۔ سلم علاقوں میں پانی کے لائن نہیں ہیں یہاں پر پانی کے ٹینکر نہیں ہیں۔ پہلے سلم علاقوں میں پانی ٹینکروں کے ذریعہ فراہم کیا جاتا تھا۔ بورویلس ۹۰ فیصد خراب ہو گئے ہیں جو برابر کام نہیں کر رہے ہیں۔ تلگو دیشم حکومت بلدیہ کے الکشن کے زمانے میں جہاں جہاں بھی بورویلس کی ضرورت تھی وہاں پر بورویلس ڈال دی تھی۔ لیکن وہ بورویلس بیکار پڑے ہوئے ہیں۔ وہ برابر کام نہیں کر رہے ہیں۔ چیف منسٹر صاحب نے اعلان کیا کہ سابق حکومت جو نئے کنکشن کیلئے ۱۱ سو روپیہ لیتی تھی اب صرف ۲۵۰ روپیہ لینگے۔ لیکن اسپر عمل نہیں ہو رہا ہے ابھی بھی ۱۱ سو روپیہ واٹر ورکس ڈپارٹمنٹ والے وصول کر رہے ہیں۔ بعض سلم علاقوں میں پانی ۵، ۵ سال سے نہیں آ رہا ہے۔ غریب عوام پانی کے لئے ۴، ۴ کیلومیٹر سے پینے کا پانی لا رہے ہیں۔ لوگ پانی کیلئے پانچ، چھ فٹ گڑھے کھود کر پانی نکال رہے ہیں۔ اب رمضان کا مہینہ آ رہا ہے پانی کی کوئی سہولت نہیں ہے۔ بورویلس برابر کام نہیں کر رہے ہیں۔ اسمیں پانی نہیں آ رہا ہے۔ پانی فراہم کرنیکے لئے فنڈس نہیں ہیں۔

مسٹر اسپیکر:۔ ۳۰۴ پر اتنا لمبا وقت نہیں رہتا ہے۔

شری محمد امان اللہ خان:۔ یہاں ابھی بھی شہر حیدرآباد کے عوام کو پینے کا پانی گوداوری یا کرشنا سے لانیکا مسئلہ ہی چل رہا ہے۔

مسٹر اسپیکر:۔ یہاں ابھی ۲۵ لوگ بحث کیلئے باقی ہیں۔ آپ جلد اپنی تقریر ختم کریئے۔

شری محمد امان اللہ خان:۔ اسپیکر صاحب آپ خود ہی یہاں پر اعلان کر دیجیئے کہ گوداوری یا کرشنا سے ہو پانی جلد سے جلد لائیں۔ کیونکہ ایکسپرٹ کمیٹی کی رپورٹ حکومت کے پاس ہے جلد سے جلد تصفیہ کر دیا جائے اور غریب لوگوں کو پانی ٹینکروں کے ذریعہ فراہم کیا جائے۔

مسٹر اسپیکر:۔ امان اللہ خان صاحب آپ ایک سینیر ممبر ہیں۔ آپ ۳۰۴ رولس سے واقف ہیں۔

రూలు 304 క్రింద ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిన 23 మార్చి, 19.. 73
విషయములు: (1) జంటనగరాలలో త్రాగునీటి
కొరత గురించి

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఇంతకు ముందు జనాబ్ ఖాన్‌గారు చాలా 11.00
విపులంగా చెప్పినారు. నేను మరల చెప్పవలసిన అవసరం లేదు, అనుకుంటాను. ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి రాజధాని అయిన హైదరాబాదు నగరంలో నీటి కొరత ఉన్నదంటే మనందరికీ బాధాకరంగా ఉన్న విషయం. అయితే యీ సమస్యకు ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యత యిచ్చి ఆ సమస్యను తీర్చాలి. గతంలో ఉండే ప్రభుత్వాలు యీ సమస్యను పరిష్కారం చేయాలని చెప్పినా పరిష్కారం కాలేదు. అయితే యిప్పుడు యీ ప్రభుత్వం వచ్చిన తర్వాత ఆ యిబ్బందిని తీర్చి క్రొత్త ప్రయత్నాన్ని మొదలు పెట్టినట్లు కనపడుతోంది. ఈ ప్రయత్నం యేమిటో, యీ సమస్యను పరిష్కారం చేసేదానికి యే రూపం దాల్చిందో బయటకు రాలేదు. ఈ సమస్య శాశ్వత పరిష్కారానికి యేమి కనుగొన్నారు. ఇంతకు ముందు కృష్ణ నుంచి వాటర్ రావాలన్నది యెందుకు స్పష్టం చెప్పినారు? ఇప్పుడు క్రొత్తగా గోదావరి నుంచి వాటర్ రావాలని అంటున్నారు. దీనిలో ఉండే వాస్తవాలు యేమిటో చెప్పాలి. ఏ విధంగా యీ సమస్యను పరిష్కారం చేస్తారు. ఆంధ్రరాష్ట్రంలో కాకుండా యితర రాష్ట్రాల నుంచి వచ్చిన వారు ఉన్నారు. ఈ సమస్య తీరకపోతే అగౌరవంగా ఉంటుంది. అందువల్ల యీ సమస్యను శాశ్వతంగా పరిష్కారం చేయడానికి ఒక సమగ్రమైన పధకాన్ని రూపొందించాలి. ఇప్పుడు యిక్కడ మనకు సప్లయి అయ్యేటటువంటి 90 మిలియన్ గేలన్స్ వాటరు నీరు యెంతైతే ఉందో అది చాలా తక్కువగా ఉంది. ఇప్పుడు హైదరాబాదు జనాభా 40 లక్షలు, 50 లక్షల వరకు పోయింది. ఈ సంవత్సరం రిజర్వాయరులో నీరు యెక్కువగా ఉంది ఆదుకోగలము అని వారి సమాధానంలోనే ఉంది. ఈ సమస్య శాశ్వత పరిష్కారానికి యింతటితో ఆగదు. రాజధాని కాబట్టి జనాభా రోజు రోజుకు పెరుగుతున్నది. అది ఒక కోటి వరకు పోయే పరిస్థితి ఉంది. దీనికి ఒక సమగ్రమైన పధకాన్ని రూపొందించ వలసిన అవసరం ఉంది. అది యేమైనా ప్రభుత్వం ముందు ఉన్నదా?

డాక్టర్ పి. శంకరరావు:- గత 7, 8 సంవత్సరములు నుంచి జంట నగరాలలో మంచి నీటి సమస్య బర్నింగు ప్రాబ్లెమ్ అయిపోయింది. ప్రస్తుతం జంటనగరాలలో 40, 50 లక్షల జనాభా ఉంది. ఇక్కడ రోజు రోజుకు జనాభా పెరిగిపోతున్నదంటే నీటి సమస్య కూడా పోతున్నది. రోజుకు ఒక గంట కూడా నీరు రావడం లేదు. ప్రభుత్వం యింతకు ముందు యే నిర్ణయం చేసినా కాని కృష్ణా వాటరు, కాని గోదావరి వాటరు కాని తీసుకుని రావడానికి ఒక నిర్ణయం చేసి వార్ ఫుటింగ్‌గా యీ సమస్యను పరిష్కారం చేయడానికి ఆలోచించాలని ముఖ్యమంత్రిగారికి, మున్సిపల్ మినిస్టరుగారికి మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఎం. నర్సిమ్ములు:- ఈ మంచినీటి సమస్య మన మొత్తం స్టేట్ లెవెల్‌లో చాలా యెక్కువగా ఉంది. ఈ సమస్యను శాశ్వతంగా పరిష్కారం చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ముఖ్యంగా గత ప్రభుత్వం కృష్ణ నుంచి నీరు తీసుకుని రావాలని పాలసి మేటర్ నిర్ణయం చేసి జి.ఓ. కూడా చేయడం జరిగింది. అక్కంపల్లి రిజర్వాయర్‌కు శంకుస్థాపన చేయడం జరిగింది. నా స్వార్థం కూడా ఉంది. ఎందుచేతనంటే - ఆ స్కీము కనుక పూర్తి అయినట్లయితే నల్గొండ ప్రజానీకానికి మంచి నీటి సమస్య తీరుతుంది. నల్లగొండ జిల్లాలో ఫ్లోరైడ్ ఎక్కువగా ఉంది. హైదరాబాదు నగరానికి 100 కిలోమీటర్ల దూరములో నల్లగొండ చుట్టు ప్రక్కల గ్రామాలకు మంచి నీటి సమస్య తీరుతుందనే ఉద్దేశ్యం ఉంది. కాంగ్రెసు పార్టీ ప్రభుత్వము వచ్చింది. ముఖ్యమంత్రి డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి గారు నల్లగొండ జిల్లాకు ఆస్కీము అమలు చేస్తారని. అందుకు వారు కృతజ్ఞతలు తెలియ చేయవలసిన అవసరం ఉందని, గతంలో ప్రభుత్వము ఏ నిర్ణయము అయితే తీసుకుందో ఆ నిర్ణయాన్నే అమలు చేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగరరావు:- అధ్యక్షా, మొట్టమొదట స్టేటుమెంటు యిచ్చారు. ఉస్మాన్‌సాగరు, హిమాయత్‌సాగర్, మంజీరా 1,2,3 ఫేజ్‌స్ నుంచి చేస్తున్న మంచి నీటి సరఫరా గురించి చెప్పినారు. యిటువంటి స్టేటుమెంటులు గతములో ఎన్నో సార్లు ఎన్నో సందర్భాలలో యివ్వడం జరిగింది. గత ప్రభుత్వము హయాములోనే ఉస్మానుసాగర్, హిమాయత్‌సాగర్, మంజీరా 1,2,3 ఫేజ్‌స్ నుంచి మంచి నీటి సరఫరా జరిగినా పెరుగుతున్న జనాభా దృష్టిలో పెట్టుకుని జంట నగరాలు గురించి ఆలోచించినట్లయితే యిప్పుడు సరఫరా చేస్తున్న నీళ్ళు సరిపోవు, జంటనగరాలకు నీళ్ళు ఏవిధంగా సరఫరా చేద్దామా, జంటనగరాలకు కృష్ణ నుంచి సరఫరా చేద్దామా, గోదావరి నుంచి సరఫరా చేద్దామా అనే విషయంలో చాలా సార్లు డిస్‌కషన్స్ జరగడం - అధ్యక్షా, తమరికి కూడా తెలుసు — అర్ధరాత్రి 12 గంటల వరకు కూడా ఈ నీటి విషయంలో చర్చించేవాళ్ళము. అప్పటి ముఖ్యమంత్రి శ్రీ యన్.టి. రామారావు గారు ఒక నిర్ణయానికి వచ్చిరు. కృష్ణా నుంచి జంటనగరాలకు నీరు తీసుకుని రావాలని నిర్ణయం చేశారు ఫౌండేషన్సు వేయడం జరిగింది, బడ్జెట్‌లో ఎలొకేషను చేయడంజరిగింది. కొంత కార్యక్రమము కూడా జరిగింది. దానిని యిప్పుడు ఈ ప్రభుత్వము ఎందుకుతిరగదోడాలి. ఈ విషయం గురించి స్పష్టముగా తెలియచేయాలి. మా పార్టీ అభిప్రాయం అయితే నేమి, వివిధ పార్టీల అభిప్రాయాలు అయితే నేమి, ఆ నాడు ముఖ్యమంత్రిగారు మమ్ముల్ని పిలవడం, ఎక్స్‌పర్ట్సుని పిలవడం వారి వారి అభిప్రాయాలను సేకరించడం జరిగింది. నాకు ఒక విషయం అర్థము కావడం లేదు. ఎక్స్‌పర్ట్స్ ఒపినియన్ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు ఒక విధంగాను, కాంగ్రెసు పార్టీ ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు ఒక రకంగాను ఎందుకు ఉంటుంది? యిది చాలా విచిత్రమైన పరిస్థితి అని మనవి చేస్తున్నాను. జంట నగరాలకు గోదావరి నుంచి నీరు యిచ్చినా, కృష్ణా నుంచి నీరు యిచ్చినా త్రాగడానికి సిద్ధముగా ఉన్నారు. అధ్యక్షులు

వారు కూడా సిద్ధముగా ఉన్నారు. మంజీరా నుంచి కావాలని మీరు అనరనుకుంటాను. కేవలం వారి వాదోపవాదాలు విని తిరిగి ఈ ప్రభుత్వం ఎందుకు గతప్రభుత్వ నిర్ణయాన్ని తిరగతోడింది అర్థము కావడం లేదు. గతములో నాలుగు సంవత్సరాలు క్రితము ఈ సమస్య పై శాసనసభలో చర్చకు వచ్చినప్పుడు అప్పటి గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు శ్రీ యన్.టి. రామారావు గారు ఒక స్టేటుమెంటు యిచ్చినారు, గోదావరి నుంచి జంటనగరాలుకు నీరు తెస్తే బాగుంటుందని వారు వారి యొక్క వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాన్ని తెలియజేశారు. అప్పట్లో అది సమంజసం కావచ్చు, ఈ స్కీము 10,20 సంవత్సరాలు క్రితము తీసుకుని ఉంటే మంచిదే అవుతుంది. గోదావరి నుంచి నీరు తరలించినట్లయితే హుస్నాబాదు, సిద్దిపేట ఏరియాలకు మంచినీటి సౌకర్యము ఏర్పడుతుందని మంచిది అని ఆలోచించారు. కాని తరువాత పరిస్థితులు మారిపోయినవి. తరువాత వివరంగా చర్చించి కృష్ణ నుంచి నీరు తీసుకోవడం మంచిదని ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. ఎక్స్‌పర్ట్సు శ్రీనివాసరావుగారి కమిటీ రిపోర్టు తీసుకున్నారు. స్పీకరుగారు మమ్ముకలిసి, నాగార్జునసాగరు తీసుకుని పోవడం –అక్కంపల్లి రిజర్వాయరుకు తీసుకొని పోవడం జరిగింది. అప్పుడు ప్రతిపక్షనాయకులు శ్రీ యం. బాగారెడ్డిగారి అభిప్రాయం కూడా కృష్ణ నుంచి నీరు తీసుకుంటేనే బాగుంటుందని అభిప్రాయం వారు తెలియచేశారు. అప్పుడు వివిధ రాజకీయ పక్షాల నాయకులతో చర్చించిన మీదట మా అభిప్రాయాలు తీసుకున్నప్పుడు వ్యక్తిగత అభిప్రాయాలు ఎట్లాగు ఉన్నప్పటికీ అందరూ చెప్పినది ఏమిటంటే కృష్ణ నుంచి నీరు తీసుకొని రావాలని శ్రీ యన్.టి. రామారావుగారికి చెప్పడం జరిగింది. ఆనాడు కృష్ణ నుంచి నీరు తీసుకుని వస్తే 400,500 కోట్ల రూపాయలతో, ఒకటి రెండు సంవత్సరాలలో కృష్ణ నుంచి నీరు లభ్యము అవుతుంది. కృష్ణ బేసిన్‌లో మంచినీరు గురించి బచావత్ కమిటీ రిపోర్టులో స్పష్టముగా మంచినీరు గురించి అవకాశం ఉందని చెప్పారు. రాజారావు కమిటీరిపోర్టులో 3 టి.యం.సీ. వాటరు ఎలోకేట్ చేసి చెప్పడం జరిగింది. కృష్ణ నదిలో 90 పర్సంటు రీజనరేషను వాటరు కృష్ణలో కలుస్తుంది. ఎలోకేషన్ విషయంలో ఎట్లాంటి ట్రబుల్ ఉండదని స్పష్టము చేశారు. గత ప్రభుత్వం చేసిన నిర్ణయాన్ని తిరగతోడే పరంపరలలో జంటనగరాలకు నీరు తీసుకొని వచ్చే విషయంలో తిరగతోడే ప్రయత్నం లేదని ముఖ్యమంత్రిగారు స్పష్టముగా ప్రకటన చేయాలి. అట్లాగు తిరగతోడడం సమంజసం కాదు. ఒకవేళ గోదావరి నుంచి నీరు తీసుకుని వచ్చే ప్రయత్నము ఉంటే లోయరు మానేరు నుంచి నీళ్ళు తీసుకుని వచ్చి నష్టయి చేస్తారని ఎప్రిహెన్షన్ కరీంనగరు జిల్లా ప్రజలలో ఉంది. గోదావరిలో ప్రాణహిత, ఇంద్రావతి కలిసినా పాపికొండలు తరువాత గాని నీళ్ళు లభించే అవకాశం లేదు. ఎల్లంపల్లిలో అవకాశం లేదని ఎక్స్‌పర్ట్సు చెప్పారు. ఎల్లంపల్లిలో రిజర్వాయరు కట్టినట్లయితే శ్రీరాంసాగరు టైల్ ఎండ్ భూములు వేలాది యకరాలు ముంపు అయ్యే అవకాశం ఉంది. గోదావరి నుంచి నీరు తెచ్చే ప్రయత్నంలో ఎల్లంపల్లి వద్ద బ్యారేజ్ కడితే శ్రీరాంసాగరు ఆయకట్టులో భూములు చాలావరకు ముంపు అయ్యే పరిస్థితి ఉంది. వారికి కోట్ల రూపాయలు నష్టపరిహారం యివ్వాలి. ధర్మపురి పట్టణం పూర్తిగా మునిగిపోతుంది. ఎల్లంపల్లిలో నీళ్ళ లేవు. ఎల్లంపల్లిలో బ్యారేజ్ కడితే యన్.టి.పి.సి. వారికి నీరు యివ్వాలి.

[illegible] 25 మార్చి, 1991 — నిబంధన 304 క్రింద ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చిన [illegible] విషయము: (1) జంటనగరాలలో త్రాగునీటి కొరత గురించి

[illegible] గారు [illegible] హిమాయత్‌సాగర్, ఉస్మాన్‌సాగరు నీరు [illegible] [illegible] జంటనగరాలకు నీరు యిచ్చే అవకాశం [illegible] కృష్ణా నుంచి నీరు [illegible] భావం కలిగితే గోదావరి నుంచి సప్లిమెంట్ చేసుకోవచ్చు. [illegible] దుమ్ముగూడెం దగ్గర చెక్ డాము కడితే కృష్ణలోకి నీరు తెచ్చుకుని [illegible] చేసుకోవచ్చు. [illegible] దగ్గర ప్రాజెక్టు కడితే సప్లిమెంట్ అవుతుంది. కృష్ణానది గురించి [illegible] ప్రాజెక్టు భవిష్యత్తుకు కొంత కావలసిన అవసరం ఉండదు. గోదావరి నుంచి నీరు తెచ్చుకునే అవకాశం లేదు. ఎందుకంటే 1000 కోట్ల రూపాయల ఖర్చు అవుతుందని [illegible] చెప్పారు. దీనికి పూర్తిగా 1000 కోట్ల రూపాయలే కాక — ఫారెస్టు [illegible] తీసుకొనే రావడం కష్టము. [illegible] గురించి సెంట్రల్ క్లియరెన్సు రావడం కష్టము. యిన్ని యిబ్బందులతో కూడుకున్న స్కీము 1000 కోట్ల రూపాయలే కాకుండా — ఈ స్కీము పూర్తి చేయడానికి నాలుగైదు సంవత్సరాలు ఆలస్యమవుతుంది. దయచేసి ముఖ్యమంత్రిగారు — గోదావరి డైవర్షన్ స్కీము ప్రయత్నం మానుకోండి. కృష్ణా వాటరు అయితే నాలుగైదు వందల కోట్ల రూపాయలతో రెండు మూడు సంవత్సరాలలో పూర్తి చేసుకోవచ్చు. నీటి యిబ్బంది అనుకుంటే గోదావరి నుంచి సప్లిమెంటు చేసుకోవచ్చు. ఒకవేళ దుమ్ముగూడెం వద్ద చెక్‌డాము గోదావరి మీద కట్టవలసి వచ్చినా యింకో రెండు వందల కోట్ల రూపాయలు అయినా మొత్తము మీద ఆరు వందల కోట్ల రూపాయలతో రెండు మూడు సంవత్సరాలలో కృష్ణా వాటరు స్కీము పూర్తి చేసుకోవచ్చును. కాబట్టి గోదావరి డైవర్షను స్కీము మానుకుని గత అయిదు సంవత్సరాలుగా పోరాడి తీసుకుని వచ్చిన కృష్ణా డైవర్షను స్కీము చేపట్టండి. ఆ విధంగా విధానపరమైన ప్రకటన చేయాలని కోరుతూ ముఖ్యమంత్రిగారిని ప్రకటన చేయాలని మనవి చేస్తూ తమరికి ధన్యవాదాలర్పిస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. ఇంద్రారెడ్డి:— అధ్యక్షా, హైదరాబాదు—సికింద్రాబాదు జంట నగరాలకు మంచినీటి సమస్య పై — ముఖ్యంగా చెప్పాలంటే — గతములో అనేక సంవత్సరాల క్రితము స్వాతంత్ర్యము రాకముందు ఉస్మాన్‌సాగర్, హిమయత్‌సాగర్ రిజర్వాయర్ల నిర్మాణము చేయడం జరిగింది. దాని ప్రధానమైన ఉద్దేశ్యం జంటనగరాల అప్పటి జనాభాను దృష్టిలో పెట్టుకుని ఆ రిజర్వాయర్ల నిర్మాణము చేయడం జరిగింది. ఆ రిజర్వాయర్లకు రంగారెడ్డి జిల్లాలోని, వికారాబాదు, చేవేళ్ల పరిగి నియోజకవర్గాల నుంచి పారే మూసి నది ద్వారా నీరు వచ్చేది. రంగారెడ్డి జిల్లాలోని వాగులు ద్వారా వచ్చే నీరు హిమాయత్‌సాగర్ ఉస్మాన్‌సాగర్ రిజర్వాయర్లలోకి వచ్చి జంట నగరాల ప్రజలకు దాహము తీర్చేది. కాని యిప్పటి పరిస్థితి జంటనగరాల ప్రజలు 30 లక్షలకు పైగా ఉన్నారు. దీని ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి కేంద్రంగా వున్న హైదరాబాదు నగరానికి మంచినీరు సప్లయి చేయడం కోసము ఇప్పటికయినా ఈ నూతన ప్రభుత్వము స్పష్టమైన ప్రకటన చేయవలసిన అవసరముంది.

గతములో ఉస్మాన్‌సాగర్ గాని, హిమాయత్‌సాగర్ గాని ఇందులో ఉన్న నీటి మట్టము నగర ప్రజల అవసరాలను తీర్చలేదనేది దృష్టిలో పెట్టుకొని మంజీరా గానీ సింగూరు గానీ ఈ రెండింటి నుండి నీటిని తీసుకొని రావలెనని తెలుగుదేశం ప్రభుత్వ హయాంలో ఈ రెండు ప్రాజెక్టుల ద్వారా త్వరితగతిన పనిని పూర్తి చేయడానికి ప్రయత్నం చేయడం జరిగింది. టెక్నికల్ రిపోర్టు ఆధారంగా చూచినట్లయితే మంజీరాగాని సింగూరు ప్రాజెక్టుద్వారా గాని 7 5 టి.ఎం.సి. నీరు హైదరాబాదుకు తీసుకొనివచ్చే కార్యక్రమాన్ని గత ప్రభుత్వము రూపకల్పన చేయడం, అందులో సుమారు సింగూరు ప్రాజెక్టును పూర్తిచేయడం కోసము 62 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుచేసి, ఇంకా 72 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేయవలసిన అవసర ముందని గత ప్రభుత్వము స్పష్టంగా చెప్పడం జరిగింది. ఆనాడు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వము ఈ కార్యక్రమాన్ని చిత్తశుద్ధితో సాగించింది. ఉస్మాన్‌సాగర్, సింగూరు మంజీరా, హిమాయత్‌సాగర్ ప్రాజెక్టుల నుండి మనము మొత్తం 15 టి.ఎం.సి. నీరును సప్లయి చేయుటకు 91–92 సంవత్సరం నాటికి అప్పటి జనాభాను అంచనా వేసుకొని అంతవరకే పరిమితమైయున్నటువంటి పరిస్థితి యుంది. అందువల్ల 1988 నవంబరు 9న గత ముఖ్య మంత్రి ఎన్.టి. రామారావుగారు అక్కంపల్లి బ్యాలెన్సింగ్ రిజర్వాయర్‌కు పునాది రాయి వేశారు. కృష్ణానది జలాలను హైదరాబాదుకు సుమారుగా 16 టి.ఎం.సి. నీటిని తీసుకొని రావడానికి బృహత్తరమైన పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టడానికోసము, రు. 5 కోట్లు ఖర్చు చేసి జయప్రదంగా అమలు చేయడానికి నిర్ణయం చేయడం జరిగింది. గత జనవరి మాసంలో శాసనసభ్యులతో సమావేశం ఏర్పాటుచేయడం జరిగింది. అప్పుడు తెలుగుదేశం శాసన సభ్యులను పిలువలేదు. అక్కంపల్లి ప్రాజెక్టుకు కృష్ణా జలాలను తీసుకొని వచ్చే విషయంలో ఈ ప్రభుత్వానికి వేరే ఆలోచన ఎందుకు వస్తున్నదో అర్థం కావడం లేదు. జాప్యము నివారించడానికి త్వరితగతిన ఈ పథకాన్ని పూర్తిచేసే వుద్దేశముతో ఎన్.టి. రామా రావుగారు ఈ ప్రాజెక్టుకు పునాది రాయి కూడా వేశారు. కె.వి. శ్రీనివాసరావుగారు ఎక్సపర్టు చీఫ్ ఇంజనీరు స్పష్టంగా చెప్పారు. ఈ పథకాన్ని పూర్తిచేయడంలో ఏ మాత్రం సమస్యకాదని, అధిక వనరులు రాష్ట్రములో వున్నాయని చెప్పారు. అక్కంపల్లి ప్రాజెక్టును పూర్తిచేయడానికి సుమారు రు. 600 కోట్లతో 15 టి.ఎం.సి. నీటిని తీసుకొని రావడానికి ప్రయత్నం జరుగుతూ వుంటే – 42 గ్రామాలకు – నల్గొండ జిల్లాలో ఫ్లోరిన్ వున్న గ్రామాలకు మంచినీరు సరఫరా చేయడంతోపాటుగా, సుమారుగా రంగారెడ్డి జిల్లాలో 9 పురపాలక సంఘాలకు కూడా ఈ ప్రాజెక్టుద్వారా నీరు సప్లయిచేయుటకు సాధ్యపడు తుందని కె.వి. శ్రీనివాసరావుగారి రిపోర్టులో స్పష్టంగా చెప్పారు. ఈ విషయంలో కొత్త ప్రభుత్వము స్పష్టమైన ప్రకటన చేయాలి.

మంచినీటి సమస్యను తీర్చడానికి బోరింగ్ కార్యక్రమాలు కూడా చేపట్టడం జరిగిందని అన్నారు. 3,850 బోరింగ్స్ హైదరాబాదు నగరంలో వుంటే, 2,800 డిఫంక్టు అయి పనిచేయలేని స్థితిలో వున్నాయి. 6 1/2 అడుగుల బోర్లు 480 సుమారు వుంటే, 250 బోర్లు పనిచేయకుండా వున్నాయి.

గోదావరి నుండి నదీ జలాలన్నప్పుడు, దానికోసము కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేయవలసిన అవసరముంది. దానివల్ల విపరీతమైన జాప్యము జరిగే అవకాశముంది. ఇది 300 కి.మీ. దూరంలో వుండడమే కాకుండా, అది పూర్తి అవడానికి 15 సంవత్సరాల కాలం పడుతుంది. గోదావరి జలాలను తీసుకొని రావడానికి 1200 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. కాలయాపనతో పాటుగా అదనపు ఆర్థికభారం పడుతుంది. ఈ అదనపు ఆర్థిక భారాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని అక్కంపల్లి ప్రాజెక్టును త్వరలో పూర్తిచేసి, త్వరలో హైదరాబాదు నగరానికి నీరు తీసుకొని రావలసిన అవసరం వుంది. అక్కంపల్లి ప్రాజెక్టు నుండి ఎం.జి.డి. వాటరుకు 2.28 నయాపయిసా ఖర్చు అవుతుంది. ఇచ్చంపల్లి నుండి నీరు తీసుకొని వస్తే, ఎం.జి.డి. వాటరుకు 5.25 పైసలు ఖర్చు కాగా, ఎల్లంపల్లి నుండి అయితే 3.81 పైసలు ఖర్చు అవుతుంది. అందువల్ల తక్కువ ఖర్చుతో నీరు తీసుకొని రావడానికి అక్కంపల్లి రిజర్వాయర్ సమంజసమని కె.వి. శ్రీనివాసరావుగారు ఇచ్చిన రిపోర్టు తెలుపుతున్నది. కనుక దాన్ని అమలు చేయవలెనని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:- అధ్యక్షా, ఈ సమస్య 1972 నుండి నానుతూ వుంది. గత ప్రభుత్వము ఒక శాశ్వత పరిష్కారమును సూచించింది. అందరం విశ్వశించాము; నమ్మికొన్నాము కూడా నాగార్జునసాగర్ నుండి నీరు తీసుకొని రావలెనని. అయితే మరల దాన్ని రెడ్డి వచ్చె మొదలెట్టు అన్నట్లుగా తిరిగి తోడడం దురదృష్టకరము. వాస్తవము చెప్పాలంటే మన జనాభా 2011 సంవత్సరానికల్లా 86 లక్షలుంటుందని నిపుణులు అంచనా వేశారు. కానీ ఆచరణలో హైదరాబాదు సిటీకి పరిసర ప్రాంతాలను కలుపుకొంటే అనేక కొత్త మునిసిపాలిటీలు ఏర్పడినాయి. వాటికి కూడా నీరు ఇవ్వవలసిన బాధ్యత వుంటుంది. పారిశ్రామిక సంస్థలు కూడా వస్తున్నాయి. అన్నీ కలుపుకుంటే, కోటి జనాభా వచ్చేవిధంగా వుంది. నీటి అవసరము ముఖ్యంగా త్రాగడానికి, అగ్నిప్రమాదాలకు, పరిశ్రమలకు ఇంకా అనేక అవసరాలున్నాయి. వీటన్నిటిని దృష్టిలోకి తీసుకుంటే, 16.5 శతకోటి ఘనపుటడుగులు నీరు కావలసి వుంటుంది. అనేక ఇంజినీర్సు చూచిన తరువాత, దీనికి శాశ్వత పరిష్కారము గోదావరి నీరే వుంటుంది గాని వెనువెంటనే చేయడానికి అది సాధ్యమయ్యేది కాదు. ముందు నాగార్జునసాగర్ నుండి నీరు తీసుకోవడం జరుగుతుందని అనుకోవడం జరిగింది. ఆ తరువాత నాగార్జునసాగర్‌కు గోదావరి నీరు అందులో కలిపి, కాంపెన్సేట్ చేస్తామని అనుకోవడం జరిగింది. దాని ప్రకారం అక్కంపల్లి రిజర్వాయర్ అనేది ఆ ప్రాంతాలలో నల్గొండ జిల్లాలో వున్నాయి. ఆ ప్రాంతాలలో సాగుకొరకు ఎత్తిపోతల పథకం క్రింద తప్పనిసరిగా నిర్మించగలిగినటువంటిది. కొన్ని సిస్టమ్సును పెట్టి అక్కంపల్లి పంపింగ్ చేయడంద్వారా హైదరాబాదుకు నీరు తీసుకొని రావడం మంచిది. తక్కువ ఖర్చుతో రు. 449 కోట్లతో వెనువెంటనే నీరు ఇవ్వగలిగింది అది ఒక్కటేనని మా పార్టీ అభిప్రాయ పడుతున్నది. నాగార్జునసాగర్ నుండి నీరు తీసుకొనవలెనని గత ప్రభుత్వము నిర్ణయం చేసిందని చెబుతూ, ఒక పుస్తకం దీనికి సంబంధించింది వ్రాశాము. దీన్ని తమరికి పంపిస్తున్నాను. (పుస్తకమును స్పీకరుగారికి అందజేశారు). దానిని ముఖ్యమంత్రిగారికి, మంత్రులకు పంపించండి. నాగార్జునసాగర్ నుండి నీరు తీసుకొని రావలెనని మేము బలంగా అభిప్రాయపడుతున్నాము. మిగతా పథకాలద్వారా నీటిని కృష్ణలోకి డైవర్టు చేయండి.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి (ఖైరతాబాద్).- అధ్యక్షా జంట నగరాలకు మంచి నీటి సప్లయి విషయంలో ప్రజలు ఎంతో ఇబ్బందులకు గురవుతున్నారు ఇది అందరకూ తెలుసు. ఇంతకు ముందే మనము ప్రతిపక్షములో వున్నప్పుడు కృష్ణా నుండి నీరు తీసుకొని రావలెనని బాగారెడ్డిగారు కూడా వాకౌట్ చేసిన సంగతి తమరికి తెలుసు. జంట నగరాలలో ముఖ్యంగా 1985 నుండి మంచినీటి కొరత విపరీతంగా వుంది. అంతకు ముందు 1971-72లో శ్రీనివాసరావు కమిటీని వేయడం జరిగింది. వారు వారి రిపోర్టులో కృష్ణా నుండి నీరు తీసుకొని రావలెనని చెప్పడం జరిగింది తరువాత అది ఏవిధంగా మారిందో కానీ, సింగూరు ప్రాజెక్టు నుండి మంచినీరు తీసుకొని రావలెనని 1974లో శంకుస్థాపన జరిగింది. సింగూరు ప్రాజెక్టు అనేది ఇక్కడకు 70 కి.మీ. దూరంలో వుంది. అప్పుడు మొట్టమొదట సింగూరు ప్రాజెక్టు నుండి ఫస్టు ఫేజ్, సెకండ్ ఫేజ్ అన్నది 1991లో పూర్తి కావలెననే వుద్దేశముతో ఆ రోజుల్లో శంకుస్థాపన జరిగింది. రు. 40 కోట్లతో మొదట మొదలుపెట్టి, 1990-91లో ఫస్టు ఫేజ్ రావాలన్నది ముఖ్యోద్దేశము. అయితే ఇప్పటివరకు పూర్తి కాలేదు. అటువంటప్పుడు జంట నగరాలకు ఇబ్బందులు వస్తాయి. ఇది తెలియనిది కాదు. మనిషికి 50 గ్యాలన్ల నీరు అవసరముంటుంది. అటువంటప్పుడు 90 మిలియన్ గ్యాలన్ల నీరు ఇచ్చినా తక్కువే వుంది. 1987లో 33 మిలియన్ గ్యాలన్ల నీరు ఇవ్వడం జరిగింది. అలాగే 88లో 58 మిలియన్ గ్యాలన్ల నీరు ఇవ్వడం జరిగిందని నోటులో తెలియజేశారు. అటువంటప్పుడు ఎంతో ఇబ్బందులు కలుగుతాయి. మినిస్టరుగారు వారి నోటులో కూ 11 30
ఇవ్వడం జరిగింది. జంట నగరాలకి మనిషికి 50 గ్యాలన్ల నీరు అవసరం ఉంటుంది. ఉ. అటువంటిది 90 మిలియన్ల గ్యాలన్లు రోజుకి నీరు ఇచ్చినప్పుడు కూడ ఇది తక్కువనే ఉంది. మంత్రిగారు 1987లో 33 మిలియన్ల గ్యాలన్లు నీరు ఇవ్వడం జరిగింది అన్నారు. అంటే 1988లో 50 మిలియన్ గ్యాలన్ల నీరు ఇవ్వడం జరిగింది. అంటే సగానికి సగము 1/3 ఇవ్వడం జరిగింది. రాత్రిపూట జంట నగరాల ప్రజలకు ఎంతో బాధగా ఉంటూ ఉండిరి. ముఖ్యంగా ఏ సమయాన నీళ్ళు వస్తుందెనో అర్ధరాత్రి ఒక్కొక్క గంట రెండు రోజులకి ఒకసారి నీరు ఇస్తూ ఉండిరి. ఆ బాధను అంతా గ్రహించి మేము అంతా ఊరేగింపులు ధర్నాలు చేసినప్పుడు, నిరాహారదీక్షలు చేసినప్పుడు, ఇప్పుడు ఉన్న పెద్దలు మంత్రులుకూడ రోశయ్యగారుగాని మహమ్మద్ జానీగారుగాని, సమరసింహారెడ్డిగారు గాని, బాగారెడ్డి, విజయభాస్కరరెడ్డిగారు వీరందరు కృష్ణ నుండి నీళ్ళుతేవాలని బహిరంగసభలో చెప్పడం జరిగింది. జంటనగరప్రజలు అప్పుడుమేము తీసుకున్న డెసిషన్‌కి ఎంతో హర్షించారు అని కూడ నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఆ ఫిగర్సుప్రైననే అప్పుడుఉన్న ప్రభుత్వం 1986లో ఒక జి.ఓ.తీయడం జరిగింది. అది కృష్ణ నుంచి నీళ్ళు తీసుకువస్తామని. మరి జి.ఓ.నంబరు 464, 23-8-1988లో జి.ఓ. తీసి మరి 5.5 టి.ఎం.సి. వాటర్ తీసుకురావడం మరి కృష్ణ 117 కె.ఎం.సి. అక్కంపల్లి రిజర్వాయరు అని, మరియు రు.200 కోట్లు ఎలాట్‌మెంటు కూడ చేయడం కూడ జరిగింది. 19 నవంబరు 1988లో అక్కడ శంఖుస్థాపన కూడ జరిగింది. పని మొదలు అయింది. అక్కంపల్లి రిజర్వాయరు గురించి లాండు ఎక్విజిషన్ కూడ చేశారు, వర్కు ఎలాట్‌మెంటు చేశారు. మద్రాసు ప్రజలకు వారు ఎదో నీటికి బాధ పడుతున్నారు అని అప్పుడు ఉన్న ముఖ్యమంత్రిగారు నేను 35 సంవత్సరాలు

వారి ఉప్పు తిన్నాను అని వారు ముఖ్యమంత్రి కాగానే అక్కడ మద్రాసుకి నీరు తీసుకు పోవడానికి డెసిషన్ తేసుకోవడం జరిగింది.

మిస్టర్ స్పీకర్:- మీరు సబ్జెక్టు మీద చెప్పండి.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి:- వారు ఇచ్చిన పేపరు స్టేటుమెంటు ఉన్నది

మిస్టర్ స్పీకర్:- సబ్జెక్టు మీద చెప్పండి. ప్రొవోక్ చేయకండి. మీరు సులువుగా అంటారు. నాకు బాధ అవుతుంది. మీరు ప్రొవోక్ చేస్తే వారు రెస్పాన్సు ఇస్తారు

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి:- మద్రాసుకి నీళ్ళు తీసుకువెడతాను అని తెలుగుగంగ ద్వారా మద్రాసు వరకు తీసుకువెడుతున్నారు. అదే విధంగా బుద్ధ విగ్రహం ప్రతిష్ట చేసేందుకు కొన్ని కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టడానికి మరల ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత ఆ కార్యక్రమాలు అన్ని చేపట్టడం జరిగింది. బుద్ధ విగ్రహం ప్రతిష్ట బుద్ధుడు ఉస్మాన్‌సాగరులో పడిపోయినప్పటికి కూడ తీసి మళ్ళీ ప్రతిష్ట చేస్తాము అంటున్నారు. మరి తెలుగుగంగ అని మద్రాసుకి నీళ్ళు తీసుకువెళ్ళి ఇస్తాము అంటున్నారు. మరి జంటనగరాల ప్రజల విషయం వచ్చేవరకు మరల జి.ఓ. తీసి ఏ జి.ఓ. అయితే 1986లో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం తీసిందో కృష్ణా నదిలోనో గోదావరి నదిలోనో అనేది మరలా ఒక నాలుగు సంవత్సరాలు వెనక్కు పోవడం జరిగింది. ఎందుకంటే జంట నగరాల ప్రజల ఆవేదన వారి కష్టము నేను తెల్పుతున్నాను, ఎందుకు మనవి చేస్తున్నాను అంటే లాస్టుటైము నేను కాంగ్రెస్ పార్టీ తరపున జంటనగరాల నుంచి నేను ఒక్కడినే ఎం.ఎల్.ఏ.గా ఎలక్టు అయ్యాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- సబ్జెక్టు చెప్పండి.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి:- నీళ్ళ గురించి చెప్పనివ్వండి. ఇది చాల తీవ్రమైన విషయం.

మిస్టర్ స్పీకర్:- జనార్ధనరెడ్డిగారు, తాము ఏదో సందర్భంలేనివి చెప్పడం, వారు రెస్పాండు చేయడం....

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి:- ఎవరో రెస్పాండు చేయడం కాదు. ఇది మంచినీటి సమస్య ఉంది. తీవ్రమైన సమస్య ఉంది. నేను ముఖ్యమంత్రిగారితో మనవి చేసేది ఏమిటంటే, కోరేది ఏమిటంటే మరి ఇప్పుడు జంటనగరాల ప్రజలకు ఈ రోజు కొన్ని ప్రాంతాలలో నీరు లేకుండా ఎంతో ఇబ్బందికరంగా ఉంది. ఈ రోజు కూడ. వాటర్ డిపార్టుమెంటు వారు మేము మంజీరా లైను రిపేరు చేస్తున్నాము అని తప్పుదారి పట్టిస్తున్నారు గాని ఈ రోజుకి నీరు ఎవైలబుల్ లేదు. చాల ఇబ్బందికరంగా ఉంది. రాబోయే కాలం చాల గడ్డు పరిస్థితి ఉంది. అదే ఎల్లంపల్లి నుంచి నీళ్ళు తీసుకువచ్చినట్లయితే అక్కడ సుమారు 47 గ్రామాలు మునిగి పోయేటటువంటిది ఉంది. 30 వేల ఎకరాల సాగు భూమి అంతా మునగిపోయేటట్లు

ఉంది. సింగూరు ప్రాజెక్టు 70 కిలో మీటర్ల దూరములో ఉంది, అదే 13 సంవత్సరాలు అయింది, ఫేజు I, ఫేజు II చేయలేని పరిస్థితిలో ఉన్నాము. ఇది మనల గోదావరి, కృష్ణానా మరల ఒక కమిటీ వేసి మరల నాలుగు సంవత్సరాలు తీసుకువెళ్ళేవాసినన్న, 15వ తేదీ మీటింగు అయినప్పుడు కూడ ముఖ్యమంత్రిగారికి మేము రిప్రజెంటేషను చేసినాము. ఏదంటే 5.5 టి.ఎం.సి. వాటర్ ఏద్కైతే ఉందో ఆ వాటరు తీసుకురండి, తరువాత మీరు ఏమిటి నిర్ణయం తీసుకుంటారో తీసుకోండి అని చెప్పడం జరిగింది. 5.5 టి.ఎం.సి. వాటరు ఉందో ఆ జి.ఓ. ఇంప్లిమెంటు చేయండి అని. కావున నేను ముఖ్యమంత్రిగారితో కోరేది ఏమిటంటే జంటనగర ప్రజలకు మంచినీళ్ళకి చాల ఇబ్బందికరంగా ఉంది. కాబట్టి ఏమిటంటే ఆ రోజులలో మేము లాటీ దెబ్బలు తిన్నాము. పోలీసు స్టేషన్‌కి, జైలుకి వెళ్ళాము. సమరసింహారెడ్డిగారు ఇంతకు ముందు చెప్పినారు ఉపన్యాసంలో ఒక రోజు జైలులో ఉన్నామని చెప్పడం జరిగింది. మరి రోశయ్యగారు గాని, మహమ్మద్ జానీగారు గాని, బాగారెడ్డిగారు గాని, విజయభాస్కరరెడ్డిగారు గాని మొత్తం అపోజిషన్‌లో ఉన్న కాంగ్రెస్ పార్టీగాని ఆ రోజులలో వాకౌట్ చేసింది కనుక నగర ప్రజలకు సరిగా న్యాయం చేయాలి అంటే ఏది అయితే జి.ఓ. ఉందో, ఏది అయితే మద్రాసుకు నీరు తీసుకు వెడుతున్నారో మీరు ఏ విధంగా అయితే బుద్ధ విగ్రహం ప్రతిష్ఠ చేస్తున్నారో అదే విధంగా కృష్ణా వాటర్ కూడ ఏ జి.ఓ. ఉందో అది ఇంప్లిమెంటు చేసి జంట నగరాలకు కృష్ణా వాటర్ తీసుకురావాలని నేను మీద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఇప్పుడు ప్రభుత్వం ఇచ్చిన ఈ జవాబుని కనుక చూస్తే దాదాపు కృష్ణా, గోదావరి అన్నీ మానుకున్నట్టు ఉంది ఇందులో. ఎందుకంటే మంజీరా, ఉస్మాన్‌సాగర్, హిమాయత్‌సాగర్‌తోనే సరిపోతుందనే ధోరణి కనబడుతూ ఉంది; ఈ జవాబులో. ఇది చూస్తే ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. ఎందుకంటే ఈ సంవత్సరం నీళ్ళు మస్తుగా ఉన్నాయి అనే పద్ధతిలో చెప్పినారు. ఇది ఈ సంవత్సరం కొరకు అడిగింది కాదు. హైదరాబాదు పట్టణం దిన దిన ప్రవర్ధమానంగా పెరుగుతూ ఉంది. అసలు ఈవేళ ఉన్న పరిస్థితిలో పల్లెల్లో జీవనభృతి లేక పట్టణాలకు ఎగబడుతున్నటువంటి దశ ఇది. అందుకని ఈ పట్టణాల యొక్క పెరుగుదల ఊహించిన దానికంటే తొందరగా ఎక్కువగా ఉన్నది అనేది మనందరికి తెలిసిన విషయమే. అందుకొరకు దీనికి నీరు కృష్ణా, గోదావరి ఏదో ఒక దానినుంచి తీసుకువచ్చి ఈ నీరు సప్లయి చేయవలసిన ఉంటుంది అనేది ఇదివరకు అభిప్రాయ పడడం జరిగింది. మీకు తెలుసు. అసలు 1986-87లో తీవ్రమైన నీటి ఎద్దడి ఏర్పడడం, విజయవాడ నుంచి రైలు మీద నీళ్ళు తేవలసిన పరిస్థితికి రావడం కూడ మనము చూశాము. అటువంటి కరువులు వస్తే బోరులు ఎండి పోతాయి రేపు ఉస్మాన్‌సాగర్ ఎండి పోతుంది, నిజాంసాగరు ఎండి పోతుంది అక్కడ ఉన్నటువంటి హిమాయత్‌సాగరు ఇవి అన్ని కూడ ఎండిపోయే అవకాశం ఉన్నది. మరి సింగూరు ఉన్నది. ఆ సింగూరు నుంచి నీరు తీసుకోడానికి వీలు ఉన్నది అని అన్నారు. ఇదివరకు సింగూరు గురించి మాట్లాడి నప్పుడు ఏమి చెప్పారు? సింగూరుని మేము నిజాంసాగరు ప్రాజెక్టు ఆయకట్టు స్థిరీకరించేందుకు దీంట్లో కొంత ఇవ్వవలసి ఉంటుంది...

మిస్టర్ స్పీకర్:- రాఘవరెడ్డిగారు మీరు ప్రతిపాదించండి. అందులో ఉన్నది అంతా చెప్పడం లాభం లేదు.

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి:- ఇందులో లేనిది చెబుతున్నాను. ఇందులో ఉన్నది కాదు. ఆ విధంగా ప్రతిపాదించినవారు చెప్పినవారు మెదక్ జిల్లాకు కొంత నీరు ఇవ్వవలసి ఉంటుంది, హైదరాబాదు పట్టణానికి పరిమితంగానే ఇస్తాము దీంట్లోనుంచి అని మాత్రమే ఆనాడు చెప్పినారు కనుక అది కంపల్‌సరీ అని చెప్పి ఆనాడు చెప్పినాము. శాస్త్రవేత్తలు అంతా ఎక్స్‌పర్ట్సు అనబడేవారు మా ముందు రెండు రిపోర్ట్సు పెట్టినారు ఆనాడు. ఒక రిపోర్టు గోదావరి నుంచి ఒక రిపోర్టు కృష్ణా నుంచి అని. అప్పుడు అందులో కూడ రెండు అభిప్రాయాలు వచ్చినాయి. అయితే మీకు చెప్పింది దీంట్లో ఒకటి మొట్టమొదట మా పార్టీ అభిప్రాయపడింది. గోదావరి నీళ్ళుఅయితే బాగుంటాయి అని మాపార్టీ అభిప్రాయపడింది. కాని ప్రభుత్వం ఆనాడు కాంగ్రెస్ పార్టీవారు అపోజిషన్ లీడరుగా పిలిచినప్పుడు మాట్లాడకుండా కూర్చునేది సమావేశాలలో. ఎన్.టి. రామారావుగారు అందరు ఒక అభిప్రాయానికి వస్తే నేను వెంటనే ప్రారంభిస్తాను అనేవారు. ఇది అట్లా కొంతకాలం సాగింది. కాని ఈ డెడ్‌లాక్ ఉండడానికి వీలు లేదు అని హైదరాబాదు నుంచి ఒత్తిడి ఎక్కువ వచ్చిన తరువాత ప్రతినిధుల నుంచి ఆ తరువాత ఒక నిర్ణయం తీసుకోవాలి అని ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకుంది. అప్పుడు కృష్ణ నుంచి అని చెప్పి. అది తక్కువ ఖర్చుతో అవుతుంది. దుమ్ముగూడెం నుంచి తిరిగి గోదావరి నీళ్ళు తెచ్చి కృష్ణ నాగార్జునసాగర్ ఎడమకాలువ పారడానికి ఇచ్చినట్లయితే దానికి కాంపెన్‌సేట్ అవుతుంది అనే పద్ధతి అలాగే పులిచింతల ప్రాజెక్టు నిర్మిస్తే అది సంభవం అవుతుందని చెప్పి ఆనాడు చెప్పినారు. మరి ఈవేళ అసలు ఈ స్కీము కూడ తీసివేస్తున్నాము. ఈ ప్రభుత్వము వచ్చి బియ్యము స్కీము కొంత తగ్గించడం, అట్లాగే ఇళ్ళు కట్టించే స్కీము తగ్గించడం అనే పద్ధతిలో దీనిని తీసివేస్తున్నారో ఏమో నాకు తెలియదు గాని ఈ మంచినీళ్ల స్కీము హైదరాబాదు పట్టణ ప్రజలకు చాల అవసరం. ఇప్పుడు తీసివేస్తే ఇక జన్మలో జరగదు. అయినా ఒక ప్రభుత్వం నిర్ణయం చేసిన తరువాత మరల వచ్చే ప్రభుత్వం మళ్లీ మరెస్తే ఎప్పుడూ అది అక్కడనే ఉంటుంది. అందుకొరకు ఈ స్కీమును చేపట్టి హైదరాబాదు ప్రజలకు తక్షణం ఏ కరువులు, ఏ కాటకాలు వచ్చినా ప్రజలకు సరిపోయేటటువంటి నీరు రావలసి ఉంటుంది నీరు అందించాలి అని చెప్పి అందించడానికి ప్రభుత్వం పూనుకోవాలని చెప్పి మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. దీని కొరకు ఈ ఆత్మ అసంతృప్తి ప్రకటించే స్టేటుమెంటు మాత్రం ఏ రూపంలో అయినా ఉపయోగం లేదు.

40 శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు:- అధ్యక్షా, ఈ జంట నగరాల మంచినీటి సమస్య అనేది చాలా కాలంగా, ఒక దశాబ్దం పైనుంచి తీవ్రమైన సమస్యగా ఉంది. అటు కూకట్‌పల్లి నుంచి ఇటు వనస్థలిపురం వరకు, ఇంకా ఇటు హాయత్‌నగర్ వరకు సిటీ పెరిగిపోతోంది. ఈ పెరిగే జనాభా అవసరాల దృష్ట్యా-భావితరాల వారికి కూడా నీరు అందచేసే దృష్ట్యా మాకు ఇచ్చినటువంటి సమాధానములో ఉస్మాన్‌సాగర్ నుంచి రోజుకు 25 మిలియన్స్, హిమాయత్ సాగర్ నుంచి 20 మిలియన్స్, మంజీరా నుంచి 45 మిలియన్స్ మేము గతములో ఇస్తాము అన్నట్లుగా ఎండాకాలం కూడా 1991 వరకు కూడా సరిపోతుంది అని ఈ స్టేట్‌మెంట్

కాంప్లసెన్సీగా ఉంది. దయచేసి నేను కోరేది ఏమిటంటే వర్షాలు పడితే మీరు వ... సప్లయి చేస్తారు. వర్షాలు లేకపోతే మంచినీరు సప్లయి చేసే పరిస్థితి లేదు. పెర్మనెంట్‌గా దీనికి ఒక సొల్యూషన్ చూడాలి. మంజీరానది మీద కట్టిన సింగూర్ ప్రాజెక్టు సమస్య దీర్ఘ కాలంగా సాల్వ్ కాలేదు. రాబోయే సంవత్సరాలలో ఇంకా జనాభా పెరిగే అవకాశం ఉంది. ఇప్పుడు కూడా నీరు చాలడం లేదు. ఒక పూటే నీరు వదులుతున్నారు కాబట్టి దీనిని దృష్టిలో పెట్టుకొని పరిష్కారం చూడాలి. మద్రాసుకు నీరు ఇచ్చే ఒప్పందములో ఉన్నాము. మన హైదరాబాదుకు నీరు ఇచ్చేదానికి ఏమిటనేది తేల్చలేక పోతున్నాము. అక్కడా నీళ్ళు ఉన్నాయి. ఇక్కడా నీళ్ళు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు కృష్ణాలో ప్రెషర్ ఎక్కువ అవుతోంది. శాశ్వత పరిష్కారానికి కృష్ణా వాటర్ మీద ఆధారపడితే పరిష్కారం కాదని గోదావరి వాటర్ మీద ఆధారపడితే పరిష్కారం అవుతుందని మేము గతంలో మా అభిప్రాయం చెప్పాము, మా పార్టీ బయట పబ్లిక్‌కి చెప్పింది, మీకు కూడా చెప్తున్నాము. ఎందుకంటే ఇప్పటికే తగాదాలు ఉన్నాయి. రాయలసీమకు ఎస్యూర్డ్ వాటర్ ఇవ్వడం లేదు. క్రింద పులిచింతల కట్టాలని, ఇంకొకటి కట్టాలని చాలా వస్తున్నాయి. అసలు గోదావరి వాటర్ డైవర్ట్ చేయడానికి అవకాశం ఉంది. సముద్రములోకి ఎండా కాలములో కూడా కొన్ని లక్షల క్యూసెక్కుల నీరు పోతూ ఉంటుంది. అందుకని పెర్మనెంట్ సోర్స్ కావాలి. 5 టి.ఎమ్.సి. కాకుండా మద్రాసుకు 15 టి.ఎమ్.సి.ల 50 సంవత్సరాల తరువాత 15 టి.ఎమ్.సి. కావలసి వస్తే అప్పుడు వెయ్యి కోట్లు ఖర్చుపెడతామా? అందుకని పెర్మనెంట్ సోర్స్ చూడవలసిన అవసరం ఉంటుంది. ఒకవేళ గోదావరి వాటర్ పెర్మనెంట్ అనేటటువంటి అభిప్రాయం ఇప్పుడు వస్తే అక్కడి నుంచి బిగిన్ చేయండి. మా పార్టీ స్టాండ్ ఏమిటంటే గోదావరి వాటర్‌కి ప్రెషర్ తక్కువ ఉంది కాబట్టి దాని నుంచి ఈ సోర్స్ తీసుకుంటే మంచిదని అభిప్రాయం. ఏదైనా 1990-91 వరకు నీరు అందిస్తామని చెప్పినటువంటి ఈ కాంప్లసెన్సీ స్టేట్‌మెంట్ ద్వారా మనము సంతృప్తి చెందవలసిన అవసరం లేదు. వర్షాల మీద ఆధారపడే గత ప్రభుత్వం మంచినీరు ఇచ్చేది. వర్షాలు బాగాపడితే, వర్షాలు పడినప్పుడు వారు కూడా పెంచారు. వర్షాలు బాగా పడడం వల్లే నీటిమట్టం బాగా ఉంది. నీటిమట్టం మీద ఆధారపడే పరిస్థితి కాకుండా పెర్మనెంట్ సోర్స్ మీద ఆధారపడి ప్రయత్నాలు చేయాలి. లేకపోతే భావితరాల వారికి అన్యాయం చేసినవారం అవుతాము. దయచేసి ముఖ్యమంత్రిగారు జంటనగరాల మంచినీటి సమస్యకు ఒక పరిష్కారం కనుగొనడానికి అన్ని పార్టీల వారితో మీటింగు పెట్టండి. లేకపోతే leave it to the experts' opinion. But, it should be expedited. That is my opinion.

శ్రీ ఎమ్. కోదండరెడ్డి (ముషీరాబాద్):- అధ్యక్షా, జంటనగరాల నీటి సమస్య దాదాపు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అధికారంలో ఉన్నప్పుడు ఆ ప్రభుత్వపు నిర్లక్ష్యం వల్లనే ఈ తీవ్రమైన సమస్య ఏర్పడిందని చెప్పకతప్పదు. అయితే 1986లో హైదరాబాదు మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ ఎన్నికలు జరిగినప్పుడు ఆనాడు రాజకీయంగా ఓట్లు సంపాదించడానికి ఆ ప్రభుత్వం అప్పటికప్పుడు కొన్ని బోర్‌వెల్స్ వేసి మరి ప్రజలను తాత్కాలికంగా తృప్తి పరచడం జరిగింది. ఆ బోర్‌వెల్స్ ఒక్కటి కూడా ఈరోజు పనిచేసే పరిస్థితిలో లేదు. అయితే

346 - 23 మార్చి, 1990.　　రూలు 304 క్రింద ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిన విషయములు: (1) జంటనగరాలలో త్రాగునీటి కొరత గురించి.

కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అధికారానికి వచ్చిన వెంటనే పూజ్యులు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి డాక్టర్ చెన్నారెడ్డిగారు జనవరి 15న హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు జంటనగరాలకు చెందిన శాసనసభ్యులు, పార్లమెంట్ సభ్యులతో సమావేశం ఏర్పాటుచేసి ఆ సమావేశములో దాదాపు మూడు గంటలపాటు చర్చలు జరిపిన సందర్భం మీకు గుర్తు చేస్తున్నాను. ఆ సమావేశములో మా మా అభిప్రాయాలను చెప్పడం జరిగింది. అందులో ఎక్స్‌పర్ట్స్ – ఈ రాష్ట్రానికి చెందిన ఎక్స్‌పర్ట్స్ – ఆ ఎక్స్‌పర్ట్స్‌లో భిన్నాభిప్రాయాలు ఉండినవి. అందువల్ల ఆరోజు ఆ సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించిన రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి డాక్టర్ చెన్నారెడ్డిగారు మరి ఇది మనము ఇప్పుడు కూడా ఏదైనా పొరపాటు చేసినట్లయితే మనల్ని చరిత్ర క్షమించదు, ఇది పరిష్కారం కాదనే అభిప్రాయంతో ఆ సమావేశములో నిర్ణయం తీసుకొని వెంటనే ఈ రాష్ట్రానికి చెందిన ఎక్స్‌పర్ట్స్ కాకుండా ఇతర రాష్ట్రాల ఎక్స్‌పర్ట్స్‌తో సమావేశం ఏర్పాటు చేసి వెంటనే దీనిని పరిష్కారం చేయడానికి అక్కడ ఉన్న అధికారులకు ఆదేశం ఇవ్వడం జరిగింది. దాని తరువాత ఢిల్లీకి చెందిన కొంతమంది ఎక్స్‌పర్ట్స్ హైదరాబాదుకు వచ్చి ప్రజానాయకులతో లేకపోతే ఇక్కడ జంటనగరాలకు చెందిన పౌరులతో సమావేశం ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. మరి ఇప్పుడు నేను మీ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పటికే కాలాతీతం అయింది. జనాభా చాలా పెరుగుతూ ఉంది అని నాకంటె ముందు మాట్లాడిన పెద్దలు చెప్పారు. ఈ జనాభా పెరుగుతూ పోతూ ఉంటే దాదాపు రెండు, మూడు సంవత్సరాలలో కోటికి పెరగవచ్చు. అందువల్లనే డాక్టర్ చెన్నారెడ్డిగారు దూరాలోచన చేసి చెప్పడం జరిగింది. ఇది శాశ్వతంగా పరిష్కారం చేయాలనే అభిప్రాయం వారికి ఉంది. కాబట్టి నేను నగరానికి చెందిన శాసనసభ్యుడిగా మీ ద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఇది మాకు కృష్ణా నుంచి తెస్తారా లేక గోదావరి నుంచి తెస్తారా అనేది ఈ ప్రజలకు అవసరం లేదు. ఏదైనా శాశ్వత పరిష్కారం చేయాలి. నాగార్జునసాగర్ నుంచి తెస్తామని చెప్పి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం నిర్ణయం చేయడం జరిగింది కాని నేను కొంత మందితో మాట్లాడడం వల్ల నాకు తెలిసింది ఏమిటంటే రాయలసీమకుచెందిన శాసనసభ్యులు వారి అభిప్రాయం వేరేగా ఉండవచ్చు. దానివల్ల రాబోయే సంవత్సరాలలో నీటి సమస్య లేకుండా ఈ స్కీముకు ఏమైనా అడ్డంకులు రాకుండా మీరు శాశ్వతమైన పరిష్కారం చేయడానికి మాకు ఆ నది నుంచి తెస్తారా, ఈ నది నుంచి తెస్తారా అనేది మాకు సమస్య కాదు. మాకు శాశ్వతమైన పరిష్కారం కావాలి కాబట్టి దీనికి ఎంత డబ్బు ఖర్చయినా కూడా ఏవిధమైన కష్టనిష్ఠూరాలు ఎదుర్కొన్నా కూడా వెంటనే ఈ సమస్యను పరిష్కారం చేయడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు చర్యలు తీసుకోవాలని వారికి మనవి చేస్తున్నాను. అంతేకాకుండా జంట నగరాలలోని ప్రజలకు – నా నియోజకవర్గంలోని ప్రజలకు రెండు రోజుల నుంచి నీరు రావడం లేదు. దాని గురించి అధికారులను అడిగితే, అయ్యా, కరెంటు లేదు దానివల్ల నీరు ఇవ్వడం జరగలేదని చెప్పినారు. కాబట్టి, వెంటనే టాంకుల ద్వారా కాని లేకపోతే బోర్‌వెల్స్ ద్వారా కాని నీరు అందించినట్లయితే ప్రజల సమస్య తీరుతుంది. అందువల్ల అధికారులకు వెంటనే ఆదేశం ఇచ్చి నా నియోజకవర్గంలోని ప్రజలకు నీరు

అందేలా చూడాలని మనవి చేస్తున్నాను. మరి దీనికి శాశ్వత పరిష్కారమే కాకుండా టైమ్ బీయింగ్ ఏ విధమైన పరిష్కారం చేస్తారో అన్నది ముఖ్యమంత్రిగారు, సంబంధిత మంత్రిగారు చెప్పవలసిందిగా మీ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను.

(ఉపసభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో ఉన్నారు)

శ్రీ ఎమ్. రఘుమారెడ్డి:- అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌తో ఈ ప్రభుత్వానికి జంట నగరాల ప్రజలకు మంచినీరు ఇచ్చేదానికి చిత్తశుద్ధి లేదనేది తెలుస్తోంది. జంట నగరాల ప్రజలకు మంచినీటి విషయములో శాశ్వత పరిష్కారం కొరకు 304లో అడిగాము. ఉన్న పరిస్థితి మీకు తెలుసు. ఈ ప్రభుత్వం గత ప్రభుత్వం నిర్ణయం చేసినట్లు కృష్ణా నుంచి నీటిని తెస్తున్నది లేదు కాబట్టి కొత్తగా ఏమిటి వీరి ఆలోచన అనేది తెలుసుకోవాలని మేము కోరితే చిత్తశుద్ధి లేనటువంటి స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చి ఈవేళ జంట నగరాల ప్రజలను మోసంచేసే విధంగా ఈ స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చారని మనవి చేస్తున్నాను. ఇది సామాన్యమైన విషయం కాదు తీవ్రమైన విషయంగా పరిగణించాలని రూలింగ్ పార్టీ వారికి మనవి చేస్తున్నాను. హైదరాబాదు నగరములో జనాభా ఈ రోజు 50 లక్షలు ఉన్న పరిస్థితి ఉంది. సబర్బన్ ప్రాంతాలు కలుపుకుంటే కోటికి చేరే పరిస్థితి ఉంది. ఆ రోజు నిజాం అయిదు లక్షల జనాభాను దృష్టిలో ఉంచుకొని కట్టించిన హిమాయత్‌సాగర్ కాని, ఉస్మాన్‌సాగర్ కాని 1 టి.ఎమ్.సి. 1.2 టి.ఎమ్.సి. దృష్టిలో ఉంచుకొని, మంజీరా నుంచి వచ్చే 3 టి.ఎమ్.సి. కాని లేక సింగూరు ప్రాజెక్టుకు ఇప్పటి వరకు ఖర్చు పెట్టిన రు..62 కోట్లతో వచ్చే 3 టి.ఎమ్.సి. కాని సరిపోదు. ఇంకో రు. 70 కోట్లు ఖర్చుపెడితే వచ్చే 4 టి.ఎమ్.సి. వరల్డ్ బ్యాంకు ఇచ్చే రు. 200 కోట్లు ఖర్చు పెట్టినా సరిపోదు. ఇది 1990-91 వరకే అనే నిర్ణయం ఉన్నటువంటిది ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసు. ఈ పరిస్థితులలో హైదరాబాదు-సికిందరాబాదు జంటనగరాలకు 11. ఉ.
16.5 టి.ఎమ్.సి.లు కావలసి వుంది. దీనికిగాను 5.5 టి.ఎమ్.సి.ల చొప్పున మూడు ఫేజ్‌లద్వారా నాగార్జునసాగర్ నుంచి అక్కంపల్లి రిజర్వాయరు పెట్టి, శ్రీశైలం ఎడమ కాలువకు, అదేవిధంగా హైదరాబాదుకు వచ్చేటప్పుడు ట్యాంక్ కట్టారు. దానికి టెండర్స్ పిలవడం జరిగింది. కాని ఈ ప్రభుత్వానికి శ్రీశైలం ఎడమ కాలువద్వారా నల్లగొండ జిల్లా ప్రజలకు, అదేవిధంగా జంటనగరాల ప్రజలకు మంచినీరు అందించే నిజాయితీ లేదు. అందువల్లే ఈ విషయాన్ని దాచేవిధంగా స్టేట్‌మెంట్ ఇచ్చారు. కాని ప్రజలను మోసం చేయలేరని మనవి చేస్తున్నాను. ఇంతకు ముందు కొందరు పెద్దలు మాట్లాడుతూ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఉన్నప్పుడు మునిసిపల్ ఎలక్షన్స్ కొరకు బోర్స్ వేశారని చెప్పారు. అప్పుడు వున్న పరిస్థితులను బట్టి బోర్స్ వేశాము. 1986-87లో తీవ్రమైన కరువు ఉండింది. ఉస్మాన్‌సాగర్‌లో నీరు లేదు, హుస్సేన్‌సాగర్‌లో నీరు లేదు, మంజీరాలో నీరు లేదు, ప్రజలు చస్తున్న పరిస్థితి వుండింది. ఇక్కడే ఒప్పుకొన్నారు, ఆనాడు 51 యం.జి.డి.లు లేక 33 యం.జి.డి.ల నీరు వుందని అన్నారు. ఆనాడు చెరువులు ఎండిపోయాయి, వేరే సోర్సెస్ లేవు, నీటికి ఇబ్బందిగా వుండింది కాబట్టి బోర్స్‌వేసి తద్వారా ప్రజలకు నీటిని అందించిన ఘనత తెలుగుదేశం ప్రభుత్వానికి దక్కింది. నీటిని ఆల్టర్నేటివ్

డేన్ సప్లయి చేసినప్పటికీ హైదరాబాదు నగరంలో నీటికొరత లేకుండా అందరికీ మంచినీరు త్రాగించిన ఘనత తెలుగుదేశం ప్రభుత్వానిదే. ఇదివరకు రెండు ఎక్స్‌పర్ట్ కమిటీల రిపోర్ట్సు వున్నాయి కృష్ణా జలాలను ఇక్కడికి తొందరగా తేగలుగుతామని, 600 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో ఈ పని అయిపోతుందని చెప్పారు. 139 కిలో మీటర్లలో 69 కిలో మీటర్లు మిగతాది అంతా గ్రావిటేషనల్ ఫోర్స్‌ద్వారా వచ్చే పరిస్థితి. దారిలో కొన్నిచోట్ల టాంక్స్ కట్టే ప్రతిపాదన వుంది. అంతేకాకుండా నల్లగొండ, రంగారెడ్డి జిల్లాలలోని ఫ్లోర్డెడ్ వున్న 42 గ్రామాలకు నీటిని ఇచ్చే ప్రతిపాదన ఉంది. అంతేకాదు, అక్కడ టాంక్స్ కట్టినట్లయితే నల్లగొండ, ఇబ్రహీంపట్నం ప్రాంతాలను సస్యశ్యామలం చేసే అవకాశం ఉంది. అక్కడి బావులు, చెరువులో నీరువచ్చే అవంకాశం ఉంది. కాని ఈనాడు ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్ చూస్తే ప్రభుత్వం చిత్తశుద్ధి లోపించి జంట నగరాల ప్రజలు దాహం, దాహం అనేవిధంగా వారు ఏడ్చే విధంగా చేయడానికి కంకణం కట్టుకొన్నట్టుగా ఉంది. ఇదివరకు ఒక ఎక్స్‌పర్ట్ కమిటీని వేశారు. దానిపై మరొక ఎక్స్‌పర్ట్ కమిటీని వేశారు, కాని ఆ విషయాన్ని ఇందులో ఎందుకు మెన్షన్ చేయలేదని అడుగుతున్నాను. పోనీ, మీరు గోదావరి నుంచే నీటిని తేదలుచుకొంటే ఎప్పుడు తెస్తారో, ఎంత డబ్బు ఖర్చుపెడతారో, త్వరలో కోటి జనాభా కానున్న హైదరాబాదు, దాని చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాల ప్రజలకు ఎంత నీరు అవసరం వుందో ప్రభుత్వం ఒక పాలసీ ఎనౌన్స్‌మెంట్ చేయకపోతే ప్రభుత్వానికి చిత్తశుద్ధి లేదనే ప్రజలు భావించవలసి వస్తుందని తమద్వారా వారికి చెపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను

— —

Sri G. Muddukrishnama Naidu:- I am on a point of order. Under Rule 277: "While the House is sitting, a member shall not read any book, newspaper, letter except in connection with the business of the House." కాని ఇక్కడ హైదరాబాదులో వాటర్ సమస్యపైన చర్చ జరుగుతోంటే ముఖ్యమంత్రిగారు ఫైల్స్ చూస్తున్నారు. దానిమీద రూలింగ్ ఇవ్వండి. ఇంతకన్నా అమర్యాద ఏమి వుంది సభకు?

Sri N. Chandrababu Naidu:- You must give a ruling.

Mr. Deputy speaker:- You have expressed your views. I will read the rule and then decide. "While the House is sitting, a member shall not read any book, newspaper, letter except in connection with the business of the House." (ii) shall not interrupt any member while speaking by disorderly expression or noises or in any other disorderly manner."

Only first clause is relevant వారు పుస్తకాలు చదవడం లేదు, న్యూస్ పేపర్ చదవడం లేదు.

(ప్రతిపక్ష సభ్యుల నుంచి అంతరాయము)

మీరు మాటిమాటికి ఇంటరప్ట్ చేస్తే ఎట్లా?

శ్రీ జి. ముద్దుకృష్ణమనాయుడు:- స్పిరిట్ ఆఫ్ ది రూల్ ఏమిటంటే ఈ సభలో ఏమి బిజినెస్ జరుగుతున్నదో ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకోవాలని ఈ రూల్ పెట్టారు.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్:- నేను చెప్పకుండానే మీరు ఇంటరప్ట్ చేస్తే ఎట్లా? రూల్‌లో వున్న మీనింగ్‌ను బట్టి చూసినా లేక ఈ శాసనసభ పుట్టినప్పటి నుంచి జరుగుతున్న ప్రాక్టీస్‌ను బట్టి చూసినా ఏ ముఖ్యమంత్రి అయినా, ఏ పార్టీవారైనా ఫైల్స్ చూసుకొంటూ వుండడం జరుగుతోంది. బిజినెస్ వున్నప్పుడు ఇంటర్‌ఫియర్ అవుతున్నారు, బిజినెస్‌లో ఇంటర్‌ఫియర్ కానవసరం లేనప్పుడు ఫైల్స్ చూస్తున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఎప్పుడూ హౌస్‌లో కూర్చొని వుండడం హౌస్ ఎడ్వాంటేజ్‌కోసం. ఈ సభ పుట్టిన లగాయతు ఈ రోజువరకు నాకు తెలిసినంతవరకు ముఖ్యమంత్రిగారు ఇక్కడ కూర్చుని ఫైల్స్ చూడడం, సంతకాలు పెట్టడం ఉంది. అవసరం అయినప్పుడు వారు ఇంటర్‌ఫియర్ కావడం జరుగుతోంది. కాబట్టి వారు ఇక్కడ వుండడం హౌస్ ఎడ్వాంటేజ్‌కోసం, ప్రజల ఎడ్వాంటేజ్‌కోసం తప్ప దానివల్ల ప్రజలకు నష్టంలేదు. అందువల్ల దానిలో ఏమీ పొరపాటు లేదు, అందుకు అబ్జక్ట్ చేయనవసరం లేదని స్పష్టంగా రూలింగ్ ఇస్తున్నాను. దానిపై సందేహం వుండనవసరం లేదని మరొకసారి స్పష్టం చేస్తున్నాను.

(ప్రతిపక్ష సభ్యుల నుంచి అంతరాయము)

(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

Mr. Speaker:- Don't do breach of terms. I know, your name is there. You spoke for five minutes.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- నా సమస్య ఉంది.

మిస్టర్ స్పీకర్:- వాటర్ సమస్య తప్ప వేరే ఏమీలేదు. Naidu Garu, he can defend himself. Please resume your seat. I do not hear anything except whatever I permit. Nothing will go on record. Reply has to come from the Government. Please listen to it.

(అంతరాయము)

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- నిన్న ఈ సభలో ఒక ప్రిసిడెంట్ క్రియేట్ అయింది. సాంప్రదాయాలను వదలివేశారు.

Mr. Speaker:- I request you, do not insist further.

(Both Sri Raghuma Reddy and Sri N. Chandrababu Naidu stood up and started speaking)

That is not the way--both of you standing and speaking. I won't tolerate indiscipline.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, ఇందాకా గౌరవ సభ్యులు ముద్దుకృష్ణమ నాయుడుగారు పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ లేవదీసి రూల్ 277ను కోట్ చేశారు.

(శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డిగారు మాట్లాడేందుకు లేచి నిలబడ్డారు)

Mr. Speaker:- (Addressing Sri D.K. Samarasimha Reddy) When help is required, I will come to you. Let him say.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- ఐ యామ్ నాట్ ఈల్డింగ్. శాసనసభలో సత్సాంప్రదాయాలను తగలబెడుతున్నారు లెజిస్లేటివ్ ఎఫైయిర్స్ మినిస్టర్‌గారు. హౌస్‌ను రెచ్చగొడుతున్నారు లెజిస్లేటివ్ ఎఫైయిర్స్ మినిస్టరుగారు.

(అంతరాయము)

Sri K. Vidyadhara Rao:- I am on a point of order. There cannot be a point of order on a point of order.

Sri D.K. Samarasimha Reddy:— Right or wrong, Speaker has given a ruling. After the ruling...

Mr. Speaker:- Speaker has already given a ruling. Don't raise it again.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- ప్రతిపక్షాలకు ఒక రూలింగ్, పాలక పక్షానికి ఒక రూలింగా? ఇది న్యాయమైన పద్ధతా?

(ఈ సందర్భంలో శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావుగారు మాట్లాడేందుకు ప్రయత్నించారు)

Mr. speaker:- (Addressing Sri Ch. Vidyasagar Rao) otherwise, there is not reply. Please do not raise again. That is not the way--people standing and speaking. Very serious debate has taken place.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావు:- ఇప్పుడు నేను డిస్‌ప్యూట్‌లోకి పోవడం లేదు.

Mr. speaker:- Please resume your seat.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావు:- రూల్ 277 గురించి గౌరవ సభ్యులు తమ దృష్టికి తెచ్చినప్పుడు తమరు రూలింగ్ ఇచ్చారు, మేము దానికి కట్టుబడి వుంటాం. అయితే.....

Mr. Speaker:- I am here in this House from 1960. The Chief Minister can dispose off the files.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర్‌రావు:- స్పీకర్‌గారు రూలింగ్ ఇచ్చారు కాబట్టి మేము దానికి బైండింగ్ అవుతాం, స్పీకర్‌గారి రూలింగ్‌ను గౌరవిస్తాం... మీ రూలింగును మేం నేను ఒప్పుకుంటున్నాను. హౌసు అంతా బైండ్ అయింది. ఇష్యూ రేజ్ అయిన తరువాత కూడా ఫైల్స్ చూడడం ఎక్కువ అవుతున్నది - తక్కువ కావడం లేదు. మీద్వారా ముఖ్యమంత్రిగారికి రిక్వెస్టు చేయడం ఏమిటంటే, జంటనగరాలకు సంబంధించిన ఫైలును కూడా తెప్పించుకుని సంతకం ఇక్కడే చేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. 12.00

Mr. Speaker:- Let us go to the business. I request the Hon'ble Chief Minister or the Minister concerned to reply to the debate; not about file Sir.

శ్రీ ఎం. చెన్నారెడ్డి:- అధ్యక్షా, హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు పట్టణాలకు నీటిసరఫరా గురించి గౌరవ సభ్యులు ప్రకటించిన ఆందోళనతో నేను సంపూర్ణంగా ఏకీభవిస్తున్నాను. భేదాభిప్రాయాలకు ఆస్కారం లేదు. ఏమైనా ఉంటే గత 5 సంవత్సరాల నుంచి వారికి ఎంత బాధ ఉందో నాకూ అంతే ఉన్నది. కాబట్టి, ఇప్పుడు చెసిన నిర్ణయం ఏమిటంటే, కృష్ణా నుంచి తేవాలనే మాట కొందరు గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. ప్రత్యేకంగా ఇది ఆలస్యం చేయబడినది అనే మాట లేక పూ చిత్తశుద్ధి మీద అను [illegible] ధోరణిలో మాట్లాడడం దురదృష్టకరం. 5 సంవత్సరాలలో చిత్తశుద్ధి లేనిది, [illegible] మాసాలలోనే చిత్తశుద్ధి కృష్ణస్ ఎట్లా వచ్చిందో నాకు అర్థం కావడం లేదు. ఏదైనా [illegible], కృష్ణా నదికి బాగా ప్రాముఖ్యం ఉంది. ప్రతి ముక్క - రాయలసీమ, ఆంధ్ర, తెలంగాణ [illegible] అందులో లెఫ్టు కెనాల్, రైటు కెనాల్ అనేది ఉండడం వల్ల సమస్యలను బాగా [illegible] ఆలోచించడానికి ఒక నెల రోజులు సమయం తీసుకోవడం దానివల్ల మిగతా రాయ[illegible] సంబంధించిన సభ్యులు ఆక్షేపణ కూడా తెలిపారు. ఎన్నటికైనా ముందుకు [illegible]

రాకూడదు. ఇప్పుడు కేవలం ఒక స్టేజికి 5.5 టి.ఎం.సి.లకు, మొత్తం మూడు స్టేజీలకు 16.5 టి.ఎం.సి.ల నీరు కావాలి. అక్కడ తెలుగుగంగ లాంటి అనేక విషయాలు ఉన్నాయి. కాబట్టి, ఒకేసారి మొదలుపెట్టలేదు. గత సంవత్సరం బడ్జెట్‌లో రు. 30 లక్షలు మాత్రము ఇందులో కేటాయిస్తే 10 లక్షలు ఇన్‌వెస్టిగేషన్‌కు ఖర్చుచేశారు. కాబట్టి, జరిగింది ఏమీ లేదు. ఇప్పుడు కూడా బడ్జెట్‌లో పెట్టడం, ముందు సాధకబాధకాలు తెలుసుకోకుండా పనులు మొదలు పెట్టరాదు. ఏ చిక్కులు లేకుండా ఉండాలి. గౌరవ సభ్యులు నాగేశ్వరరావుగారు చెప్పినట్లు, ఒకవేళ మొదలుపెట్టినా తరువాత చిక్కులు రాకూడదు. అన్ని ప్రాంతాలయొక్క డిమాండ్సు ఉన్నాయి. అందువల్ల చిక్కులు వస్తున్నాయనే మాట – అందులో కర్మంజాలక నేను తెలంగాణావాడిని. గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లు హైదరాబాదు పట్టణం పట్ల ప్రేమ, అభిమానం తక్కువ ఉన్నదని అనడానికి ఆస్కారంలేదు. అటువంటప్పుడు యీ నిర్ణయం తొందరపడి చేస్తే రానురాను చిక్కులు వచ్చినప్పుడు, తెలంగాణా వారు నిర్ణయం చేశారు అనే అప్రతిష్ట కూడా రాకూడదు. ఈ స్కీమ్ దెబ్బతినకూడదు. ఈ స్కీమ్ వల్ల 16.5 టి.ఎం.సి.ల నీరు తప్పకుండా కావాలి. హైదరాబాదు పట్టణంలో జనాభా బాగా పెరిగే అవకాశాలు ఉన్నాయి. కాబట్టి, దీన్ని జాగ్రత్తగా ఆలోచించవలసి ఉంటుందని కూడా ఒక ఎక్స్‌పర్ట్సును పెట్టడం జరిగింది. హైదరాబాదు సిటీ గౌరవ సభ్యులను పిలిపించి మాట్లాడడం జరిగింది. ఒకరిద్దరు ఆక్షేపణ చేశారు. ఒక నెల, రెండు నెలలు ఆలస్యం అవుతుంది తప్ప మొత్తం తీసివేయడం కాదు. ఆ విధంగా వారు మార్చి ఎండింగు వరకు ఇస్తామన్నారు. గౌరవనీయ విద్యాసాగరరావుగారు చెప్పినట్లు, ఆ ఫైలు ఇక్కడికి తెప్పించి సంతకం పెట్టే అవకాశం వస్తుంది ఏమో గాని... మార్చి ఎండింగు వరకు వస్తుంది. క్యాబినెట్‌లో ఆలోచన చేసి, అన్ని రీజియన్ల యొక్క డిమాండును పరిశీలించి, ఇవన్నీ చూసుకుని క్యాబినెట్‌లో, చివరకు అసెంబ్లీ ముందు కూడా తీసుకొచ్చి నిర్ణయం తీసుకోవడం జరుగుతుంది. కృష్ణా నుంచి నాకు ఏమీ లేదు, గోదావరి నుంచి నాకు ఏమీ లేదు. రెండు నదుల నుంచి వచ్చినాసరే మొత్తానికి హైదరాబాదు పట్టణానికి రావాలి. జాగ్రత్తగా ఆలోచన చేయాలి. క్యాబినెట్‌లో పెడతాము. మార్చి ఎండువరకు రిపోర్టు రాగానే క్యాబినెట్‌లో పెట్టి, అసెంబ్లీలో పెట్టడానికి నేను మనవి చేస్తున్నాను. కాబట్టి, తొందరపడవలసిన అవసరం లేదు. నెక్స్టు బడ్జెట్‌లో యీ యియర్‌లో మేము ఒక టోకెన్‌గా ప్రొవిజన్ పెట్టాము. ఇకపోతే నీటి సరఫరా కావాలి. నేను యీ విషయాన్ని వాటర్ వర్క్సు డిపార్టుమెంటు వారితో ప్రత్యేకంగా పిలిచి, గత 5 సంవత్సరాలలాగా 3, 4 రోజులకు ఒకసారి నీరు ఇచ్చే కర్మ మరి ఏమైనా పడుతుందా అని అడిగితే వారు నాకు ఎస్యూరెన్సు ఇచ్చారు. ఇప్పుడు ఏవిధంగా వాటర్ సప్లయి చేస్తున్నారో అదే పద్ధతిలో వేసవి కాలంలో కూడా – ఏప్రిల్, మే, జూన్ వరకు కూడా తప్పకుండా మేము సరఫరా చేస్తామనే మాట కూడా చెప్పారు. ఆగస్టులో మంజీరా – సింగూరు ప్రాజెక్టు మూడవ భాగం తయారవుతుంది. కాబట్టి, ఆగస్టులో మేము హైదరాబాదు చుట్టూ ఉండే 7, 8 మునిసిపాలిటీలకు నీరు ఇచ్చే అవకాశాలు ఉంటాయి అని కూడా వారు ఎస్యూరెన్సు ఇచ్చారు. అది కూడా హౌసు ముందు పెడుతున్నాను. కాబట్టి, ఇది సరిపోదు. రాఘవరెడ్డిగారికి దురభిప్రాయం కలిగింది. కాని ఇక్కడ ఉన్న సభ్యులు

చెప్పారు. అపార్థం కలిగితే అది పొరపాటని మనవి చేస్తున్నాను. మేము ఆ రిపోర్టును హౌసులో తప్పకుండా పెడతాము. రంజాన్ పండుగ గురించి గౌరవనీయ సభ్యులు చెప్పారు. అవసరమైతే ట్యాంకర్సు ఏర్పాటుచేసి నీటిని సరఫరా చేస్తాము. ఒకవేళ యీ బోర్‌వెల్స్ అన్నీ రిపేరు కాకపోతే, వాటర్ లెవల్ కిందికిపోతే, బోర్స్ పనికిరాకుండా పోతాయి. వాటిని రిపేర్‌చేయడం సాధ్యం కాదు. మొత్తానికి ఎం.సి.హెచ్.లో ఎన్ని బోర్సు ఉన్నాయో వాటిని రిపేర్‌చేయడం సాధ్యం అవుతుందా అంటే సాధ్యం కాదు. సాధ్యమైనంతవరకు రిపేరు చేయాలని ఆదేశాలు ఇస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. రంజాన్ పండుగ సందర్భంగా మరింత వాటర్ ఏమైనా అవసరం ఉంటే, వాటర్ ట్యాంకర్స్ ఏర్పాటు చేసే ప్రయత్నం చేస్తామని నేను మనవి చేస్తున్నాను.

Mr. Speaker:- One submission to the House. Let us sit to-day till 2.30, if you all agree because last two hours are for the non-official business.

(Hon. Members of the Opposition appeared to have not agreed)

Mr. Speaker:- At least upto 2 P.M.?

శ్రీ మహ్మద్ అమానుల్లా ఖాన్:- ఈవినింగ్ సెషన్ పెట్టండి?....

Mr. Speaker:- There is one more matter under Rule 304, which is going to be infructuous if it is not coming up to-day.

Sri K. Vidyadhara Rao:- We want clarification.ఒకటి అయినా పూర్తి చేయండి? ... ఏదీ పూర్తి చేయకుంటే ఎట్లా? ... ప్రతిదీ సగములో ఆపడం జరుగుతున్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్:- సిటీవారు అడగండి.

(Sri P. Janardhana Reddy and other Cong-I Member stood up for permission to speak)

మిస్టర్ స్పీకర్:- జనార్ధన్‌రెడ్డి గారు మీరు కూర్చోండి అయిపోతుంది...

శ్రీ పి. జనార్ధన్‌రెడ్డి:- అధ్యక్షా, జంటనగరాల సమస్య ఇది ఈ సిటీ ఆంధ్ర వారికి, రాయలసీమవారికి, తెలంగాణావారికి సంబంధించినటువంటిది ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత ఇక్కడ రాయలసీమ వారు కూడా సెటిల్ అయ్యారు, ఆంధ్రవారు కూడా సెటిల్ అయ్యారు. మంచినీటి సమస్య చాలా ముఖ్యమైంది. 800 టి.ఎం.సిల నీటిని బచావత్ అవార్డులో ఎలాట్‌మెంటు ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు అయింది. ఇందులో 36 పర్సెంటు వాటర్ తెలంగాణాకు యుటిలైజేషన్ చేస్తున్నారు. నేను ముఖ్యమంత్రిగారితో మనవి చేసేది

ఏమిటంటే, ఇది ఒక తెలంగాణా, రాయలసీమ ఆంధ్ర అనకుండా నీటికి నీరు ముఖ్యమైన సమస్య. ఇది చాలా ఇంపార్టెంటు అయినది. కృష్ణా బేసిన్ నుంచి తెచ్చే దానికి సంబంధించి ఒక జీవో ఉన్నది. దాన్ని ఇంప్లిమెంటు చేసి, పని తొందరగా చేస్తే బాగుంటుంది. ఎందు కంటే, సింగూర్‌ప్రాజెక్టు ప్రారంభించి 16 సంవత్సరాలు అయింది. ఆ నీరు వస్తుంది, వస్తుందని అని గత ప్రభుత్వం 5 సంవత్సరాల నుంచి చెప్పడం జరిగింది. నేను మనవి చేసేది ఏమంటే, యిక్కడ రీజినల్ ఫీలింగ్స్ వద్దు. ఇక్కడ ఆంధ్ర రాయలసీమ వారు కూడా వున్నారు. సిటీకి మంచినీటి విషయంలో గతంలో అపోజిషన్‌లో వున్న కాంగ్రెస్‌వారితో సహా అందరూ మద్దతు యిచ్చారు కనుక కృష్ణా వాటర్స్ విషయంలో జి.వో. ను యింప్లిమెంట్ చేసి 16.5 టి.యం.సి వాటర్ తీసుకువస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, గత ప్రభుత్వం రాజారావుగారి నాయకత్వంలో నిపుణులతో కూడిన కమిటీని నియమించడం జరిగింది. ఆ కమిటీ యిచ్చిన నివేదిక, అదే విధంగా శ్రీ కె.వి. శ్రీనివాసరావు, ఛీఫ్ ఇంజనీర్‌గారు యిచ్చిన నివేదిక రెండూ. కొరోలేట్ అవుతున్నాయి కోయిన్సయిడ్ అయ్యాయి. అన్ని పార్టీల వారితోను సంప్రదించి ఒక నిర్ణయం తీసుకొని శంఖుస్థాపన చేయడం, రూ. ఐదున్నర కోట్లు కేటాయించడం, భూసేకరణ కార్యక్రమం కూడా ప్రారంభించడం జరిగింది. టెండర్స్ పిలిచి వర్క్ ఎలాట్ మెంట్ చేయడం కూడా జరిగింది. ఆ నిపుణుల కమిటీ రిపోర్టును మీరు కాదని, మరొక ఆలోచన చేసి టుమెన్ కమిటీ వేయవలసిన అవసరం ఏమి వచ్చిందో దయచేసి చెప్పవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ట్విన్ సిటీస్‌కు మంచినీటి సరఫరా కొరకు వుద్దేశించిన సింగూరు ప్రాజెక్టుకు మీ బడ్జెటులో ఎంత డబ్బు కేటాయించారు?

శ్రీ పి. సుధీర్‌కుమార్:- అధ్యక్షా, మా మలక్‌పేట నియోజకవర్గంలో సుమారు 65 శాతం మంది ప్రభుత్వోద్యోగులు వున్నారు. వారికి ప్రభుత్వ వాటర్ వర్క్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ వారు ఉద్యోగానికి వెళ్లే టైములో కాకుండా వేరే టైమ్‌లో నీరు యిస్తామని చెబుతున్నారే తప్ప. వారికి ఆ విధంగా నీరు అందడం లేదు. రాత్రి 3, 4. గంటల ప్రాంతంలో నీరు సరఫరా కావడం వల్ల చాలా యిబ్బందులు కలుగుతున్నాయి. వనస్థలిపురం విషయంలో కూడా నీటి సమస్యను ప్రభుత్వం దృష్టిలో వుంచుకోవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను.

شری سید سجاد :- سی ایم ایل ایز کی میٹنگ میں چیف منسٹر صاحب نے وعدہ کیا تھا کہ کنکشن فیس صرف 150 روپئے لینگے لیکن ابھی بھی 1100 روپئے وصول کئے جارہے ہیں۔ غریب عوام نل کنکشن نہیں لے سکرہے ہیں چیف منسٹر صاحب اسکا جواب دیں۔

శ్రీ టి. బాల్‌రెడ్డి:- అధ్యక్షా, గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు 15.1.1990 నాడు ఎం.ఎల్.ఏ. లతో సమావేశం జరపడం జరిగింది. 1988 అగస్టు లో విడుదల చేసిన నెం. 164 జీవో ద్వారా. గత ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన ఫస్ట్ పేజ్ కార్యక్రమం. రూ. 200 కోట్లతో కృష్ణ నీటిని హైదరాబాదుకు తరలించడం జరుగుతుందని చెప్పడం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రిగారు ఫస్ట్ పేజ్ వర్క్ చేస్తారా లేదా? 2011 నాటికి జనాభా ఒక కోటికి పెరుగుతుందని అంచనా అందువల్ల కేవలం 16.5 టి.యం.సి నీరు మాత్రమే కాకుండా

మొత్తం మీద 25.6 టి.యం.సి నీరు అవసరం వుంది. నీటి సమస్య శాశ్వత నిర్మూలన విషయంలో ఏమి చేస్తారు? హైదరాబాదు పరిసర ప్రాంతాలలో, ఇప్పటికైనా ఎ.పి.ఐ.డి.సి సంస్థ ద్వారా నీటి టేబుల్స్‌ను పరిశీలించి లిఫ్టు యిరిగేషన్ ద్వారా నీటిని యిచ్చే అవకాశాన్ని ప్రభుత్వం కల్పిస్తుందా?

మిస్టర్ స్పీకర్:-గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఫర్దర్‌గా ఏమయినా చెప్పదలచుకున్నారా?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి:- అధ్యక్షా, సింగూరు ప్రాజెక్టు ఇదివరకే మనవిచేసినట్లుగా ఆగస్టులో పూర్తి అవుతుంది. ఈ ప్రాజెక్టుకొరకు గత సంవత్సరం రూ. 2 కోట్ల 75 లక్షలు ఖర్చుచేయడం జరిగింది. వరల్డ్‌బ్యాంకులో దీనికొరకు.....

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- క్షమించాలి. నాకు వినబడలేదు.

Mr. Speaker:- Please resume your seat. How many times am I to say that there should be no interruptions when the Chief Minister is making a statement?

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- అధ్యక్షా, వినబడలేదు.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, ఐ బెగ్ యువర్ పర్మిషన్. వినబడలేదు. రిపీట్ చేయండి అంటే చిరాకుపడితే ఎలా? చెప్పింది వినపడవద్దా?

Mr. Speaker:- Let there be no interruptions when the Chief Minister is speaking.

డాక్టర యం. చెన్నారెడ్డి:- గత సంవత్సరం సింగూరు ప్రాజెక్టుకొరకు రూ.2కోట్ల 75 లక్షలు ఖర్చు చేయడం జరిగింది. ఆగస్టు చివరినాటికి పూర్తి అవుతుందని ఇదివరకే మనవిచేశాను. వరల్డ్‌బ్యాంకు నుండి రూ.16 కోట్ల 43 లక్షలు రావలసివుంది. దాని కొరకు బడ్జెటులో ప్రొవిజన్ వుంది. ఏమయినా సరే కృష్ణనుండి నీరు యివ్వవలసిందే. వద్దని అనలేము. మార్చి ఎండ్ వరకు రిపోర్టు వస్తుందని అన్నాను. అంటే కేవలం ఏడు రోజులు మాత్రమే ఉంది. కనుక ఆలస్యం అవుతుందని అనుకోవడం సరికాదు.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, కారణాలు ఏమిటి అన్నదానికి జవాబు రాలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్:- టైము అయిపోయింది.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- టు మెన్ కమిటీ వేయవలసిన అవసరం ఏమిటి? కారణాలు ఏమిటి? దీనికి జవాబు చెప్పే స్థితిలో లేకపోతే, నాకు అభ్యంతరం లేదు. అధ్యక్షా. జవాబు చెప్పడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు లేచారు కూడా.

Mr. Speaker:- Let us go ahead with the business. Do not stick to your guns.

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు:- అధ్యక్షా, జవాబు చెప్పడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు లేస్తే మీరు కూర్చోబెడుతున్నారు.

Mr. Speaker:- There is another motion under rule 304 regarding enhancement of ferry rates in Gouthami and Vainateyam branches of Godavari river. రెండవది కూడా చాలాసార్లు ఎడ్జర్న్ అయింది. ఈరోజు తీసుకోకపోతే యిన్‌ఫ్రక్చువస్ అవుతుందని విన్నాను.

గోదావరినది శాఖలైన గౌతమి, వైనతేయం శాఖలలో ఫెర్రీ రేట్స్ గురించి

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసుల్‌రెడ్డి:– అధ్యక్షా, నేను రిప్లయ్ యిచ్చాక క్లారిఫికేషన్స్ అడిగితే టైమ్ సేవ్ అవుతుంది.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు:– అధ్యక్షా, సుభాష్ చంద్రబోసుగారు ఒక్కరూ మాట్లాడతారు.

శ్రీ పి. సుభాష్ చంద్రబోస్:– అధ్యక్షా, కోటిపల్లి వద్దగల రేవు అతి ప్రధానమైన రేవు. కోనసీమ ప్రజలకే కాకుండా, తూర్పుగోదావరి జిల్లా ప్రజలకు కూడా యిది ముఖ్యమైన రేవు. అక్కడ ప్రతి రోజూ స్కైకిలుపైన పోయే చిన్న చిన్న వ్యాపారస్థులు, ప్రయాణీకులు, ఇతరులు వ్యాపారం చేసుకొని తమ దైనందిన జీవితాన్ని గడుపుతున్నారు. ప్రభుత్వం వారు నూటికి నూరు శాతం, యింకా ఎక్కువ కూడా రేట్లు పెంచి అక్కడి ప్రజలను తీవ్ర ఆందోళనకు గురిచేసి వున్నారు. తమద్వారా గౌరవ మంత్రిగారిని రేట్లు తగ్గించి అక్కడి ప్రజలకు న్యాయం చేకూర్చవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఆ రేవు దగ్గర బ్రిడ్జి కూడా నిర్మించవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

రోడ్లు, భవనాల శాఖామంత్రి (శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసుల్‌రెడ్డి):– రోడ్లు, భవనాల శాఖ నియంత్రణ క్రింద 19 ఫెర్రీలు వున్నాయి. ప్రస్తుత ఫెర్రీ రేట్లను 30–3–1982 తేదీ రవాణా, రోడ్లు, భవనాల (పోర్టులు) శాఖ ఎం.ఎస్.నెం. 118 జి.ఓ.లో నిర్ణయించడం జరిగింది.

ఆయిలు ధరలు, లేబర్ ఛార్జీలు, పడవల అద్దె ఛార్జీలు విపరీతంగా పెరగడం వల్ల ఫెర్రీల నిర్వహణ వ్యయం విపరీతంగా పెరిగాయనీ, అందువల్ల అమలులో ఉన్న ఫెర్రీ రేట్లు సరిపోవడం లేదనీ, గనుక ఫెర్రీ రేట్లను పెంచాలని కోరుతూ ఇంజనీరు–ఇన్–ఛీఫ్ పంపిన ప్రతిపాదనలు 1985 డిసెంబరులో అందాయి. ప్రభుత్వం ఈ విషయాన్ని పరిశీలించి, రోడ్లు, భవనాల శాఖ ఛీఫ్ ఇంజనీరు సమర్పించిన ప్రతిపాదనలను ఆమోదించింది. తదనుసారం 1–4–1990 నుండి ఫెర్రీ రేట్లను పెంచుతూ 11–10–1989 తేదీ రవాణా, రోడ్లు, భవనాల (పోర్టుల) శాఖ ఎం.ఎస్.నెం. 261 జి.ఓ.లో ఉత్తర్వులు జారీ అయ్యాయి. అయితే, ప్రజా ప్రతినిధులు, ప్రజలు చేసిన విజ్ఞప్తులను పురస్కరించుకొని 1–4–1990 నుండి అమలులోకి వచ్చే విధంగా 1989 అక్టోబరులో పెంచిన రేట్లను పునఃపరిశీలించి, 1982లో నిర్ణయించిన రేట్లమీద కనీస హెచ్చింపుతో కొత్త రేట్లను ప్రతిపాదించడం జరిగింది. అవి ప్రస్తుతం అమలులో వున్నాయి.

1982లో నిర్ణయించిన రేట్లు, 1–4–1990 నుండి అమలుపరిచే విధంగా 1989 అక్టోబరులో పెంచిన రేట్లు, 1989 అక్టోబరులో హెచ్చించిన రేట్లను రద్దుచేస్తూ ఇపుడు ప్రతిపాదించిన రేట్లను సూచించే వివరణను సభా సమక్షంలో ఉంచడమయింది. పెంచిన రేట్లను గణనీయంగా తగ్గించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం ప్రతిపాదించిన రేట్లు, నిర్ణయించే తేదీ నుండి అమలులోకి వస్తాయి. అంతవరకు 1982లో నిర్ణయించిన ప్రస్తుత రేట్లు కొనసాగుతాయి. 1990–91 సంవత్సరానికి ఇదివరకే నిర్వహించిన వేలాలు, వాటి

ధ్రువీకరణలు రద్దుచేసి, ప్రతిపాదిత రేట్ల ప్రకారం కొత్త వేలాలను నిర్వహించడం జరుగుతుంది.

కొత్తగా వేలాలను నిర్వహించేంత వరకు, ప్రస్తుత కౌలుదారు కొనసాగుతాడు. ఆయన, 1989-90 సంవత్సరానికి ఖరారు అయిన వేలంపాట ఆధారంగా మొత్తాన్ని దామాషా మేరకు చెల్లిస్తారు.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు:- అధ్యక్షా, ప్రజాస్వామ్యంలో ఇది నిజంగా అభినందించ 12.2
దగిన విషయం. మనస్ఫూర్తిగా మంత్రిగారిని నేను అభినందిస్తున్నాను. ప్రజలలో వచ్చిన మ. అభిప్రాయాన్ని, వారి యొక్క విమర్శలను దృష్టిలో పెట్టుకుని ప్రభుత్వం స్పందించి, ఆ రేట్ల మార్చి, ప్రజాస్వామిక పద్ధతిలో వ్యవహరించినందుకు, గౌరవ మంత్రిగారిని, ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను.

Mr. Speaker:- All the Call Attention matters are postponed. Papers proposed to be laid on the Table are deemed to have been laid.

సభా సమక్షమందు పెట్టిన పత్రములు

22-3-1990న తీసుకొన్న సలహా సమితి నిర్ణయములు

సభ సలహా సమితి నిర్ణయములు

The following decisions were taken by the Business Advisory Commitee at its meeting held on 22nd March, 1990 in regard to the Business to be transacted in the Assembly.

29-3-1990 (Thursday)	1. The Appropriation (Vote on Account) Bill, 1990
	2. Discussion and voting of Supplementary Estimates of Expenditure for 1989-90.
	3. The Telugu University (Amendment) Bill, 1990.
30-3-1990 (Friday)	1. The Andhra Pradesh Appropriation Bill, 1990 (Supplementary Estimates)

	2. XXIV -- Social Welfare
	XXV -- Tribal Welfare
	XXVI -- Tribal Sub-Plan
	XXVII -- Women and Child Welfare
	Private Members Business (Last two hours)
31-3-1990 (Saturday)	NO SITTING
1-4-1990 (Sunday)	HOLIDAY
2-4-1990 (Monday)	XXIV -- Social Welfare
	XXV -- Tribal Welfare
	XXVI -- Tribal Sub-Plan
	XXVII -- Women and Child Welfare
3-4-1990 (Tuesday)	IX -- Transport Department
	XV -- Public Works
	XLIII -- Minor Port Development
	XLIV -- Roads and Bridges
4-4-1990 (Wednesday)	HOLIDAY (SREERAMA NAVAMI)
5-4-1990 (Thursday)	HOLIDAY
6-4-1990	XVIII -- General Education, Sports, Art and Culture
	XIX -- Technical Education
7-4-1990 (Saturday)	(Last two hours on Friday will be allotted to Private Members Business)
8-4-1990 (Sunday)	HOLIDAY

9-4-1990 (Monday)	XXXI	-- Agriculture
	XXXII	-- Animal Husbandry and Dairy Development
10-4-1990 (Tuesday)	XXXIII	-- Fisheries
	XXXIV	-- Forests
	XXXV	-- Co-operation
	XLVIII	-- Civil Supplies Administration
11-4-1990 (Wednesday)	III	-- Administration of Justice
	X	-- Treasury, Accounts and Other Fiscal Services
12-4-1990 (Thursday)	XII	-- Police Administration
	XIII	-- Jails Administration
	XIV	-- Stationery and Printing Department
	XVI	-- Fire Services
	XVII	-- Pensions
	L	-- Loans to Government Servants and Other Miscellaneous Loans
13-4-1990 (Friday)	HOLIDAY (GOOD FRIDAY)	
14-4-1990 (Saturday)	HOLIDAY (SECOND SATURDAY)	
15-4-1990 (Sunday)	HOLIDAY	
16-4-1990 (Monday)	XXXVII	-- Irrigation
	XXXVIII	-- Minor Irrigation
	XXXIX	-- Power Development
17-4-1990 (Tuesday)	XLV	-- Science, Technology and Environment.
18-4-1990 (Wednesday)	V	-- Revenue and District Administration
	VI	-- Stamps and Registration
19-4-1990 (Thursday)	VII	-- Excise Administration
	VIII	-- Commercial Taxes Administration

	XXVIII	-- Relief and Rehabilitation
	XXIX	-- Relief on Account of Natural Calamities
	XXX	-- Administration of Religious Endowments.
	XLVI	-- Survey and Statistics
20-4-1990 (Friday)	XXI	-- Urban Development
	XXXVI	-- Rural Development
	XLIX	-- Compensations and Assignments to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions
	(Last two hours on Friday will be allotted to Private Members Business)	
22-4-1990 (Sunday)	HOLIDAY	
23-4-1990 (Monday)	XXIII	-- Labour and Employment
	XL	-- Village and Small Industries
	XLI	-- Industries
	XLII	-- Mines and Minerals.
24-4-1990 (Tuesday)	I	-- State Legislature
	II	-- Governor and Council of Ministers
	IV	-- Elections
	XI	-- Secretariat and Other Miscellaneous Administrative Services
	XXII	-- Information and Publicity
	XLVII	-- Tourism
25-4-1990 (Wednesday)	XX	-- Medical and Health Services
26-4-1990 (Thursday)	The Andhra Pradesh Appropriation Bill, 1990	
	Government Bills	

1989-90 సంవత్సరమునకు వ్యయపు అనుబంధ అంచనాల సమర్పణ

Minister for Finance and Power (Sri K. Rosaiah):- Sir, I beg to present the Supplementary Estimates of Expenditure for 1989-90.

Mr. Speaker:- Supplementary Estimates of Expenditure presented. Now it is non-official business.

శ్రీ మహమ్మద్ అమానుల్లాఖాన్:- బడ్జెట్‌పై డిస్కషన్ ఎప్పుడు?

శ్రీ ఎం. ఓంకార్:- కొందరు ఫ్లోర్ లీడర్స్ మిగిలిపోయారు. సాయంత్రం అయిన పెట్టించండి.

మిస్టర్ స్పీకర్:- సాయంత్రం లేదు. 28న ఉంటుంది.

Sri K. Rosaiah:- Sir, I might submit for the consideration of the Hon. Members. బడ్జెట్ మీద చర్చకు టైం లిమిట్ ఎక్స్‌టెండ్ చేయడానికి వీలు లేదు. కనుక నాన్-అఫిషియల్ డేస మార్చుకోడానికి అంగీకరిస్తే బాగుంటుంది. అయినా, It is left to you. I am not very particular.

అనధికార బిల్లులు

(1) 1990 సంవత్సరం ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉద్యోగహామీ బిల్లు

Sri Ch. Vidyasagar Rao:- Sir, I beg to move: "That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Employment Guarantee Bill, 1990."

Mr. Speaker:- Motion moved. The question is: "That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Employment Guarantee Bill, 1990."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was introduced.

మిస్టర్ స్పీకర్:- విద్యాసాగరరావుగారు, రామయ్యగారు, రామకృష్ణుడుగారు ఒప్పుకుంటే, బడ్జెట్ డిస్కషన్ తీసుకోవచ్చు.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- రెజల్యూషన్స్ మూవ్ చేయనిచ్చి, డిస్కషన్ మరొక రోజు పెట్టుకోవచ్చు. రామయ్యగారిని మూవ్ చేయమనండి.

(2) 1990 సం. ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ కార్మికుల సంక్షేమ బిల్లు

Sri P. Ramaiah:- Sir, I beg to move: "That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Agricultural Workers' Welfare Bill, 1990."

Mr. Speaker:- Motion moved. The question is: "That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Agricultural Workers' Welfare Bill, 1990."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was introduced.

అనధికార తీర్మానములు

భారత రాజ్యాంగములో 'పనిహక్కు' నిర్దేశాన్ని చేర్చుటకు భారత ప్రభుత్వాన్ని ఒప్పించుటకు ప్రభుత్వాన్ని సిఫారసు చేయుటకైన తీర్మానము.

Sri Y. Ramakrishnudu:- Sir, I beg to move: "This House resolves to recommend to the Government to pursue with the Government of India that a provision of 'right to work' may be incorporated in the Fundamental Rights in the Constitution of India."

Mr. Speaker:- Resolution moved. For discussion we will fix the date. Now, we shall take up the General Discussion on the Budget.

శ్రీ ఎన్. చంద్రబాబునాయుడు:- అధ్యక్షా, రు. 2 కిలో బియ్యం మీద అర్ధగంట చర్చ ఉంది.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఏప్రిల్ 2వ తేదీన తీసుకుందాము. ముందు ఎప్రాప్రియేషన్ బిల్ అయిపోవాలి.

1990-91 సంవత్సరానికి బడ్జెటుపై చర్చ

30 (శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు అధ్యక్షస్థానములో ఉన్నారు.)

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఆర్థిక శాఖామాత్యులు గౌరవ రోశయ్య 1990-91 సంవత్సరానికి గానూ, బడ్జెటు ప్రసంగాన్ని ఈ సభకు అందించారు. ఆ బడ్జెటు ప్రసంగం చాలా పొడుగు ప్రసంగం. దాదాపు గంటన్నరసేపు వారు తమ ప్రసంగాన్ని కొనసాగిస్తూ,

ఈ సభకు ఖచ్చితమయిన గవర్నమెంటు అభిప్రాయాలు ఏమిటీ అన్న విషయాన్ని, వారు ఎన్నికల సందర్భంలో కాంగ్రెసు వారు ప్రజలకు ఏ విధమయిన పరిపాలననూ, లేకపోతే ఏవిధమయిన అభివృద్ధి అందిస్తామూ అన్న విషయాన్ని చెప్పారు. వారు చేసిన వాగ్దానాలు ఏవయితే ఉన్నాయో, దానికి అనుగుణంగా లేకుండా ఈ బడ్జెటు కేవలం మాటలతోనే రూపొందించినదిగానూ, అభివృద్ధికి అవసరమయిన అంకెలతో రూపొందించిన బడ్జెటు కాకుండా, నిస్సారమయినదిగా, పాల బూత్‌లలో దొరికే వెన్నలేని పాలలా ఈ బడ్జెటు కనపడుతోందని తమరి ద్వారా రోశయ్య గారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఈ బడ్జెటులో ముఖ్యంగా దారిద్ర్యాన్ని తొలగించడానికీ, లేక ఉత్పత్తి సాధనాలు అందించి వ్యవసాయ రంగంలో ఉత్పత్తి పెంచడానికి కానీ, లేక నిరుద్యోగ సమస్యను రూపు మాపడానికి గానూ ప్రత్యేకమయిన పథకాలు కానీ ఎక్కడా రూపొందిస్తున్నట్లుగానీ, సహాయం చేస్తున్నట్లు గానీ, అభివృద్ధి సాధిస్తున్నట్లు గానీ ఎక్కడా కనపడడం లేదు. ఇంకా చెప్పాలంటే ఈ ప్రభుత్వం వారు అందించిన - ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు ద్వారా ఏ ప్రచారాన్ని కొనసాగిస్తున్నారో - దానిలో 48 అంశాలు చూస్తాము, వాటిని అన్నిటినీ అభివృద్ధి చేస్తాము, ప్రజానీకానికి అన్నివిధాల సర్వతోముఖాభివృద్ధినీ అందిస్తామూ అని చెప్పడం జరిగింది కానీ - ఎక్కడా మాకు ఈ బడ్జెటులో కనపడకపోవడం చాలా విచారకరమయిన విషయం. దానికి తోడు ఈ బడ్జెటు అందించడానికి ముందు తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం వారి హయాములో ఈ గవర్నమెంటు దివాళాకోరు తనాన్ని దారి తీసిందీ అన్న పేరుతో ఒక వైట్ పేపర్ మన అందరికీ అందించడం జరిగింది అది అందరికీ తెలిసిన విషయమే. కానీ నిజంగా ఈ అందించిన అంకెలతోచూస్తే తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం దివాళాకోరుతనానికి ఈ ప్రభుత్వాన్ని తీసుకు వచ్చిందీ అన్నట్లుగా ఎక్కడా కూడా కనపడడం లేదు. ఈ అంకెల ద్వారా తమ దృష్టికి ఆ విషయం తెస్తున్నాను. గతంలో ఉన్న రెవిన్యూ రిసీట్స్ 1980-81 నుంచీ 1990-91 వరకూ చూసినట్లయితే కాంగ్రెసు వారు అధికారాన్ని వదిలిపెట్టే ముందు 1982-83 సంవత్సరం నాటికి రెవిన్యూ ఆదాయం ఎంత అన్నది మనం చూసుకొన్నట్లయితే అది రు. 1639.7 కోట్లు ఉంది. ఈ రోజు అధికారాన్ని అందుకొనే రోజుకు....

శ్రీ కె. రోశయ్య:- అధ్యక్షా, ఒక చిన్న క్లారిఫికేషన్. నేను ప్రెజెంట్ చేసిన వైట్ పేపర్లో తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం దివాళా తీయించిందీ అన్న మాట ఎక్కడయినా ఉంటే, గౌరవ సభ్యులు దానిని చదివి వినిపిస్తే నేను కరక్టు చేసుకొంటాను. I will correct it. No where, we have said so. We have presented a whitepaper reflecting the financial position as on that day. అంతకు మించి ఫాక్చ్యుయల్ ఇన్ఫర్మేషన్ తప్పు అని ఆరోజున కూడా చెప్పాను. పొరపాటున కూడా నేను అనలేదు. అది ఎక్కడ ఉన్నదో ఒకేసారి చూపిస్తే నేను కరెక్టు చేసుకొంటాను.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- వారు చాలా సమర్థులు.....

శ్రీ సిహెచ్. రామచంద్రరావు:- సర్ పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ సర్.

ఛైర్మన్:- ప్లీజ్ రెజ్యూమ్ యువర్ సీట్. ఎవరూ వారిని డిస్టర్బ్ చేయవద్దు. ప్రసంగం చెప్పనివ్వండి.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:– అధ్యక్షా, రోశయ్యగారు ఆర్థిక శాఖామాత్యులు వారు చాలా సమర్థవంతులూ, వారు చాలా తెలివైన వారూ....

ఛైర్మన్:– పొగడ్తలు ఎందుకండీ. వారు చెప్పిన బడ్జెటు ప్రసంగానికి సంబంధించి చెప్పండి. టైము మనకు చాలా తక్కువ ఉంది. చెప్పదలచుకొన్నది చెప్పండి.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:– వారు దివాళా తీయలేదు అని చెప్పారు. చాలా సంతోషం. వారు వైట్ పేపరు తీసిన సందర్భంలో వారి ఉద్దేశ్యం ఏమిటి, ఎందుకు వైట్ పేపర్ తీసారూ అన్న దానిని ఆధారంగా చేసుకొని, గవర్నమెంటు ఈ రోజు బడ్జెటు అందించారు. వారు మాట్లాడినా, మాట్లాడకపోయినా నాకు చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది. తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం, నిజంగా, వాస్తవంగా వారు అసమర్థవంతంగా నిర్వహించారా? ఈ ప్రభుత్వానికి వాస్తవంగా ఏమయినా అన్యాయం చేసారా? ఆర్థికంగా వారు ఈ ప్రభుత్వం నిర్వహించే పద్ధతిలో నిర్వహించలేదా? దానిని పరిశీలించవలసిన అవసరం నాకు ఉంది. వారికి ఉన్నా, లేకపోయినా ఆ విషయం చెప్పవలసిన బాధ్యత నా పైన ఉంది. ఆరోజు వైట్ పేపర్ డిస్కస్ చేసిన రోజు, మాట్లాడిన రోజు ప్రభుత్వం యొక్క అభిప్రాయం ఏమిటి? అన్న విషయాన్ని మనం పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా బడ్జెటు పైన ఏ విధంగా చర్చించగలుగుతాము? అది చాలా అవసరం కదా? అందుకని నేను కొన్ని ఫిగర్స్ చూపించదలచుకొన్నాను. ఈ రోజు ప్రభుత్వం వారు అందించిన ఫిగర్స్. కాంగ్రెసు వారు తెలుగు దేశం ప్రభుత్వానికి అందించేరోజున ఈ రాష్ట్రం యొక్క ఆదాయం ఎంత, ఈ రోజు మళ్లీ తెలుగు దేశం వారు కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం వారికి అప్ప చెప్పిన ఫిగర్సు, ఈ రాష్ట్రం యొక్క ఆర్థిక పరిస్థితి ఏమిటి అన్నది తెలుసుకోవాలి కదా? మనలను తప్పుదారి పట్టించే విధంగా ఈ ప్రభుత్వం వారు కానీ, తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వారు కానీ మరల్చకూడదు. వాస్తవమయిన విషయాలు తెలుసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. ఆ విషయాలను గురించి మాత్రమే తమ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను. 1982–83 సంవత్సరంలో తెలుగు దేశం ప్రభుత్వంలోకి వచ్చే రోజు రాష్ట్ర రెవిన్యూ రిసీట్స్ రు. 1639.07 కోట్లు ఉండేది. ఆ ఆదాయం తీసుకొని ప్రభుత్వాన్ని మొదలు పెట్టారు. ప్రతి సంవత్సరం అంకెలన్నీ చెప్పాలంటే ఆదాయం పెరుగుతూనే వచ్చింది కానీ తగ్గలేదు. ఆఖరుకు ప్రభుత్వం విడిచి పెట్టే రోజు చూసుకొన్నట్లయితే 1989–90 సంవత్సరం, లేకపోతే 1990–91 సంవత్సరం ఈ రెండు సంవత్సరాలు తీసుకొని చూసినట్లయితే 1989–90 సంవత్సరం ఈ రెవిన్యూ రిసీట్స్ పై వచ్చిన ఆదాయం రు. 1639 కోట్లు ఉన్నదానిని రు. 4540 కోట్లకు ఆదాయాన్ని పెంచారు. మరి 1990–91 సంవత్సరం చూసినట్లయితే రు. 4914.29 కోట్ల వరకూ పెంచారు. అంటే దాదాపు రు. 5000 కోట్లకు పెంచారు. అంటే రు. 16 వేల నుంచీ రు. 49 వేల వరకూ పెరిగిందీ అంటే మూడింతల ఆదాయం పెరిగింది. అంటే ఈ ప్రభుత్వం యొక్క ఆర్థిక స్తోమత పెంచబడిందా? తగ్గిందా? దివాళా తీసిందా? తీయలేదా అన్నటువంటి విషయాన్ని మనము పరిగణనలోకి తీసుకోవలసిన అవసరం ఎంతయినా ఉందని ఈ సందర్భంలో మనవి చేస్తున్నాను. నాకు వేరే ఉద్దేశ్యం లేదు. ఒకవేళ కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం వారు, తెలుగు దేశం ప్రభుత్వ హయాములో ఆర్థిక స్తోమతును పెంచలేదూ, దెబ్బ తీసింది అని చెబితే అది తప్పు అని మాత్రం నేను మనవి చేస్తున్నాను. సాధ్యమయినంత వరకూ వీలయినంతవరకూ ఈ ఆదాయాన్ని పెంచడానికి ప్రయత్నం చేసారని చెప్పుకోవడంలో ఏ

మాత్రము అనుమానం లేదని, నేను ఈ సందర్భంలో తమ దృష్టికి తీసుకురాదలచు
కొన్నాను. ఇకపోతే ఈ బడ్జెటు తయారు చేసేటప్పుడు, వారు అందించిన ఫిగర్సు తమ 12·40
దృష్టికి తీసుకు వచ్చాను. ఇకపోతే సరిగా ఏదైనా బడ్జెటు రూపొందించేప్పుడు ఒక ప్రిన్సి మ·
పుల్ ఏముంటుందంటే, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను మనము ఎక్కువ సాధించడానికి డబ్బు
కేటాయించాలి. అభివృద్ధి లేనటువంటి కార్యక్రమాలకు కేటాయించేప్పుడు వీలైనంతవరకు
తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. అభివృద్ధిని సాధించాలి. అభివృద్ధి లేని కార్యక్రమాలను
తగ్గించాలి. అది ప్రభుత్వం యొక్క విధానముగా వుండాలి – బడ్జెటు రూపొందించేప్పుడు
కాని యిక్కడ చూస్తే దానికి విరుద్ధంగా వున్నట్లు కనబడుతున్నది. ఆ విషయం తమ
దృష్టికి తీసుకురాదలచుకున్నాను. రెవిన్యూ ఎక్స్‌పెండిచర్ చూస్తే – ఇందులో డెవలప్
మెంట్ ఎక్స్‌పెండిచర్, పర్సంటేజ్ టు ది టోటల్ అని ఒక శీర్షిక వుంది. దానిని, తెలుగు
దేశము ప్రభుత్వము వున్నప్పుడు, మీరు యిచ్చారు యిక్కడ. 1985-86వ సంవత్సరం
నుండి లెక్కలు చూస్తే దీనిలో కనబడేది ఏమంటే, వారు, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు
మొత్తంలో రు. 2,038·21 కోట్లు ఖర్చు పెట్టారు, అంటే టోటల్‌కు పర్సంటేజ్ ఎంత
వుందంటే 74 పర్సంట్ – అభివృద్ధి కార్యక్రమాల కొరకు డబ్బును ఖర్చు పెట్టారు. ఆ
తరువాత సంవత్సరము 1986-87 లో లెక్క తీసుకుంటే అది పెరిగింది, యింకా
రు. 2,336 కోట్లు అభివృద్ధి కొరకు ఖర్చు పెడితే, పర్సంటేజ్ టు ది టోటల్ చూస్తే
75·29. అంటే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు దినదినానికి డబ్బు హెచ్చిస్తూ పోయినారు. అ
అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ఎక్కువ చేపట్టారన్న మాట. అదే విధంగా 1987-88,
1988-89, 1989-90 సంవత్సరాలకు చూస్తే యీ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు
కేటాయించిన డబ్బును – యీ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వము యిప్పుడు అధికారములోకి వచ్చి
నటువంటి మొదటి సంవత్సరములో యీ బడ్జెటులో ఏ విధంగా కేటాయించారు? అభివృద్ధి
కార్యక్రమాలకు ఏ విధంగా డబ్బును కేటాయించారనేది పరిగణలోకి తీసుకొని చూస్తే యిది
చాలా విచారకరముగా వుంది. ఎంతో అనుభవం వున్న కాంగ్రెస్ వారు యింత పెద్ద తప్పు
చేస్తారని నేను ఎప్పుడు అనుకోలేదు. లెక్కలను తీసుకొని చూచినట్లయితే, నాకు కనబడేది,
మొత్తములో రు. 3,639·59 కోట్లు ఖర్చు పెడితే పర్సంటేజ్ లెక్క తీస్తే, కేవలం
69·77 కు దిగజారింది. అనే విషయం దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఎప్పుడైనా ఎఫిషియంట్‌గా
పని చేసే ప్రభుత్వము ఆర్థికాన్ని సక్రమంగా ఆర్గనైజ్ చేసి, దాని ద్వారా ప్రజానీకానికి,
రాష్ట్రానికి లాభం కలగజేయాలని చూస్తుంది. అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఎక్కువ
ప్రాముఖ్యతనిచ్చి ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించడం జరుగుతుంది గాని తెలుగు దేశము
ప్రభత్వం కేటాయించినంత డబ్బును కూడా కేటాయించకుండా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు
కంటుపడే విధంగా డబ్బును తగ్గించడం ఎంతవరకు సమంజసము? ఎంతవరకు మీ
అనుభవాన్ని పురస్కరించుకొని యీ బడ్జెటు నిరూపణ జరిగిందని ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నిస్తు
న్నాను. అదే విధంగా యింకా ముందుకు పోయి చూస్తే, నాన్ డెవలప్‌మెంట్ యాక్టివిటీ ఏ
విధంగా యీ రాష్ట్రములో సాగుతుంది? అభివృద్ధిని తప్పించి జరిగే కార్యక్రమాన్ని ఏ
విధంగా సాగిస్తున్నారు? దీనికి ఏమైనా డబ్బును సక్రమంగా కేటాయిస్తున్నారా, ఖర్చును
తగ్గిస్తున్నారా అనేది ఒకసారి చూస్తే, నాకు కనబడుతున్నది, 1985-86వ సంవత్సరానికి
చూస్తే నాన్ డెవలప్‌మెంటల్ యాక్టివిటీస్‌కు రు. 716·12 కోట్లు ఖర్చు పెట్టారు. దానిని
టోటల్ టు ది పర్సంటెజ్ తీసుకుంటే 26 శాతం కేటాయించడం జరిగింది. రెండవ
సంవత్సరము 1986-87 సంవత్సరానికి వస్తే రు. 766·73 కోట్లు ఖర్చు పెట్టారు. దాని

పర్సంటేజ్ లెక్క తీస్తే 24.71 వస్తుంది, తగ్గించారు. 26 ఉన్న దానిని 24కు తగ్గించారు అంటే నాన్ డెవలప్‌మెంటల్ యాక్టివిటీస్ మీద తగ్గించారన్న మాట. దిస్ యీజ్ ది ఎఫిషియన్సీ ఆఫ్ ది గవర్నమెంటు. మన అందుబాటులో వుండే ఆర్థికాన్ని ఏ విధంగా వుపయోగించుకోవాలనేది చూచినప్పుడు నాన్ డెవలప్‌మెంటల్ యాక్టివిటీస్ మీద డబ్బు ఖర్చు తగ్గించి, డెవలప్‌మెంటల్ యాక్టివిటీస్ మీద డబ్బును పెంచవలసిన అవసరం ఏంతైనా వుంది. ఆ విధంగా తెలుగుదేశము వారు 26 వుంటే రెండవ సంవత్సరములో 24 కు దించారు. ఈ రోజు యీ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటులో 1990-91 చూస్తే, నాన్ డెవలప్‌మెంటల్ యాక్టివిటీస్ మీద ఖర్చుపెట్టేది 24 పర్సంటు వుంటే దానిని 30.23 పర్సంటుకు పెంచారు. ఎక్కడ? నిజం ఆలోచిస్తే బడ్జెటు తయారు చేయకముందు ఆలోచించారా? ప్రజల నుండి, బొక్కసం నుండి లభించేది సక్రమంగా ఖర్చు పెడుతున్నారా? దీనిని సక్రమంగా ప్రజల అభివృద్ధికొరకు వినియోగిస్తున్నారా అనే అనుమానం వచ్చినప్పుడు వీరు యీ విషయాల మీద దృష్టిని ప్రసారించ లేదు, న్యాయంగా ఆలోచించలేదని చెప్పవలసి వుంటుంది. అధికారంలో వుండే మంత్రులు, ముఖ్యంగా కొంతమంది మంత్రులు - మంత్రులు చెప్పే మాటలే చెబుతున్నాను, నేను కాదు - యీ రోజు పరిపాలనలో గాని ఆర్థిక వ్యవస్థ నిర్మాణంలోగాని, వారు తమ బుర్రలనుఅటు వుంచక, యితరత్రా ముఖ్యమంత్రిగారిని సంతోషపెట్టడానికో, గవర్నరుగారిని సంతోషపెట్టడానికో, స్పీకరుగారిని సంతోషపెట్టడానికో, యీ సమస్యలను ఎదుర్కోడానికో, ఎక్కువ సమయాన్ని కేటాయిస్తున్నారు. కాని ప్రజాసమస్యల పరిష్కారములో వారి సమయాన్ని కేటాయించడం లేదనే విషయాన్ని వారు గమనించాలని మనవి చేస్తున్నాను. వారికి నిజమైనటువంటి యజమానులు ప్రజలు. ప్రజలచేత ఎన్నుకోబడినటువంటి వారు. ప్రజల యొక్క సమస్యలను పరిష్కారము చేయవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద వుంది.

చెర్మన్:- నర్సిరెడ్డిగారు, స్పీకరుగారిని సంతోషపెట్టడానికో అనే మాటలు సమంజసముగా లేవు.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- సరే, మీరు వద్దంటే తిరిగి తీసుకుంటాను. నాకు అభ్యంతరం లేదనుకోండి. కాని వారి సమయాన్ని అంతా ముఖ్యమంత్రిగారిని సంతోషపెట్టడానికి వెచ్చిస్తున్నారు, ఖర్చు పెడుతున్నారు అంటే తప్పు కాదుగదా.

శ్రీ జె.సి. దివాకర్‌రెడ్డి:- ఆ మాట అనడం బాగాలేదు, స్పీకరుగారి మీద యాస్పెర్షన్స్...

చైర్మన్:- కాంట్రవర్సీ వద్దు. It leads to further provocations. Please come to the point.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఈ మాటలు నేను అనేది కాదు.

శ్రీ జె.సి. దివాకర రెడ్డి:- అధ్యక్షా, దానిని ఎక్స్‌పంజ్ చేయాలి.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- నో ఎక్స్‌పంజ్, ఎందుకు ఎక్స్‌పంజ్ చేయాలి? You do not know what is to be expunged and what is not to be

expunged. ఎక్స్‌పంజ్‌చేసే క్వశ్చన్ లేదు. మళ్ళీ అంటున్నాను - యీ మాట - ముఖ్యమంత్రిగారిని సంతోషపెట్టడానికి వారి సమయాన్ని వెచ్చిస్తున్నారనే మాట నేను అనేది కాదు - తోటి మంత్రులు చెబుతుంటే నేను అంటున్నాను - నేను ఎందుకు అంటాను. నాకేమి పట్టింది అనడానికి - వారి సమస్యలను ఎదుర్కోడానికి......

చైర్మన్:- ఇప్పటికే 20 నిమిషాలు అయిపోయింది. ఇంకా పది నిమిషాలు వుంది. ప్రొవకేషను లేకుండా మాట్లాడండి.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- I am ofering my suggestions to the Minister. అడ్డు తగిలితే ఏమి చేయాలి? నేను చెప్పకుండా - బడ్జెటు ప్రవేశపెట్టక ముందు ప్రభుత్వం వారు యీ విషయాలు ఆలోచించి, అభివృద్ధికి ఎక్కువ డబ్బును కేటాయించి, అభివృద్ధి కానటువంటి విషయాలకు తగ్గించే ప్రయత్నం చేయలేదు. ఇన్నాళ్ళ అనుభవం వున్న గౌరవ సభ్యులు, మంత్రులు, గతములో కూడ మంత్రిత్వ శాఖలు నిర్వహించినవారు, అధికారములోకి వచ్చిన తరువాత యింత పెద్ద తప్పా? అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు తక్కువ డబ్బు కేటాయించడం, అభివృద్ధి కానటువంటి కార్యక్రమాలకు ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించడం - అనుభవం లేనటువంటి తెలుగుదేశము వారు యీ తప్పు చేయలేదు. మీరు యింత పెద్ద తప్పు ఎందుకు చేస్తున్నారని అడుగుతున్నాను. జవాబు చెప్పాలని కోరుతున్నాను. ఆర్థిక మంత్రిగారు పోయినారు. ఇవి అన్నీ చెప్పలేనటువంటి పరిస్థితి వుందని వారికి తెలుసు. అందుకనే యిక్కడి నుండి వెళ్ళిపోయారు-మీకు ఏదో చెప్పి మంత్రిగారు నోటు చేస్తారని...

Chairman:- Don't make aspersions on the Minister.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- నేను తప్పు ఏమి మాట్లాడ లేదు.

Chairman:- It is for the Chair to know where the MInister has gone... ఫైనాన్స్ మినిస్టరుగారు వచ్చి చెప్పిందేమంటే - అర్జంటుగా పని మీద బయట ఎవరో పిలిచారు, దివాకరరెడ్డిగారు నోటుచేసుకుంటారని చెప్పి పోయినారు. అది తెలుసుకోకుండా గభాలున ఏదో ఒకటి అంటూ విమర్శించడం మంచిదికాదు

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ఫైనాన్స్ మినిస్టరుగారు అర్జంటు పనిమీద వెళ్ళి వుండవచ్చు. మీకు చెప్పి వుండవచ్చు. నాకు కనపడదుగదా. మీరు చెబితే నాకు తెలిసింది. మళ్ళీ అడగనుగదా. ఆయన ఆ విధంగా పోయినారు అనుకున్నాను. అనుకోవడములో తప్పు ఏముంది? క్షమించాలి - నేను మాట్లాడేప్పుడు వినకుండా - నేను మొదటి స్పీకర్‌ను హౌస్‌లో, అందులో ఒక ప్రధానమైనటువంటి పార్టీకి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాను - నేను మాట్లాడే మాటలు వినకుండా పోతున్నారంటే నేను ఏమి అనుకోవాలి?

చైర్మన్:- మీరు సీనియర్ లెజిస్లేటరు. కేబినెట్ ఫ్రేమ్ గవర్నమెంటులో ఒక కేబినెట్‌ను రిప్రజంట్ చేస్తూ ఒక మెంబరు వున్నా చాలు. గత 20 సంవత్సరాల నుండి మనము చూస్తున్నాము గదా - నోటు చేసుకోవడం వున్నది. Any member of the Cabinet is enough to take down the notes. Please go ahead.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, నేనుచాలా సంతోషించేవాడిని, ఆర్థికశాఖా మంత్రిగారు జవాబు చెప్పేటప్పుడు మీరు అక్కడ వుంటే నేను అడిగిన మాటలకు జవాబు చెప్పడం లేదు, మీరు నా రెస్క్యూకు రావాలని కోరే అవకాశం వుంటే చాలా సంతోషించే వాడిని. ఇప్పుడు, మీరు అక్కడ వుండరు, ఆయన జవాబు చెప్పడు, దాటివేస్తాడు. దాని సమాధానం ఏమి చెబుతారు, మిమ్ముల్ని అడిగినా - అందుకని నా బాధను వెలిబుచ్చు తున్నాను. నేను అడిగిన ప్రశ్నలకు, లేవదీసిన అనుమానాలకు సమాధానం కావాలి; అన్నప్పుడు వూరికే ఏదో మాట్లాడను, అరణ్యరోదన ఎందుకు, ఎందుకు మాట్లాడాలి, ఏమి అవసరం? నాకు జవాబు రావాలనేది నా కోరిక. మీరు కూడ నాకు జవాబు చెప్పించే ప్రయత్నములో వుంటే ఐ విల్ బి హేపీ.

ఛైర్మన్:- మీ టైము యింకా పది నిమిషాలు వుంది. ఐ కెన్ నాట్ హెల్ప్.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- మీరు ఒక తట్టు నన్ను ఆపుతారు. ఇంకొక తట్టు టైము పది నిమిషాలు అంటారు, అర్థం కావడం లేదు. ఐ యామ్ వెరీ సారీ, మీరు యీ విధమైనటువంటి విధానాన్ని దయచేసి అవలంభించవద్దు. నా అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరిచే అవకాశం యివ్వండి. పది నిమిషాలు కాదు, యింకా అరగంట అయినా ముగించలేను. మీరు ఆ విధంగా అవకాశం యివ్వాలని కోరుతున్నాను. యాన్యువల్ ప్లాన్ ఫర్ 1990-91ను లెక్కలోకి తీసుకొని చూస్తే, చాలా ముఖ్యమైనటువంటి విషయాలు మీ దృష్టికి తీసుకు రాదలచుకున్నాను. అగ్రికల్చర్ అండ్ ఎలైడ్ యాక్టివిటీ అండ్ రూరల్ డెవలప్‌మెంటు - ఇది చాలా ముఖ్యమైనది. దీనికోసం ఈ ప్లాన్‌లో ఏవిధంగా డబ్బు కేటాయించారో నేను తమద్వారా వారి దృష్టికి తీసుకొని వస్తాను. 1988-89లో తెలుగుదేశం పార్టీ అధికారంలో ఉన్నప్పుడు అగ్రికల్చర్ అండ్ రూరల్ డెవలప్‌మెంటు కోసం యాన్యువల్ ప్లాన్‌లో 176.17 కోట్ల రూపాయలు ఎలాట్ చేశారు. 1989-90లో 174.06 కోట్లు ఎలాట్ చేశారు. అగ్రికల్చర్ అండ్ రూరల్ డెవలప్‌మెంటు ఎంతో ముఖ్యమైనది. ఇంతకన్నా ముఖ్యమైన డెవలప్‌మెంటు ఏమైనా ఉందా? 176 కోట్లకు బదులుగా ఇప్పుడు 154 కోట్లు మాత్రమే ఇచ్చారు. ఇదేనా మీ అనుభవం అని అడుగుతున్నాను. ఇదేనా మీ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చెబుతే విధానమని అడుగుతున్నాను. ఇవి మీరు అందించిన ఫిగర్సు. నేను ఎక్కడినుంచో తెచ్చినవి కావు. ఇది సక్రమమైన విధానమేనా? నిజంగా మీకు రాష్ట్రం అంటే, ప్రజలంటే అభిమానం ఉందా? దీనిని చూస్తే మీకు ఏమాత్రం కూడా ఈ ప్రజలంటే గౌరవం కాని, అభిమానం కాని ఉన్నట్లు కనిపించదు. ప్రజలు అధికారాన్ని అంటకట్టారు. ఈ రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి చెందించాలి, ఈ ప్రజలను ఆదుకోవాలనేటటువంటిది ఎన్నిక అవుతూనే మరచిపోయారనే భావం ఏర్పడుతున్నది - ఇది చూస్తే. ఇదేనా మీ కాంగ్రెస్ పార్టీ విధానం, ఇదేనా మీ పద్ధతి? మీరు ఎన్నికలలో చేసిన వాగ్దానాలు ఎక్కడికి పోయాయి? ఇంత త్వరగా మరచిపోతే యజమానులైన ప్రజలు క్షమించరు. మీరు అధికారంలోకి వచ్చి ఎల్లకాలం ఉంటామనుకుంటే అది పొరపాటు అవుతుంది. మీరు తొందరగా దిగే రోజులు దగ్గరకు వస్తున్నాయనే విషయం తమద్వారా వారికి మనవి చేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రంలో వెనుకబడినటువంటివారు - హరిజనులు, గిరిజనులు, వీకర్ సెక్షను వారు - అందరియొక్క అభివృద్ధి ఈ సోషల్ సర్వీసులో ఉంది. ఈ ప్లాన్ ఎలొకేషను ఒకసారి చూడండి. మొత్తం మనకు ఇచ్చిన రు. 1,445 కోట్ల ప్లాన్ ఎలొకేషనులోని కేటాయింపులు చూడండి. సోషల్ సర్వీసులో ఎలాగ జరిగిందో మీ దృష్టికి

తీసుకొని వస్తాను. 1988-89లో ఈ సోషల్ సర్వీసుకు యాన్యువల్ ప్లాన్ క్రింద రు. 380.90 కోట్లు ఎలొకేట్ చేసారు. ఆ తరువాత సంవత్సరం 1989-90లో దానిని రు. 480 కోట్లకు పెంచారు. రు. 380 కోట్ల నుంచి 480 కోట్లకు పెంచారు. 1990-91లో అంటే ఇప్పుడు దానిని రు. 330.66 కోట్లకు తగ్గించారు. మీరు ఈ రాష్ట్రం మేలు కోరుతున్నారా? ఈ సోషల్ సర్వీసెస్ క్రింద వచ్చేటువంటి వారినందరినీ - వెనుకబడిన, ఎస్.సి., ఎస్.టి. బి.సిల వారినందరినీ మీరు ఏవిధంగా అదుకుంటారు? మీరు వారిని ఏవిధంగా పైకి తీసుకొని వస్తారు. వారిని పైకి తీసుకొని వచ్చే ఆలోచన లేదా? ఓట్ల వరకేనా అని తమద్వారా ఈ ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతున్నాను. అధ్యక్షా, వీటికి తమరు తప్పకుండా జవాబులు ఇప్పించాలి. మీరు ఎక్కడ కూర్చున్నా అడుగుతాను. ఆ రోజున మీరు పాయింటు ఆఫ్ ఆర్డర్ లేవదీసి అడగాలి. ఇప్పుడు సభలో మంత్రి లేరు, ఎవరూ లేరు, ఖాళీగా ఉంది. ఇంత ముఖ్యమైన విషయాలు నేను చెబుతూ ఉంటే - శ్రీ దివాకరరెడ్డి గారి సంగతి నాకు తెలుసు, వారు ఏమీ వ్రాసుకోరు, ఏమీ చెప్పరు, నాకు మొదటినుంచి తెలుసు.

శ్రీ జె.సి. దివాకర్‌రెడ్డి:- నేను పాయింట్సు వ్రాస్తున్నాను.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- మీరు ఏమి వ్రాస్తున్నదీ నాకు తెలుసు. నేను ఇప్పుడు ఏమి చెప్పానో చెప్పండి.

శ్రీ జె.సి. దివాకరరెడ్డి:- సోషల్ వెల్ఫేరుకు 1988-89లో రు. 380 కోట్లు ఇచ్చారు, తరువాత 1989-90లో 480 కోట్లు ఇచ్చారు, ఇప్పుడు ఎలొకేట్ చేసింది 330 కోట్లు అని చెప్పారు.

Chairman:- Please hear me first. According to the procedure laid down you should adress the 'Chair'. You cannot address a Minister directly, and ask what he was writing?

Sri P. Ashok Gajapathi Raju:- This has become a classroom. Is this a classroom, Sir?

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి.- మీరు నన్ను ఆవిధంగా అజ్ఞాపించలేరు. ఆపలేరు, అదుపు పెట్టలేరు. నా ఇష్టం వచ్చింది మాట్లాడే హక్కు నాకు ఉంది. దానిని కాదనే హక్కు మీకు లేదు. మీరు ఆ చెయిరులో కూర్చున్నంతమాత్రాన నా హక్కును హరించలేరు. నేను మాట్లాడే మాటలను ఆపలేరు. నేను మాట్లాడే మాటలు తప్పకుండా మాట్లాడతాను. నన్ను ప్రజలు ఇక్కడ మాట్లాడడానికి పంపించారు.

ఛైర్మన్:- నేను చెప్పేది వినండి.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- మీరు చెప్పేది వినడానికి కాదు. మీరు ఎంత చెపితేకే హౌసును ఆర్డరులో పెట్టగలుగుతారు కాని నన్ను ఆదేశించే హక్కు మీకు లేదు. ఈ హౌసు

ఆర్డరులో లేకపోతే అప్పుడు మీరు ఆర్డరులో పెట్టవచ్చు. ఐ యామ్ వెరీ సారీ, ఐ యామ్ నాట్ గోయింగ్ బ్యాక్. నేను నా అభిప్రాయం చెప్పాలి.

Chairman:- Please sit down.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- మీరు అక్కడ కూర్చున్నంత మాత్రాన మీరు పెద్ద మనుషులు అయిపోయామని అనుకుంటే కష్టం. మేము ఆ అధికారం ఇచ్చాము. మేము మిమ్మలను అక్కడ కూర్చోబెట్టాము. మీరు మాపైన అధికారం చెలాయించడానికి కాదు.

(ఇంటరప్షన్సు)

Chairman:- Please sit down.

Sri C. Narsi Reddy:- No, I won't.

Chairman:- Please sit down. Resume your seat.

(ఇంటరప్షన్సు)

సభ్యులంతా కూర్చోండి. శ్రీ నర్సిరెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ మీరు ఆ స్థానంలో కూర్చున్నప్పటికి అని అంటున్నారు. అది మంచి పద్ధతి కాదు. నేను ఇక్కడ ఒక వ్యక్తిగా మాట్లాడడం లేదు. ఒక గౌరవమైన ఆసనంమీద కూర్చుని మాట్లాడినప్పుడు నేను బాధ్యతా యుతంగా మాట్లాడాలి. మీరు కనుక నేను న్యాయంగా ప్రవర్తించడం లేదు అనుకుంటే If what you say is to be taken as correct, then I do not deserve to be here for a minute. Then, I am ready to quit just now. ఏ మంత్రిని కూడా నేను చెప్పింది అలాగ నోటు చేసుకోమని చెప్పేటటువంటి రైట్ సభ్యులకు ఉంటుందా? వారు నోటు చేసుకోవాలి. వారికి ఇష్టమైన పాయింట్సు నోటు చేసుకుంటారు. నేను చెప్పిందల్లా నోటు చేసుకోవాలనడం మంచిదికాదు. శ్రీ నర్సిరెడ్డిగారు సీనియర్ పార్లమెంటేరియన్. ఆయనమీద నాకు హయ్యస్ట్ రిగార్డు ఉంది. ఆయనకు ఎక్సయిట్ కావద్దని చెబుతున్నాను, అంతకన్నా నేను ఏమీ చెప్పడం లేదు.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు:- అధ్యక్షా, బడ్జెటు స్పీచ్‌లో మా అభిప్రాయాలు మేము చెప్పే అవకాశం ఉంటుంది. మీరు దబాయించేది ఎట్లాగుందంటే పోలీసు స్టేషనులో ఏమైనా కన్‌ఫెషన్ స్టేట్‌మెంటు రికార్డు చేసినట్లుగా ఉంది. మీ పరిధివరకే ఉండాలి. మీరు దబాయించవద్దు అని అంటే We have got a Minister who is taking down notes. లేకపోతే మేము అడగవద్దా?

ఛైర్మన్:- యు కెన్ డిమాండు కాని నేను చెప్పింది నోటు చేసుకోండి. చెప్పండి, రిపీట్ చేయండి అని అనడం సభా సాంప్రదాయం కానేరదు.

(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు)

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- అధ్యక్షా, ఎక్స్‌పెండీచర్ ఆన్ కేపిటల్ ఎకౌంట్ విషయంలో - 1.00 ఎగ్రికల్చర్ అండ్ ఎల్లయిడ్ ఏక్టివిటీస్ విషయంలో - గతంలో కేటాయించిన డబ్బు, మ. ఇప్పుడు ఈ బడ్జెటులో ప్రతిపాదించిన డబ్బు చూసినట్లయితే చాలా వ్యత్యాసాలు కనపడు తున్నాయి. అధ్యక్షా, ఎక్స్‌పెండీచర్ ఆన్ కేపిటల్ ఎకౌంట్‌కు వచ్చాము - తమరు లేరు, అధ్యక్షా, మేము చాలా విషయాలు చెప్పాము, వాటికి జవాబు వస్తుందో లేదో, జవాబు చెప్పించండి...

— — —

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఫిస్కల్ పాలసీ అని ఉంటుంది-దాని గురించి ఎన్‌లైటెన్ చేయండి. How to improve resources in a Democratic, Socialistic country, and what is the member's approach?

— — —

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ఈ ప్రభుత్వం బడ్జెటు తయారు చేసేప్పుడు ఏ రంగానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలో ఆ రంగానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వలేదు. అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు డబ్బు హెచ్చుగా కేటాయించి అభివృద్ధి త్వరితగతిని సాధించాలనే ఉద్దేశం వ్యక్తపరుస్తూ కొన్ని అంకెలు చెప్పాను. అభివృద్ధికి గత తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం కేటాయించిన శాతం కూడా ఈ ప్రభుత్వం కేటాయించ లేదు. అభివృద్ధి తగ్గిపోతున్నది, అభివృద్ధి తగ్గిపోవడం సమంజసం కాదు, న్యాయం కాదు అని కొన్ని అంకెలు చెప్పాను. ఆర్థిక మంత్రిగారు ఇప్పుడే వచ్చారు-మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను - ఎక్స్‌పెండీచర్ ఆన్ కేపిటల్ ఎకౌంట్ క్రింద ఎగ్రికల్చర్ అండ్ ఎల్లయిడ్ ఏక్టివిటీస్‌కు రు. 14.28 కోట్లు మాత్రమే పోయిన ప్రభుత్వం కేటాయిస్తే ఆ ప్రభుత్వం ఈ బడ్జెటులో కేవలం రు. 11.70 కోట్లు మాత్రమే ప్రతిపాదించారు. అంటే ఎగ్రికల్చర్‌పైన ఖర్చు తగ్గిస్తున్నారు. వ్యవసాయం చాలా ముఖ్యమైన విషయం. ఈ రాష్ట్రానికి అన్నం పెడుతున్నది ఎగ్రికల్చర్-దానికి తగ్గిస్తే ఎలా? అప్పుల భారం రోజు రోజుకు పెరిగిపోతున్నది. పబ్లిక్ డెట్ అంటే ప్రజల నుంచి తీసుకునే అప్పులు, కొన్ని ప్రజా సంస్థల నుంచి తీసుకునే అప్పులు. గత నాలుగు సంవత్సరాలు లెక్క చూస్తే రు. 1,618.41 కోట్లు ఉంది. దాని తరువాత లోన్స్ ఫ్రమ్ సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ రు. 4,377 కోట్లకు పెరిగింది, అటానమస్ బాడీస్ నుంచి రు. 1,079 కోట్లకు ఓపెన్ మార్కెట్ లోన్ రు. 718 కోట్లకు పెరిగి మొత్తం రు. 6,174 కోట్ల లోన్ అయింది. గత బడ్జెటులో మొత్తం రు. 5,357 కోట్లు ఉంది. అంటే దాదాపు ఎనిమిది వందల కోట్ల రూపాయలు పబ్లిక్ డెట్ పెరుగుతున్నది. అప్పు పెరుగుతున్నప్పుడు ప్రభుత్వం కుంగిపోయే పరిస్థితి ఉంది. ఈ అప్పు తగ్గించడానికి ప్రభుత్వం ఏ ప్రయత్నం చేయలేదు. ఎక్స్‌పెండీచర్ ఆన్ జనరల్ అండ్ టెక్నికల్ ఎడ్యుకేషన్ - ఇది చాలా ముఖ్యమైన విషయం యూనివర్సిటీ, హయ్యర్ ఎడ్యుకేషన్‌కు 1989-90లో రు. 221.93 కోట్లు ఉన్నది, ఈ సంవత్సరం రు. 185 కోట్లు మాత్రమే ఉంది, అంటే దీనిని చాలావరకు తగ్గించారని అర్థం అవుతుంది. ఈ రాష్ట్రం ఎడ్యుకేషన్ విషయంలో చాలా వెనకబడి ఉంది. ప్రత్యేకంగా వెనకబడిన ప్రాంతాలలో - ఆలిండియా ఏవరేజి కాక రాష్ట్ర ఏవరేజి కంటె కూడా తక్కువగా ఉండి 18, 19 శాతం అక్షరాస్యత ఉన్న మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలాంటి

వెనుకబడిన జిల్లాలు ఉన్నాయి. కాలేజీలు లేవు, స్కూల్సు లేవు, టీచర్సు లేరు. ఆ ప్రాంతాలలో విద్య అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ఇతర ప్రాంతాలలో కూడా విద్యను అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఉంది. రు. 221 కోట్లు ఉంటే రు. 185 కోట్లకు తగ్గించారు – ఈ ప్రాంతాలను ఏవిధంగా అభివృద్ధి చేస్తారు? పబ్లిక్ హెల్త్ విషయంలో – రూ. 59.16 కోట్లు గతంలో ఈ రంగానికి కేటాయిస్తే ఇప్పుడు ఈ ప్రభుత్వం ఈ బడ్జెటులో రు. 54.22 కోట్లు చేశారు. ఆస్పత్రులు సరిగ్గా నడవడం లేదు. ఉస్మానియా ఆస్పత్రిలో పడకలు ఉంటే బెడ్ షీట్స్ లేవు, ఊడ్చేవారు లేరు, డాక్టర్సు లేరు, మందులు లేవు. ఆస్పత్రుల వ్యవస్థను సక్రమంగా నిర్మాణంచేసి రోగులకు సౌకర్యాలు కల్పించాలి. దానిని మరిచిపోయారు. ఇదివరకు ఉన్న డబ్బును కూడా తగ్గిస్తున్నారంటే ఈ సమస్యను పరిష్కరిస్తున్నారా? వాస్తవంగా ఈ సమస్యల పట్ల సానుభూతి ఉంటే పరిష్కారం చేయాలని అడుగుతున్నాను. ఈరోజు హౌసులో మంచినీటి విషయం చర్చించాము. ఈ సమస్య పరిష్కారం చేస్తాము ఏదోవిధంగా అని ముఖ్యమంత్రి హామీ ఇచ్చారు – వారికి ధన్యవాదాలు చెప్పక తప్పదు. కానీ ఈ బడ్జెటులో రూరల్ వాటర్ సప్లయ్ గురించి చూస్తే – గ్రామీణ ప్రాంతాలకు నీటి సరఫరా గురించి ఆలోచిస్తే గత బడ్జెటులో నాలుగు సంవత్సరాలు లెక్కలోకి తీసుకుంటే – 1987-88లో రు. 66.70 కోట్లు, 1988-89లో రు. 62.47 కోట్లు, 1989-90లో రు. 62.34 కోట్లు కేటాయిస్తే ఈ సంవత్సరం బడ్జెటులో రు. 59.01 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించారు.

10 ఈ సంవత్సరంలో చాలావరకు డబ్బు కేటాయింపు తగ్గిస్తున్నారు. ఎందుకు తగ్గిస్తున్నారు? మంచినీటి వసతి కల్పించాలి. గ్రామాలలో మంచినీరు దొరకడం లేదు. ఎండాకాలం వస్తున్నది. ప్రజలు చాలా యిబ్బంది పడుతున్నారు. వర్షాలు లేని ప్రాంతాలలో బావులలో ఉండేటటువంటి వాటర్ టేబులు బాగా లోపలికి పోయింది. బోర్‌వెల్స్ బాగా ఎండిపోయినాయి. చాలా యిబ్బంది పడుతున్నారు. ఈనాడు ప్రొటెక్టెడ్ వాటర్ సప్లయి కొరకు కంట్రాక్టర్స్ టాంకులు కట్టడం లేదు. పంపులు బిగించడం లేదు. ఈ విధంగా అనేక రకాల సమస్యలు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉన్నప్పుడు గతంలో కేటాయించిన డబ్బును తగ్గించి మంచినీటి కోసం యీ విధంగా అవలంభించడం యెంత న్యాయంగా ఉంది? చెప్పాలి. అర్బన్ వాటర్ సమస్య చూస్తే హైదరాబాదు, వైజాగ్, విజయవాడ, గుంటూరు పెద్ద పెద్ద పట్టణాలు ఉన్నాయి కదా అక్కడ కూడా యీ యిబ్బంది ఉంది. వీటిని దృష్టిలో పెట్టుకుని 4 సంవత్సరాల లెక్కలు తీసుకుందాము. 1987-88లో రూ. 43.70 కోట్లు, అదేవిధంగా 1988-89లో రూ. 31.60 కోట్లు, 1989-90లో రూ. 30.88 కోట్లు కేటాయించినారు. ఈ సంవత్సరం బడ్జెటులో వీటిని పోల్చి చూస్తే చాలా తక్కువ డబ్బు కేటాయించినారు. రూ. 26.95 యెందుకు కేటాయించినారు? ఈ మంచినీటి సమస్యను యీ సంవత్సరం పరిష్కారం చేసే అవసరం లేదా? ప్రజలు యెంతో ఆశతో మీకు ఓట్లు వేసినారు. అదేవిధంగా శానిటేషను విషయం తీసుకుంటే దీనికి కూడా చాలా తక్కువ డబ్బు కేటాయించినారు. రూరల్ యేరియాలో ప్రతి రంగంలో యిబ్బంది పడుతున్నారు. దీనికి కేటాయించింది 4 సంవత్సరములది చూస్తే 1986-87లో రూ. 8.30 కోట్లు, 1987-88లో రూ. 6.38 కోట్లు, 1988-89లో రూ. 5.59 కోట్లు 1989-90లో రూ. 6.93 కోట్లు కేటాయిస్తే యీ సంవత్సరం రూ. 4.2 కోట్లు

మాత్రమే కేటాయించినారు. ఇంత ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలకు యీ కేటాయింపు తగ్గించుకుని పోతూ ఉంటే ప్రజలకు యెట్లా సేవ చేయగల్గుతాము? రోశయ్యగారు అంటే నాకు అభిమానం ఉంది. వారు వ్యాపార కమ్యూనిటీకి చెందినవారు. ఈ ఆర్థిక వ్యవస్థను మేనేజ్ చేయడంలో చాలా అనుభవం కలిగిన వ్యక్తి. కేవలం డబ్బు మిగిలించడంలో ఆలోచించినారు తప్ప ప్రజలకు లాభం చేయాలని ఆలోచన చేయలేదు. ఇది వారి డబ్బు కాదు. ప్రజల డబ్బు. కనుక ఆ విధంగా చేయడం మంచిది కాదు. మేజర్ యిరిగేషన్‌కు యీ సంవత్సరం యెక్కువ డబ్బు కేటాయించినాము అన్నారు. 1988-89లో.....

మిస్టర్ స్పీకర్:- మీరు బేలన్స్ షీట్ చెప్పండి. టైము అయిపోయింది.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ఈ ఫిగర్స్‌తో అందరికీ విసుగు వస్తున్నది అనుకుంటాను. ఈ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు డబ్బు కేటాయింపు తగ్గించడంలో ఉద్దేశ్యం యేమిటి? ఇప్పుడు నేను చెప్పిన ఫిగర్స్ వారి దగ్గరనే ఉన్నాయి. వారు నోట్ చేసుకోవలసిన అవసరం లేదు. వీటికి వారు సమాధానం చెప్పేటప్పుడు చెబితే సరిపోతుంది. గతంలో యెన్నికలు జరిగినాయి. కాంగ్రెసు వారు అధికారంలోకి యెట్లా వచ్చినారు చెబుతున్నాను.

(యింటరప్షన్స్)

నాకు తెలుసు ప్రజలు ఓటు చేస్తేనే మీరు వచ్చినారు. దొడ్డిదారిని రాలేదు. నేను చెప్పేదానికి అభ్యంతరం పెడితే యెట్లా?

Mr. Speaker:- Time is very short. Other speakers are there.

(Interruptions)

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ఈ ఎన్నికలలో నెగ్గి అధికారానికి వచ్చినారు. ముఖ్యంగా తెలుగుదేశం బాగా పని చేసిందా? లేదా అన్నది వేరు విషయం. ప్రజలు యే విధంగా ఆలోచించారు అన్నది చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. కాని ఒక్కొక్క అభ్యర్థికి.....

(యింటరప్షన్స్)

Mr. Speaker:- If all of you sit I will call one by one. రామిరెడ్డిగారు దయచేసి కూర్చోండి. మిస్టర్ నర్సిరెడ్డిగారు that part will not go on record i.e., regarding election expenses. That will not go on record. Mr. Narsi Reddy, please confine to the subject.

(Interruptions)

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ఎందుకు? నేను ప్రూవ్ చేస్తాను. రూ. 3 లక్షలు కాంగ్రెసు వారు కేండిడేట్స్‌కు యిచ్చినట్లు. నేను అక్కడ ఉన్నాను. రికార్డులోకి యెందుకు పోకూడదు?

Mr. Speaker:- Mr. Rami Reddy, you are a senior legislator. When the things have not gone on record you need not worry please.

(Interruptions)

This is not the way. I request you to resume your seats. Mr. Jani and Mr. Santhosh Reddy, please resume your seats. I once again request Mr. C. Narsi Reddy to continue his speech. You were speaking good, then why do you change...

(Interruptions)

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- మన రాష్ట్రంలోచాలా ముఖ్యమైన విషయాలు ముఖ్యమంత్రి గారు, రోశయ్యగారు ప్రకటించిన వాటిలో యేమి చెప్పినారంటే వర్షాలు లేనటువంటి ప్రాంతాలు అనావృష్టికి గురి అయినటువంటి ప్రాంతాలు, అభివృద్ధిలో వెనుకబడినటువంటి ప్రాంతాలు గుర్తించి ఆ ప్రాంతాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహిస్తామని దీనిలో వ్రాసినారు.

Mr. Speaker:- Now time for concluding within 2 to 3 minutes. The Chair is very liberal but you, the Hon'ble Members are not...

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- నేను ఎప్పుడూ చైర్ ఆదేశాలకు బద్ధుడుగా ఉంటాను.

మిస్టర్ స్పీకర్:- మీ ఉపన్యాసం 5 నిముషములలో పూర్తి చేయండి.

శ్రీ సి. నర్సిరెడ్డి:- ఈ వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో ముఖ్యంగా వర్షాలు లేక ఆ భూములలో యెటువంటి సారం లేక నిస్సారంగా భూములు ఉంటే అక్కడ పంటలకు వారెంతో బాధ పడుతున్నారు. పేదరికంతో బాధ పడుతున్నటువంటి దారిద్ర్య రేఖకు క్రింద ఉన్నటు వంటి ప్రజలను ఆదుకోవడానికి యీ బడ్జెటులో ఒక ప్రత్యేకమైన పథకం రూపొందించ బడలేదు. ఏ విధంగా వారిని ఆదుకుంటారు? వారు మిమ్ములను ఎన్నుకున్నారు. ఈ విధంగా అయితే మీరు 5 సంవత్సరాలు యేవిధంగా పరిపాలించగలరనేది అర్థం చేసుకోవాలి.
:0 మీరు ప్రజలకు చేసినటువంటి వాగ్దానాలు, చెప్పినటువంటి మాటలు యింత తొందరగా మరచిపోవడం అనేది మంచిది కాదని న్యాయం కాదని తమద్వారా మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకుని వస్తున్నాను. యింకా చాలా విషయాలు ఉన్నాయి - అసలు విషయాలు డిస్కస్

చేయలేదు – మీరు టైము అయిపోయిందని చెబుతున్నారు· ఒక విషయం గురించి చెప్పాలి· రాష్ట్రము మొత్తములో మహబూబునగరు జిల్లా చాలా వెనుకబడ్డ జిల్లా· వర్షములో కూడా చాలా వెనుకబడ్డ జిల్లా· అక్కడ భూములు చాలా నిస్సారమైన భూములు· అక్కడ జూరాల ప్రాజెక్టు చాలా నత్తనడక నడుస్తున్నది· 1982 సంవత్సరములో ప్రారంభమై 1990 సంవత్సరము వచ్చినా – ఈనాటి వరకు కూడా అది పూర్తి అయ్యే దశలో ప్రయాణము చేయడం లేదు· యిది పూర్తి కావడానికి ఎంత కాలము పడుతుందో అర్థము కావడంలేదు· ఈ ప్రాజెక్టు గురించి 24 లక్షల రూపాయలు కేటాయించడమైనది సరియైన స్టాఫ్ కావలసినంత నిధులు కేటాయించితే కొంతకాలములో పూర్తి అయ్యే అవకాశం ఉంది· లేకపోతే మీరు వారికి పూర్తిగా అన్యాయం చేసినవారవుతారు· భీమా ప్రాజెక్టు అమలు తీరుతెన్నులు చూస్తూ ఉంటే అక్కడ ప్రజలు విసిగి వేసారిపోయారు· రామారావుగారు ఈ సభలోనే చెప్పారు· వాగ్దానం చేశారు· నిజాం కాలం నుంచి మహబూబునగరు జిల్లాలో ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మించాలని ప్రతిపాదన ఉంది· దాని గురించి బడ్జెట్‌లో 10 లక్షల రూపాయలు కేటాయించారు· సర్వే స్టాఫ్ మూడు డివిజన్లు ఉన్నాయి· మీరు కేటాయించిన 10 లక్షల రూపాయలు ఒక డివిజనుకు సరిపోతుంది· ఈ కార్యక్రమం కూడా నోగా సన్నగిల్లుతూ తగ్గుతూంది· భీమా ప్రాజెక్టు సర్వేచేసి – ప్రభుత్వము ఫైనాన్స్ డిపార్టుమెంటులో క్లియరెన్సు యిచ్చి ఈ ప్రాజెక్టును ప్రారంభించ వలసిన అవసరం ఉంది· మహబూబునగరు జిల్లా చాలా వెనుకబడ్డ ప్రాంతము· దానిని పరిగణనలోనికి తీసుకుని ఆలోచించాలని తమద్వారా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను· పంచాయతీరాజ్ గురించి ఒక ముఖ్యమైన విషయం చెప్పాలి· ఈ మధ్యన రోజ్‌గార్ యోచన ప్రోగ్రాము చేపట్టారు· పెద్ద మొత్తాలు పంచాయతీలకు యిస్తున్నారు· డబ్బులు యిచ్చే పద్ధతి చూస్తే చాలా అస్తవ్యస్తంగా ఉందని చెప్పక తప్పదు· సర్పంచులు పనిచేయడం లేదని నేను అనడం లేదు· గ్రామాలలో వారు గ్రామాభివృద్ధికై పాటుపడాలనే ఉద్దేశ్యము వారికి ఉంది· కొన్ని షరతులు విధించారు· ఎస్టిమేట్ తయారు చేయాలి· యం·బి· రికార్డు చేయాలి· ఆ విధముగా షరతులు ఉన్నాయి· వారికి తగిన స్టాఫ్ లేకపోవడం వలన, మండల స్థాయి, తాలూకా స్థాయిలో తగినంత స్టాఫ్ లేకపోవడం వలన వారు ఎస్టిమేట్స్ తమారు చేయించి సబ్‌మిట్ చేయలేకపోతున్నారు· ఆ విధమైన యిబ్బందులు ఉంటున్నాయి· ఎవరైనా ఇన్‌ఫ్లూయన్సు ఉన్నవారు తమ తమ పలుకుబడిని ఉపయోగించి నలుగురైదుగురు సర్పంచ్‌లు కలిసి ఎవరినో పట్టుకుని ఎస్టిమేట్స్ తయారుచేయించి సబ్‌మిట్ చేసుకుంటున్నారు· కాబట్టి పంచాయతీలలో మండలాలలో సూపర్‌వైజరు వేకెన్సీస్ తొందరగా భర్తీ చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను· లేకపోతే నిధులు ఖజానాలో ఉండిపోయే ప్రమాదం ఉంది· అట్లాగే పాసు బుక్కు తీసుకుంటే అంతా అస్తవ్యస్తంగా ఉంది· ఎక్కడెక్కడ ఏ ఏ గ్రామాలు, ఏ ఏ సర్వే నెంబర్లు ఎవరెవరు ఏమిటి తెలియని పరిస్థితులు ఉన్నవి· ఎక్కడ ఏమీ ఉన్నాయో తెలియదు····

شری محمد امان اللہ خان (چندرائن گٹہ) :- جناب اسپیکر صاحب - آج جو خسارہ کا بجٹ پیش کیا گیا ہے آندھرا پردیش میں سیاسی تبدیلی کے بعد تلگو دیشم پارٹی کا اقتدار سے محروم ہونے کے بعد یہاں پر کانگریس پارٹی برسر اقتدار آئی - کانگریس پارٹی اپنی ایلکشن مینیفسٹو میں کئی وعدے کئے تھے - آندھرا پردیش کی ۶ کروڑ عوام نے کانگریس آئی پارٹی پر بھروسہ کر کے اقتدار سونپا ہے - بجٹ کو دیکھیں تو ایسا محسوس ہوتا ہے کہ دوکان وہی ہے صرف بورڈ تبدیل کر دیا گیا ہے - کل تک تلگو دیشم کا اور آج کانگریس آئی کا بورڈ ہے - یہاں پر غریب

عوام کو کوئی سہولتیں مہیا نہیں کی گئی ہیں۔ ایس سی اور ایس ٹی کا ذکر کیا گیا۔ ہم خوش آمدید کرتے ہیں۔ لیکن مائناریٹیز کے تعلق سے پورے بجٹ میں کہیں بھی ذکر نہیں کیا گیا۔ آندھرا پردیش میں بہت سارے مسائل ہیں آج دیکھیں تو معلوم ہوگا کہ بجلی کا کیا حال ہے۔ یہ آپ کے سامنے ہیں۔ ان سب حالات پر میں تفصیلی روشنی ڈالونگا۔ سارے آندھرا پردیش میں الکٹریسٹی کا حال بدتر ہو چکا ہے۔ بجٹ میں کوئی واضح تیقن نہیں دیا گیا ہے۔ الکٹریسٹی کہاں سے فراہم کی جائیگی۔ ایک زمانہ تھا بجلی ہمارے پاس فاضل ہوتی تھی۔ بنگال اور اڑیسہ کو دیا جاتا تھا۔ ہمارے پاس جو پراجکٹ ہیں وہ ٹھپ ہو کر رہ گئے ہیں۔ آپ نے ایک وائٹ پیپر کو شائع کر دیا جس میں سابق حکومت پر بد نظمیوں کی ذمہ داری ڈالدی لیکن آپ بھی بچ نہیں سکتے۔ اب اقتدار پر آپ ہیں۔ آپ کو جواب دینا چاہیئے۔ ابھی سی نرسی ریڈی صاحب نے کہا کہ بجٹ کے سوا عوام کی فلاح و بہبودی کے تعلق سے کچھ بھی نہیں کہا گیا۔ سابق حکومت ۷ سال سے تعلیم کو ختم کر چکی تھی۔ آپ اضلاع، دیہات اور گاؤں میں تعلیم کو عام کرنا چاہتے ہیں۔ لیکن سارے آندھرا پردیش میں دیکھیں تو معلوم ہوگا کہ دوسرے اسٹیٹ کے مقابلہ میں ہمارے پاس ناخواندہ لوگ زیادہ ہیں۔ آپ نے تعلیم کے لئے کوئی واضح منصوبہ نہیں بنایا۔ سرکاری مدارس پر سے لوگوں کا ایقان ختم ہو گیا ہے۔ عوام سرکاری مدارس میں اپنے لڑکوں کو شریک کرنا نہیں چاہتے۔ یہاں تک کہ ایک رکشا چلانے والا بھی سرکاری مدارس میں شریک کروانا پسند نہیں کر رہا ہے۔ وہ اپنے لڑکے کو خانگی اسکولوں میں شریک کرواتے ہیں۔ آندھرا پردیش کا دارالخلافہ شہر حیدرآباد سے لیکر ڈسٹرکٹ، تعلقہ جات اور دیہاتوں میں دیکھیں تو معلوم ہوگا کہ اسکولوں کیلئے گورنمنٹ بلڈنگ نہیں ہے۔ بچوں کو بیٹھنے کیلئے کرسیاں نہیں ہیں۔ جھاڑوں کے نیچے تعلیم حاصل کر رہے ہیں۔ ٹیچرس بھی برابر نہیں ہیں۔ اسکول کرایہ کے بلڈنگوں میں چل رہے ہیں۔ کئی بلڈنگ بوسیدہ ہو گئے ہیں۔ اسکولس بلڈنگ نہیں ہیں۔ بغیر ٹیچرس کے تعلیم ہو رہی ہے۔ ایجوکیشن ڈپارٹمنٹ میں بھی ایک ہاؤزنگ کارپوریشن ہونا چاہیئے۔ اسکولس بلڈنگ ذاتی ہونا چاہیئے۔ کرایہ کے بلڈنگ نہیں ہونا چاہیئے۔ تلگو دیشم حکومت کے بجٹ میں اور اب آپ کے بجٹ میں کوئی نیا پن نہیں ہے۔ آپ کے بجٹ میں کوئی گرفت نہیں ہے۔ بلاک مارکٹنگ کرنے والے اناج کو اسٹاک کر رہے ہیں۔ اسکے خلاف کوئی کارروائی نہیں کی جا رہی ہے۔ اشیائے ماتحیاج پر بھی کوئی کنٹرول نہیں ہے۔ یہاں تک کہ پیاز پر بھی دام بڑھ گئے ہیں۔ ہم سنتے تھے کہ مدراس اور بمبئی میں ۶ روپیہ اور ۷ روپیہ کیلو چاول ملتا ہے۔ آندھرا پردیش چاول کی پیداوار میں ایک اچھا مقام رکھتا ہے لیکن یہاں پر غریب عوام کو ۷ روپیہ اور ۸ روپیہ کیلو کے حساب سے چاول خریدنا پڑتا ہے۔ تلگو دیشم حکومت پر آپ غیر ضروری بلیم کرتے ہیں۔ آپ کی حکومت ۲ روپیہ کیلو چاول کے تعلق سے کوئی کھلی پالیسی نہیں رکھتی یہی کہتی ہے کہ ۲ روپیہ کیلو چاول کی وجہ سے نقصان ہو رہا ہے۔ گورنمنٹ کو چاہیئے کہ سبسیڈی کے طور پر چاول تقسیم کرنا چاہیئے۔ کرپشن کا کیا حال ہے۔ سارے دفاتر میں کرپشن ہی کرپشن ہے۔ سکریٹریٹ سے لیکر چھوٹے آفس میں کرپشن ہی کرپشن چل رہا ہے۔ یہ تلگو دیشم حکومت کے زمانے میں بھی تھا اور اب بھی چل رہا ہے۔ اندرا گاندھی کے ۲۰ نکاتی پروگرام اور راجیو گاندھی کے ۱۵ نکاتی پروگرام کہاں پر ہیں۔ اس سے کس کس کو فائدہ ہو رہا ہے۔ رشوت پر کوئی کنٹرول نہیں ہے۔ گرانی پر کوئی کنٹرول نہیں ہے۔ تنخواہ بڑھانے سے کیا فائدہ۔ اشیائے ماتحیاج پر بھی کنٹرول ضروری ہے۔ ایک تھیلہ بھر پیسہ لیجا کر تھیلی بھر چاول بھی نہیں لاسکتے ہیں۔ اشیائے ماتحیاج پر کنٹرول کر سکتے ہیں۔ بڑے بڑے بیوپاریوں کے خلاف قانون نہیں بنایا۔ بتلائیے آپ عوام کیلئے کیا کر رہے ہیں۔ تعلیم کا کیا حال ہے۔ تعلیم حاصل کرنا تو ہر ایک چاہتا ہے۔ تعلیم کو عام کرنا چاہیئے۔ خانگی مدارس اور مائناریٹیز انسٹیٹیوشنس کو آپ ختم کرنا چاہتے ہیں۔ ہم لوگ نوجوانوں کو تعلیم یافتہ بنانے کی کوشش کر رہے ہیں۔ لیکن حکومت پر یہ دباؤ ڈال رہا ہے۔ سابق حکومت اقلیتی اداروں کو کافی پریشان کیا۔ لیکن یہاں پر حکومت کی تبدیلی کی وجہ سے عوام یہ سمجھ رہی تھی کہ اب

اقلیتی اداروں کو کوئی پریشانی نہیں ہوگی۔ ہم کو ۳۰ (الف) کے تحت حق حاصل ہے کہ ہم اپنے تعلیمی ادارہ چلاسکیں۔ مجلس اتحادالمسلمین ایک دکن میڈیکل کالج قائم کی اس پر سابقہ حکومت نے کئی مقدمات کی بھرمار کردی۔ جب آپ اقتدار پر نہیں تھے آپ نے ہمارے ساتھ ہمدردی کی۔ ہندوستان کی ترقی کرلئے بچوں کو ڈاکٹرس بنانا چاہتے ہیں۔ لیکن سابقہ حکومت کی طرح آپ نے مقدمہ کیلئے اسپیشل جج کا تقرر کیا ہمارے خلاف سپریم کورٹ میں مقدمہ لڑنے کے لئے۔ دکن میڈیکل کالج کو روکنے کی کوشش کررہے ہیں۔ آندھرا پردیش کے لڑکے میڈیکل میں اڈمیشن کے لئے کرناٹک جاکر لاکھوں روپیہ ڈونیشن دیرہے ہیں۔ یہاں کا سرمایہ دوسری ریاست کو چلاجارہا ہے۔ لڑکے وہاں پر جاکر تعلیم حاصل کررہے ہیں۔ مائنارٹیز کالجس اور مائنارٹیز انجینیرنگ کالجس پر دباؤ ڈال رہے ہیں۔ مائنارٹیز کے مسائل کو نظر انداز کررہے ہیں۔ مائنارٹیز کمیشن کی رپورٹ گذشتہ ۸ سال سے پنڈنگ میں ہے۔ جتنے بھی مائنارٹیز کمیشن کے چیرمن تھے انھوں نے دو رپورٹس حکومت کو دیئے تھے وہ اسمبلی میں بھی پیش کیا گیا تھا لیکن اسپر کوئی عمل نہیں کیا جارہا ہے۔ یہ ہمارا حق ہے۔ گذشتہ ۸ سال سے اس رپورٹ کو برفدان میں رکھدیا گیا ہے۔ اس تعلق سے بجٹ میں کوئی ذکر نہیں کیا گیا۔ اور نہ بجٹ میں اسکو روبعمل لانے کے تعلق سے ایک لفظ بھی استعمال نہیں کیا گیا۔ ۱۰۰ اردو ٹیچرس کے تقرر کرنے کے تعلق سے کہا گیا۔ کئی اردو مدارس ختم ہوگئے ہیں۔ سرکاری چاہیے وہ اردو میڈیم ہو یا تلگو میڈیم اسکولس ہو لوگ اپنے بچوں کو پڑھانے کیلئے تیار نہیں ہیں۔ تلگو میڈیم اور اردو میڈیم مدارس میں تقریباً ۵۰ ہزار ٹیچرس کی جائیدادیں خالی پڑی ہوئی ہیں۔ ان جائیدادوں کو پر کرنے کے تعلق سے کوئی اقدام نہیں کیا جارہا ہے۔ نوجوان بچے ٹیررازم اور دہشت پسندی کی جانب کیوں راغب ہورہے ہیں۔ کیوں نکسلائیٹ بن رہے ہیں۔ مارنے اور مرنے کیلئے کیوں تیار ہیں۔ کیونکہ انھیں تعلیم نہیں مل رہی ہے۔ غریب ماں باپ کے بچے بی اے تک تعلیم حاصل کرنے کے بعد بھی انھیں نوکری نہیں مل رہی ہے۔ ان لوگوں کے پاس ۱۵ سال ۲۰ سال کا امپلائمنٹ کارڈ رہنے کے باوجود کالس نہیں آرہے ہیں۔ امپلائمنٹ اکسچینج میں سینیارٹی ۱۹۷۰ کی چل رہی ہے۔ بچوں کے پاس ۱۸ سال کا پرانہ کارڈ ہوگیا ہے کوئی کالس نہیں آرہے ہیں کئی بچوں کی عمریں بار ہوگئی ہیں۔ کئی ہزار بچے بیروزگار ہیں۔ اس سال ۱۰ ہزار لوگوں کو روزگار دینے کا تیقن دیا گیا۔ سٹ ون کیلئے ۲۵ کروڑ روپیہ دیئے گئے ہیں جس میں سے ۲۰ کروڑ روپیہ بنک قرض دیرہا ہے اور صرف سٹ ون ۵ کروڑ روپیہ دیرہا ہے۔ اس سے آندھرا پردیش کے کتنے نوجوانوں کو روزگار مل سکتا ہے۔ اردو کو ترقی دینے کے تعلق سے ۸۷۷ سال سے ٹالا جارہا ہے۔ خود چنا ریڈی صاحب چارمینار پر فلاگ مارچ کا پرچم ہلاکر اردو تحریک کا افتتاح کیا تھا۔ اسوقت اردو بچاؤ تحریک کے پلیٹ فارم سے تقریر کی تھی کہ اردو کو واقعی اسکا مقام ملنا چاہیئے۔ اردو زبان ہندوستان میں پیدا ہوئی یہاں پر بڑھی، یہاں پر جوان ہوئی۔ اردو کی ترقی کے تعلق سے ایک جی او ۷۲ء جاری کیا گیا تھا لیکن اسپر عمل نہیں ہوا۔ اردو میں درخواست سکریٹریٹ، سیول کورٹ اور دوسرے محکموں میں لینے سے انکار کررہے ہیں۔ اسپیکر صاحب کم سے کم اسمبلی میں اردو کے تعلق سے بڑی ہمت افزائی کررہے ہیں لیکن حکومت اسکو اتنا ہی نظرانداز کررہی ہے۔ سٹی کے اندر کانگریس اور مجلس اتحادالمسلمین ملکر بلدیہ کارپوریشن چلارہے ہیں۔ جب کانگریس پارٹی اقتدار پر نہیں تھی۔ تلگو دیشم حکومت کے خلاف کہتی تھی کہ تلگو دیشم کارپوریشن کو فنڈس نہیں دیرہی ہے۔ لیکن آپ اقتدار میں آنیکے بعد کیا فنڈس دیرہے ہیں۔ سٹی میں ترقی ٹھپ ہوکر رہ گئی ہے۔ سڑکیں خراب ہوگئی ہیں۔ ڈرینیج سسٹم خراب ہوگیا ہے۔ بڑی شرم کی بات ہے کہ آج تک بھی شہر حیدرآباد کو پانی لانیکا مسئلہ حل نہیں ہوا ہے۔ آپ نے گورنر کے خطبہ میں ذکر کرنیکے باوجود بھی آج حیدرآباد میونسپل کارپوریشن کو کیا بجٹ دیرہے ہیں کتنا بجٹ مختص کیا ہے۔ سٹی حیدرآباد میں ایک سیوریج بورڈ بنایا گیا جسکو ڈرینیج کا کام تفویض کیا گیا اور ایک میٹروپالیٹن واٹر سپلائی بورڈ بنایا گیا کیونکہ سٹی کے پانی

کے لئے ورلڈ بنک والے ۱۷۵ کروڑ روپیہ قرض دینے والے تھے۔ یہ ایک توقع تھی وہ بھی ختم ہوگئی ہے۔ شہر حیدرآباد میں بالخصوص اولڈ سٹی میں ڈرینیج سسٹم بالکل خراب ہوگیا ہے۔ وقف بورڈ کا کیا حال ہے۔ ہم سمجھ رہے تھے کہ ڈاکٹر چنا ریڈی صاحب مائناریٹیز کے ساتھ انصاف کرینگے۔ وقف بورڈ کی جائیدادوں کی حفاظت کرنیکے لئے انصاف کیا جائیگا۔ محمد جانی صاحب بیچارے اردو سے بھی واقف نہیں ہیں۔ اردو کے مسائل سے بھی واقف نہیں ہیں۔ انھیں منسٹر بنایا گیا ہے۔ این ٹی راما راؤ صاحب کے زمانے میں امین فاروقی کو منسٹر بنایا گیا تھا۔ انھیں وقف بورڈ کے علاوہ شکر کا قلمدان بھی دیا گیا تھا۔ لیکن آج محمد جانی صاحب کو صرف اردو اکیڈیمی کا منسٹر بنایا گیا ہے۔ یہ ایک مائناریٹیز کی بے عزتی ہے۔ مائناریٹیز کو کتنا گرا دیا گیا ہے کتنا ڈیگریڈ کر دیا گیا ہے۔ کم از کم کیبنٹ رینک کا منسٹر تو بنانا تھا

"انٹرپشن"

محمد جانی صاحب ڈر رہے ہیں کہ ان سے منسٹری کھینچ لی نہ جائے۔

مسٹر اسپیکر:۔ آپ قومی چیزوں پر کہئیے انفرادیت پرست بولئیے۔

شری محمد امان اللہ خان:۔ ایک زمانہ تھا جب ۱۹۷۸ء میں ایم ایم ہاشم کو ہوم منسٹر بنایا گیا تھا۔ اب مائناریٹیز کو اتنا گرا دیا گیا کہ صرف اردو اکیڈیمی کا منسٹر بنایا گیا ہے۔ افسوس کی بات ہے کہ کم از کم نیشنل فرنٹ پارٹی والے سنٹر میں مفتی محمد سعید کو ہوم منسٹر آف انڈیا بنایا گیا ہے۔ نظام حکومت کا زمانہ نہیں رہا۔ اب ہندوستان میں ڈیماکریسی ہے لیکن یہاں مائناریٹیز کو ڈیگریڈ کیا گیا۔ یہ مائناریٹیز کی بے عزتی ہے۔ بہرحال لا اینڈ آرڈر کا کیا حال ہے جس طریقہ سے تلگو دیشم حکومت کے زمانے میں غنڈہ گردی تھی اسی طریقہ سے کانگریس حکومت کے زمانے میں بھی غنڈہ گردی ہو رہی ہے۔ لا اینڈ آرڈر پر آپکی گرفت ڈھیلی ہو رہی ہے۔ آندھرا پردیش کے چپہ چپہ میں ہریجنوں پر ظلم ہو رہا ہے اسمبلی میں اس تعلق سے کئی مرتبہ آواز اٹھائی گئی۔ تلگو دیشم کے زمانے میں ۴۰۰ سب انسپکٹرس کے انٹرویو ہوئے اسمیں ایک بھی مائناریٹیز کا آدمی نہیں تھا۔ اسوقت چنا ریڈی صاحب چیف منسٹر نہیں تھے۔ کہا کہ یہ غیر قانونی کام ہے۔ اسمیں ریشیو سسٹم نہیں ہے۔ لیکن آپ اقتدار میں آنیکے بعد اسکو ریگولرائس کر رہے ہیں۔ آپ بتائیے سٹی حیدرآباد کے اندر کتنے ڈی سی پی ہیں کتنے اے سی پی ہیں۔ شہر حیدرآباد میں کتنے انسپکٹرس ہیں۔ کوئی بھی مسلمان آفیسر نہیں ہے۔ مائناریٹیز کے تعلق سے آپ کیا کر رہے ہیں۔ ریاستی سطح پر بتائیے کتنے ایس پی اور کتنے ڈی ایس پی مسلمان آفیسر ہیں۔ مسلمانوں کو کیوں نظر انداز کیا جا رہا ہے۔ میں یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ کل تک یہ بات کہتے تھے کہ ہم اقتدار پر آئینگے تو ہم انصاف کرینگے لیکن آج عوام نے آپکو اقتدار میں لایا لیکن آپ تلگو دیشم حکومت کو گالیوں کے سوا کچھ نہیں کر رہے ہیں۔ آپ کا بھی وہی حشر ہوگا جو ۱۹۷۷ء میں جنتا پارٹی حکومت اقتدار پر آئی تھی۔ اسوقت اندرا گاندھی پر کئی کمیشن قائم کی تھی جسکی وجہ سے وہ اقتدار سے ختم ہوگئی۔ آپ اگر این ٹی راما راؤ صاحب کے پیچھے پڑے رہینگے انکے خلاف الزامات لگاتے رہینگے انکے خلاف تحقیقاتی کمیشن قائم کرتے رہینگے تو تاریخ دوہرائیگی آپ بھی جلد ختم ہو جائینگے پھر دوسرا اقتدار پر آجائیگا۔ ان لوگوں کے تعلق سے بولنے کی ضرورت نہیں ہے۔ آپ آندھرا پردیش کی ترقی کے لئے کیا کر رہے ہیں۔ بیروزگار لوگوں کے لئے کیا کرنے والے ہیں۔ آندھرا پردیش میں نکسلائیٹ مسئلہ ایک گمبھیر مسئلہ بن گیا ہے۔ لوگ نکسلائیٹ کی طرف کیوں جا رہے ہیں۔ جسمیں نوجوان

انجنیرس، ڈاکٹرس اور کئی اسکالرس ہیں۔ان لوگوں کے لئے کوئی مواقع نہیں ہیں۔وہی ایک انگوٹھا چھاپ منسٹر بن سکتا ہے۔ پھر ان پڑھے لکھے لوگوں کے لئے حکومت کیا سوچ رہی ہے۔میں صرف یہ پوچھنا چاہتا ہوں کہ آپ یہ کہتے ہیں کہ سابقہ حکومت ۲۷ کارپوریشن بنائی تھی اور کارپوریشن کا سارا پیسہ ان چیرمنوں پر خرچ ہو رہا تھا۔اب آپ کیا کر رہے ہیں۔آپ ترقی کے کونسے کام کر رہے ہیں۔مائنارٹیز کے ساتھ کیا انصاف کر رہے ہیں۔یہ بات صاف واضح ہو جاتی ہے کہ آپ مائنارٹیز کے لئے کچھ کرنا نہیں چاہتے۔اگر آپ ایسا کرینگے تو سمجھ لو کہ آپ کا اقتدار بھی جلد ختم ہونے والا ہے۔میں آپکا شکریہ ادا کرتا ہوں جو آپ نے مجھے وقت دیا۔

ప్రకటన

హైదరాబాదులో కొన్ని హోటళ్ల కట్టడాలపై సభా కమిటీ గురించి

Mr. Speaker:- I am to announce to the House that the following Members are nominated to serve on the House Committee on UNAUTHORISED CONSTRUCTION OF HOTELS in Hyderabad City.

1. Dr. M.V. Mysoora Reddy
2. Shri V. Rambhupal Chowdary
3. Shri Puli Veeranna
4. Shri Damador Raja Narasimha
5. Shri M. Kodanda Reddy
6. Shri D. Narasinga Rao
7. Shri Y. Ramakrishnudu
8. Shri N. Yethi Raja Rao
9. Shri Mohd. Amanullah Khan
10. Shri V. Jagapathi Rao
11. Shri Baddam Bal Reddy

Shri Mysoora Reddy will be the Chairman of the Committee.

TERMS OF REFERENCE

"To enquire whether there are any contraventions of building bye-laws or master plan in constructing hotels namely Banjara, Krishna Oberai, Bhaskara Palace, Palace Heights in Hyderabad City and also to find out any unauthorised

construction of multi storied complexes in twin cities of Hyderabad and Secunderabad and specify the persons or institutions responsible for such unauthorised constructions; and

The propose guidelines to avoid such unauthorised constructions in the twin cities in future."

The term of the Committee shall be TWO MONTHS from the date of its first meeting.

ప్రకటన

కేశోరాం తదితర పరిశ్రమలకు ఎ.పి.ఎస్.ఇ.బి. యిచ్చిన మినహాయింపుపై సభా కమిటీ గురించి.

Mr. Speaker:- I am to announce to the House that the following members are nominated to serve on the House Committee on 'EXEMPTIONS GIVEN TO CERTAIN INDUSTRIES INCLUDING KESORAM CEMENT FACTORY BY THE ANDHRA PRADESH STATE ELECTRICITY BOARD'.

1. Shri K. Yerran Naidu
2. Smt. S. Uma Venkata Rama Reddy
3. Shri S. Santhosh Reddy
4. Shri Goli Veeranjaneyulu
5. Shri G. Venkataseshu
6. Shri D. Redyanaik
7. Shri A. Vittal Reddy
8. Shri Gali Muddukrishnama Naidu
9. Shri A. Madhava Reddy
10. Shri Mohd. Rajab ali
11. Shri P. Ramaiah

Shri K. Yerran Naidu will be the Chairman of the Committee.

<u>TERMS OF REFERENCE</u>

"To enquire in to any irregularities committed in giving concessions and exemptions for excess use of power; and

Whether the prescribed rules are followed in disconnecting and reconnecting the power to various industries in the State; and also to fix the responsibility on the persons concerned".

The term of the Committee shall be ONE MONTH from the date of its first meeting.

1990-91 సంవత్సర బడ్జెట్‌పై చర్చ

శ్రీ ఎమ్· ఓంకార్:- అధ్యక్షా, ఆర్థికశాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్ మీద నా 1·50
అభిప్రాయాలు చెప్పే ముందు మాకు ఇచ్చిన 'బడ్జెట్ గైడ్'లో బడ్జెట్ ప్రసంగం యొక్క ము·
ఉద్దేశాలను గురించి వివరించినది చెపుతున్నాను· "···· బడ్జెట్ ప్రసంగం, గడచిన
సంవత్సరపు, వర్తమాన సంవత్సరపు మరియు రాబోవు సంవత్సరపు రాష్ట్ర ఆర్థిక
పరిస్థితిని సమీక్షిస్తుంది· ప్రభుత్వ విధానాలను, కార్యక్రమాలను గురించి, గడచిన
సంవత్సరాలలో అవి ఎంతవరకు అమలుపరచబడ్డాయో అనే అంశం గురించి ముస్ముందు
అవి ఎలా ప్రవేశపెట్టబడి, అమలుపరచబడతాయనే విషయం గురించి వివరించడమే బడ్జెట్
ప్రసంగం యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం···" అన్నారు· ఇది ఒక పోలసీ స్టేట్‌మెంట్
అనుకోవలసి వస్తుంది· అలాంటప్పుడు మేము చూడవలసినది ఏమిటంటే ప్రభుత్వం యొక్క
కొత్త విధానాలు ఏమిటని? ప్రభుత్వం యొక్క విధానాల విషయములో మా అభిప్రాయాలు
మేము తప్పకుండా చెప్పాలి· గత ప్రభుత్వం యొక్క తప్పులు కూడా ఎన్నడూ దాచలేదు·
కాని ఈ మొత్తం బడ్జెట్ జాగ్రత్తగా చూసిన తరువాత కలిగే అభిప్రాయం ఏమిటంటే పేద
ప్రజల నోటి ముందు అన్నం లాగివేసే బడ్జెటండి ఇది, పేదవానిపై పన్నులు మరింతగా వేసే
బడ్జెటండి ఇది, సంక్షేమ కార్యక్రమాలను మరింత ప్రతిష్టంభనలో పడవేసే బడ్జెటండి
ఇది, రాష్ట్రాభివృద్ధికి ఏమాత్రం తోడ్పడజాలని బడ్జెటు, అసంఘటిత రంగములోని
నిరుపేదలను పూర్తిగా నిర్లక్ష్యం చేసిన బడ్జెటు, ధనిక వర్గాలకు, వ్యాపార వర్గాలకు
అనేక రాయితీలు కల్పించే బడ్జెటు, భూసంస్కరణలను పూర్తిగా మరచిపోయిన బడ్జెటు,
శాంతిభద్రతల పరిరక్షణ, ఉత్పత్తిని పూర్తిగా విస్మరించిన బడ్జెటు, నిరుద్యోగులను పెంచే
బడ్జెటు - ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే కాంగ్రెస్(ఐ) పార్టీ స్వభావానికి అసలైన, సిసలైన
ప్రజా వ్యతిరేక బడ్జెటు అని దీనిగురించి చెప్పవలసి ఉంటుంది· ఇందులో ఉన్నటువంటి
కేటాయింపుల గురించి పెద్దగా లెక్కలలోకి పోయి ఇబ్బంది పెట్టదలచుకోలేదు· విద్యుచ్ఛక్తి
రంగానికి గత ప్రభుత్వం రు· 253·42 కోట్లు ఖర్చుపెడితే మీరు రు· 446·45 కోట్లు

అని అన్నారు. ఇందులో రు.193 కోట్లు అదనం అంటున్నారు. కాని రు.236.40 కోట్లు ఆ విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు సంపాదించుకుంటే అప్పుడు మీ లెక్క కుదురుతుంది. అందుకోసం ఒక విధంగా చెప్పాలంటే మీరు స్వంతముగా మీకు లభ్యమయ్యే వనరులలో దీనికోసం పెద్దగా పెట్టినది ఏమీలేదనే చెప్పాలి. ఒక విషయం సూటిగా అడగవలసి ఉంది. మీరు ఈ సంవత్సరం కొత్త కనక్షన్స్ ఎన్ని ఇవ్వదలచుకున్నారు చెప్పండి మాకు లెక్క. అట్లాగే ఈ స్లాబ్ రేట్ ఉంచుతారా, తీసివారేస్తారా? గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణ కోసం లైన్ ఛార్జెస్ భరించాలి అనేది ఉంటే ఆ నిషేధం పాత ప్రభుత్వం వాగ్దానము చేసినా వారు అమలు జరపలేదు - మీరయినా అమలుజరుపుతారా? అట్లాగే కన్స్యూమర్ మీటర్‌కి ఇదివరకు రు.50 అయ్యేది రు.600 పైన అవుతున్న దానిని తగ్గిస్తారా? నాగార్జునసాగర్ వద్ద అణువిద్యుత కేంద్రం పెట్టే విషయములో మీ వైఖరి ఏమిటి? ఇలాంటి విషయాల గురించి నిర్దిష్టముగా చెప్పాలని మీకు మనవి చేస్తున్నాను. వ్యవసాయం, గ్రామీణాభివృద్ధి గురించి మీరు చేసిన కేటాయింపులు కాని, సాంఘిక సంక్షేమం గురించి చేసిన కేటాయింపులు కాని, ట్రాన్స్‌పోర్ట్‌కు చేసిన కేటాయింపులలో నిజముగా చెప్పాలంటే గతానికన్నా పెద్దగా పెరిగింది ఏమీలేదు. ఏదో కొద్దిగా పెరిగినా, పెరిగింది జీతాలు పూడ్చడానికి తప్ప అదనముగా ఏ ఒక్కటి పెరగడానికి వీలుగా లేదు. నిజంగా చెప్పాలంటే ఒక మాట అన్నారు. గత ప్రభుత్వం రు. 1400 కోట్ల ప్రణాళికను పెట్టి అమలుజరపకపోవడం వల్ల దానిని రు. 1250.22 కోట్లకు కుదించాము అన్నారు. వాస్తవమే - అది అమలుజరగలేదు, ప్రతిష్టంభనలో పడ్డది. పనులు అన్నీ కూడా, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు అన్నీ కుంటు పడ్డవి. కాని నేను అడుగుతున్నాను - ఈవేళ మీ బడ్జెట్‌లో కూడా మీరు కేటాయించిన ఈ మొత్తాలతో పనులు అమలుజరుగుతాయని కాని, మీరు ప్రవచించిన లక్ష్యాలు నెరవేరు తాయని ఏ ఒక్క రంగములో కూడా నమ్మడానికి వీలులేనటువంటి లోపభూయిష్టంగా ఈ బడ్జెట్ ఉందని చెప్పడానికి నేను బాధపడుతున్నాను. మొట్టమొదటిసారిగా చూసుకున్నప్పుడు మీ దెబ్బ ఎవరి మీద పడుతోంది అంటే పేదవారు - రు. 2 కిలో బియ్యం వారి మీద పడుతోంది. మీరు అనుకుంటున్నారు - మేము చెప్పేది ఎవరికీ తెలియదు కదా అని. మన ఊళ్లల్లో ఒక సామెత ఉంది. దెబ్బ తేలకుండా, నెత్తురు బయట పడకుండా, ప్రాణం మిగలకుండా చేయించే పద్ధతి. ఊపిరి సలపకుండా స్వయంగా చచ్చిపోయే విధంగా మీరు తయారు చేస్తున్నారు. పైగా మీ ప్రసంగాలన్నిటిలో ఇది ఒక భారమైందిగా చెపుతున్నారు. వాస్తవం అది కాదు. నూటికి 75 మంది పేదలు ఉన్నారు. రు. 10,430 కోట్లు మన స్టేట్ నెట్ డొమెస్టిక్ ప్రొడక్టు అయితే దాదాపు సగానికి సగం 5,200 కోట్లు వారు ఉత్పత్తి చేస్తున్నారు. అది మరచిపోకండి. సృష్టిలో రెండే రెండు అదనపు ఉత్పత్తి చేసేవి. మానవ శ్రమ, భూమి - ఇవి తప్ప మిగతావి ఏమీ కాదు. కనుక ఈ సృష్టించేది అంతా ఈ పేద ప్రజల శ్రమే. పరోక్ష పన్నులు మీరు వేస్తున్నారు. ఈ రు. 2621 కోట్లతో సగానికి రు. 1300 కోట్లు ఈ పేదవారు ఇస్తున్నటువంటిదే. రు. 700 కోట్లు స్టేట్ ఎక్సయిజ్‌కి వస్తుంటే అందులో రు. 350 కోట్లకు పైగా ఇస్తున్నది పేదవారే. అంతేకాదు, మీకు ఒక ఉదాహరణ చెపితే సరిపోతుంది. మీరు ఇచ్చిన ఈ కొద్ది సదుపాయానికి ఏదో బ్రహ్మాండముగా చెప్పుకుంటున్నారు. 1989 జూన్ 16వ తారీఖున హిందూ పత్రికలో ఉంది విలేఖరుల బృందం ఒకటి అదిలాబాదు జిల్లా పర్యటిస్తే వారికి తెలిసింది ఏమిటంటే ఆ జిల్లాలో

మొత్తం 1098 ఫెయిర్ ప్రయిస్ షాప్స్ ఉంటే సారా దుకాణాలు 1600 ఉన్నాయి. మీరు
50 వేల టన్నుల కోటా పంపించవలసి ఉండగా 30 వేల టన్నుల పంపిస్తూ ఉంటే – దానికి
మీరు చెల్లించే సబ్సిడీ రు. 7.20 కోట్లు కాగా సారా అమ్మకాల వల్ల వస్తున్నది
రు. 24 కోట్లు. అంటే దీనిని బట్టి మనకు అర్థమవుతున్నది రు. 7.20 కోట్లు సబ్సిడీగా
ఇచ్చి రు. 24 కోట్లు అచ్చంగా సారా మీదనే తీసుకుంటున్నారు. పైగా పేదవారి యొక్క
ఆరోగ్యాలను, ప్రాణాలను కాపాడడం మన జాతికి చాలా అవసరం. వారు ఉంటేనే కదా
మనకు మానవ శ్రమ అనేది! మన జాతి సంపద పెరగడానికి ఉంటుంది. అలాంటప్పుడు
పోషక ఆహారం కావాలంటే బియ్యం కాదు – నూనె, నెయ్యి, పాలు, పెరుగు అని చెప్పారు.
అవి అన్నీ దేవుడు ఎరుగు! కనీసం రెండు రూపాయలు కిలో బియ్యం తోటి కొద్దిగా
అయినా వారు బాగుపడతారు అంటే అదీ ఇవ్వడం లేదు. బోగస్ కార్డులు ఏరివేయండి,
మేము వద్దనడం లేదు. కాని చాలమంది అర్హులైన వారికి కార్డులు దొరకడం లేదు. మీ
యొక్క ఎమ్‌ఫసిస్ అంతా ఎక్కడ ఉంటోంది – బోగస్ కార్డ్సు ఎలిమినేట్ చేయాలనే. మేము
వద్దనడం లేదు. కాని కార్డులు రావలసిన, అర్హులైన పేదవారు అనేక లక్షల మంది
ఉన్నారు. వారికి కూడా ఇచ్చే ఆలోచన మీకు ఎందుకు ఉండదు? పైగా వారి యొక్క
ఆదాయాన్ని గురించి మీరు వేసే అంచనాలు చూడండి. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో మొగవారికి
రు. 20, ఆడవారికి రు. 15 రోజుకూలీ అంటే మొత్తం రు. 35. అయితే సంవత్సరం
పొడుగునా అలా ఇవ్వండి. రోజూ పని దొరుకుతుంది? ఏదో సీజనులో ఉంటుంది.
అంతేకాని వారంతా ధనవంతులు క్రిందే లెక్క అంటే ఇక ఎవరండీ పేదవారు ఈ రోజున?
లక్షల రూపాయలు సంపాదించే భూస్వాములా? అందుకనే మీ అవగాహన పేదవారికి
వ్యతిరేకంగా ఉంటోందని చెప్పడానికి ఏవిధమైన సంకోచమూ లేదు. మీరు 'సెట్విన్'
పెట్టారు. నేను వద్దనడం లేదు. సెట్విన్ ద్వారా ప్రొవైడ్ చేసే ఉద్యోగాలు ఎవరికీ అంటే
ఆర్గనైజ్డ్ సెక్టర్‌లో ఇదివరకే ఉన్నటువంటి, కాస్త మంచి పొజిషన్‌లో ఉన్నవారి పిల్లలకే
ఉపయోగపడుతున్నాయి తప్ప గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉన్నటువంటి వ్యవసాయ కార్మికుల,
పేద రైతుల పిల్లలకు ఉపయోగపడవు అనేది మీరు దృష్టిలో ఉంచుకోండి. అదేవిధంగా 2.00
బియ్యానికి లంకెపెట్టి మీరు ఒక మంచి శాస్త్రవేత్తలుగా పోషకాహార విలువలను మ.
కనిపెట్టినట్లు అంటున్నారు. పనికి ఆహారం పథకం క్రింద గ్రామాలలో ఎక్కడైనా
గోధుమలు తీసుకొని పనిచేశారా? గోధుమలను బ్లాక్ మార్కెట్లో అమ్మివేశారు
కాంట్రాక్టర్లు, డబ్బు మాత్రం తీసుకొన్నారు, బియ్యం, జొన్నలు కొనుక్కొన్నారు.
కాబట్టి ఇప్పుడు మీరు గోధుమలకు, బియ్యానికి అంకెపెడితే రెండు రూపాయలకు
కిలో బియ్యం పథకం దెబ్బతినడానికి గల కారణాలకు ఇది కూడా అదనంగా తోడై దానిని
నష్టపరచడం జరుగుతోంది. మనం ఎంత దూరం పోతున్నాం అంటే ఇంటిలో ఎలుకలు
ఉన్నాయని ఇంటికి నిప్పు పెట్టేకాడికి పోతున్నాం. ఇక మన దగ్గర సివిల్ సప్లయిస్
కార్పొరేషన్ వేరే వుంది, ఎసెన్షియల్ కమడిటీస్ కార్పొరేషన్ వేరే ఉంది. ఇప్పటిదాకా
బియ్యం సేకరణగాని, అమ్మకంగానీ సివిల్ సప్లయిస్ కార్పొరేషన్ ద్వారా జరుగుతున్నది.
కొన్ని ఐటమ్స్ వ్యవహారాలు మాత్రం ఎసెన్షియల్ కమడిటీస్ కార్పొరేషన్ ద్వారా జరుగు
తున్నాయి. ఇప్పుడు దాదాపు సివిల్ సప్లయిస్ కార్పొరేషన్‌ను రద్దుచేయబోతున్నారు. ఈ
సంవత్సరం బియ్యం సేకరణ కార్యక్రమ బాధ్యతను సివిల్ సప్లయిస్ కార్పొరేషన్ నుంచి
తొలగించి ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియాకు అప్పజెప్పారు. చక్కెర, పామొలిన్ అయితేను

సంబంధించిన వ్యవహారాన్ని ఎసెన్షియల్ కమడిటీస్ కార్పొరేషన్కు అప్పజెప్పారు. ఇది మాత్రం చాలా అన్యాయం, దీనిని నేను తీవ్రంగా ఖండిస్తున్నాను.

(దీనికి సంబంధించిన సర్క్యులర్ను సభాపతికి అందజేశారు)

ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ సివిల్ సప్లయిస్ కార్పొరేషన్ యాక్టివిటీస్ను తగ్గించకండి, దానిని రద్దుపరచే చర్య తీసుకోకుండా పటిష్టం చేయాలి. పబ్లిక్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ సిస్టంను ఇంకా పటిష్టం చేయడానికి, సివిల్ సప్లయిస్ కార్పొరేషన్ను ఇంకా పటిష్టం చేయడానికి చర్యలు తీసుకోవాలే తప్ప దానిని బలహీనపరచకూడదనే మనవిచేస్తున్నాను.

అట్లాగే నిరుద్యోగ సమస్య పరిష్కారం విషయం తీసుకొంటే అందుకు మీరు తీసుకొంటున్న చర్యలు ఏమిటి? సెట్విన్కు 25 కోట్ల రూపాయలు ఇచ్చారు. సెట్విన్ ఎక్కటే సర్వరోగ నివారిణి మాత్రం కాదు, కాజాలదు. అలాంటప్పుడు ప్రభుత్వోద్యోగాల భర్తీ గురించి మీ వైఖరి ఏమిటి? వివిధ డిపార్ట్మెంట్లలో 60 వేల పోస్టులు ఖాళీగా ఉన్నాయి. ఈ 60 వేల పోస్టులలో ఈ సంవత్సరం ఎంతమందికి ఉద్యోగాలు ఇస్తారు? నిన్నటిదాకా ఈ 60 వేల పోస్టులను భర్తీచేయాలని ప్రతిపక్షంలో వున్న కాంగ్రెస్వారు లొల్లిపెట్టారు. ఈనాడు అధికారంలోకి వచ్చారు. మీరు చెప్పే మాటలకు, చేతలకు తేడా వుంది. ఒకవైపు ఇదివరకు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఉద్యోగాల భర్తీపై పెట్టిన బేన్ను తొలగించామని మీరు చెపుతున్నారు, మరోవైపు గ్రామాలకు వెడితే మార్చి ఆఖరిదాకా బ్యాన్ వుందని చెపుతున్నారు. ఏ కలెక్టరును అడిగినా ఇదే చెపుతున్నారు. ఇది మంచి పద్ధతి కాదు. ఉద్యోగాల భర్తీపై మీ వైఖరి ఏమిటో స్పష్టంగా చెప్పాలి. 60 వేల ఖాళీలు వుంటే మేము 30 వేల పోస్టులు భర్తీ చేస్తాం, లేదా 40 వేల పోస్టులు భర్తీ చేస్తామని నిర్దిష్టంగా చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

ఇక సంక్షేమ కార్యక్రమాల విషయానికి వస్తే ఈ సంవత్సరం ముసలివాళ్లకు అదనంగా ఒక్క పెన్షన్ అయినా దొరుకుతుందా? వికలాంగులకు ఒక్కరికైనా అదనంగా పెన్షన్ దొరుకుతుందా? పాత సంఖ్యనే మీరు చూపించారు తప్ప కొత్తగా ఒక్కరికైనా ఇస్తున్నట్లు లేదు. గత మూడు, నాలుగు సంవత్సరాలుగా అదనంగా ఒక్కరికైనా వికలాంగుల పెన్షన్లుగాని, వృద్ధాప్య పెన్షన్లుగాని, వితంతు పెన్షన్లుగాని దొరక్కుండా పోయాయి. ఈ సంవత్సరం కూడా దొరికేట్లు లేవు. పాతవాళ్లు ఛస్తే కొత్తవాళ్లకు వస్తాయి తప్ప ఏమీలేదు, పాత ప్రభుత్వ విధానాన్నే మీరు పుణికిపుచ్చుకొన్నారు. ఒక విధంగా చూస్తే ఇది అవమానకరమైన పని. ఇక మరొక విషయం ఏమిటంటే గత ప్రభుత్వం ఒక వాగ్దానం చేసింది, అదేమిటంటే వితంతు పెన్షన్లకుగాని, వికలాంగుల పెన్షన్కుగాని, వృద్ధాప్య పెన్షన్కు దరఖాస్తు పెట్టుకోవాలంటే 20, 30 రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. ఇలా ప్రతి సంవత్సరం దరఖాస్తు పెట్టుకోవాలంటే కష్టం కాబట్టి ఒకసారి దరఖాస్తు పెట్టుకొన్నట్లయితే వారికి పెన్షన్ మంజూరు అయ్యేదాకా ఆ దరఖాస్తు వాలిడ్ అవుతుంది అన్నారు, కాని అది అమలుజరగలేదు. ఇప్పటికైనా దానిని అమలుజరుపుతారా లేదా? ఈ విషయం కూడా నిర్దిష్టంగా చెప్పాలి. ఏటా దరఖాస్తు పెట్టుకోవడమే కాని డబ్బు మాత్రం

మంజూరు అయ్యేది లేదు. అసలు ఈ రాష్ట్రంలో వితంతు పెన్షన్లు, వృద్ధాప్య పెన్షన్లు, వికలాంగుల పెన్షన్లు పొందడానికి అర్హులైనవారు ఎంత మంది వున్నారు? వచ్చే 5 సంవత్సరాలలోగాని, 3 సంవత్సరాలలోగాని వారందరికీ పెన్షన్లు ఇస్తామని చెప్పండి. అలాచెప్పి ఏటా కొంతమందికి శాంక్షన్ చేసినట్లయితే మీకు కూడా బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇకపోతే అసలు రాష్ట్ర సమగ్రాభివృద్ధికి మీవద్ద ఏమైనా కార్యక్రమం వుందా అని అడుగుతున్నాను. రాష్ట్రంలో మెట్ట ప్రాంతాలు వున్నాయి, కరువుకు గురిఅయ్యే ప్రాంతాలు వున్నాయి, వరదలకు గురిఅయ్యే ప్రాంతాలు వున్నాయి. అందువల్ల ప్రాంతీయ అసమానతలను తొలగించడానికి, ప్రకృతి వైపరీత్యాల నుంచి రాష్ట్రాన్ని రక్షించుకొనడానికి, రాష్ట్ర సమగ్రాభివృద్ధికి ఒక సూచన చేస్తున్నాను. మీరు ఒక మాస్టర్ ప్లాన్ తయారు చేయండి. నిపుణుల కమిటీని వేయండి. మన రాష్ట్రంలో శ్రీరాం సాగర్ ప్రాజెక్టు రెండవ దశ, శ్రీశైలం ఎడమ గట్టు కాలువ నిర్మాణం, ఇచ్చంపల్లి ప్రాజెక్టు, పోలవరం ప్రాజెక్టు - ఇలాంటి అనేక పెద్దతరహా, చిన్నతరహా నీటి వనరుల ప్రాజెక్టులను, అదే విధంగా థర్మల్ విద్యుచ్ఛక్తి ప్రాజెక్టులు, హైడల్ విద్యుచ్ఛక్తి ప్రాజెక్టులు, అణు విద్యుచ్ఛక్తి ప్రాజెక్టులు - ఇలా ఎన్నో పూర్తిచేయవలసిన ప్రాజెక్టులు వున్నాయి. అలాగే పరిశ్రమల స్థాపన జరగాలి. వీటన్నింటికీ రు. 15, 20 వేల కోట్లు ఖర్చవుతాయి. ఈ డబ్బును ఎక్కడినుంచి సమకూరుస్తాం? వీటన్నింటినీ మామూలు బడ్జెట్ క్రింద వసూలు అయ్యే డబ్బుతో పూర్తిచేయలేము. అందువల్ల నేను ఇదివరకే మనవిచేశాను, సంవత్స రాదాయం రు. 5 లక్షలు మించిన వారిపై ప్రకృతి విపత్తు సర్‌ఛార్జి వేయండి. తద్వారా సంవత్సరానికి వెయ్యి కోట్లో, పదిహేను వందల కోట్లో రాబట్టే ప్రయత్నం చేయండి. అలా వచ్చిన డబ్బును ఇతర కార్యక్రమాలకు ఖర్చుచేయకుండా మాస్టర్ ప్లాన్‌లో మీరు నిర్దేశించిన లక్ష్యాలను సాధించడంకోసం, ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం కోసం ఖర్చుపెట్టండి. 5 లక్షల రూపాయల ఆదాయం కలిగిన వారినుంచి కాకపోతే మరింత ఎక్కువ ఆదాయం వచ్చేవారినుంచి ఈ డబ్బు వసూలు చేయండి.

శ్రీ కె. రోశయ్య:- అధ్యక్షా, ఒక క్లారిఫికేషన్. ఒక పరిమితిని మించిన ఆదాయం కలవారి నుంచి అలాంటి సర్‌ఛార్జి వసూలుచేసే ప్రొవిజన్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పరిధిలోకి వస్తుందా? దయచేసి క్లారిఫై చేయండి. నేను సజెషన్ అడుగుతున్నాను.

శ్రీ యం. ఓంకార్:- ఆదాయం పన్ను వేసే అధికారం మనకు లేదు. కాని ప్రకృతి విపత్తు సంభవించినప్పుడు మన అవసరాల కోసం డబ్బు రావడానికి తలచుకొంటే ఉపాయాలు చాలా వుంటాయి.

శ్రీ కె. రోశయ్య:- నేను మిస్-ఇంటరప్ట్ చేయలేదు. అధిక ఆదాయం గల ప్రజల నుంచి పన్ను వసూలుచేసి విపత్కర పరిస్థితులలో వున్న ప్రజలను ఆదుకొనడానికనే నేను సీరియస్‌గా అడుగుతున్నాను. అలాంటి మార్గం ఏదైనా వుందేమో సూచించండి.

మిస్టర్ స్పీకర్:- ఓంకార్‌గారూ, హైదరాబాద్ స్టేట్‌లో 1952లో ఇవేకం టాక్స్ వుండింది. కాని భారత రిపబ్లిక్ ఏర్పడిన తరువాత అది సెంట్రల్ సబ్జెక్ట్ అయింది. అది కంకరెంట్ లిస్ట్‌లో కూడా లేదు.

శ్రీ యం. ఓంకార్:- అధ్యక్షా, మనం ముక్కుసూటిగా పోతే మీరు చెప్పిన చట్టం అడ్డు వస్తుంది. నేను కాదనడం లేదు. కాని తలచుకొంటే ఉపాయాలు చాలా వున్నాయి. వాటిని గురించి నిపుణులద్వారా పరిశీలింపజేయించండి. నేను రెండు విషయాలు సీరియస్‌గా చెపుతున్నాను ఒకటి సెంట్రల్ ఆక్టు అడ్డం రాని పద్ధతిలో చేయవచ్చు. అందువల్లే సర్‌ఛార్జ్ అన్నాను. ఆదాయం పన్ను అనడంలేదు కేంద్రాన్ని కూడా డబ్బు అడగండి, అక్కడి నుంచి కూడా తీసుకోండి. ఇక పట్టణ ఆస్థులమీద గరిష్ఠ పరిమితి పెట్టండి. కోటి రూపాయలో, రెండు కోట్లో – అంతకన్నా ఎక్కువ ఆస్థి వున్నవారి నుంచి డబ్బు వసూలు చేయండి, అందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో పోరాడి వారి సహకారం తీసుకోండి. ఇలా ధనికుల నుంచి డబ్బు వసూలుచేసే పద్ధతి లేకపోతే–కేవలం బడ్జెట్‌లో కేటాయించిన డబ్బుతోనే కార్యక్రమాలు చేస్తామంటే రాష్ట్ర అభివృద్ధి జరగదు.

ఇకపోతే ప్రభుత్వానికి ఎన్నో కోట్ల రూపాయల బకాయిల వసూలు కావలసి వుంది. అనకాపల్లిలో సుబ్రహ్మణ్యం అండ్ కంపెనీకి సంబంధించిన గ్రూప్‌కు 15 ఫర్మ్స్ వున్నాయి. వాళ్ళు గత 30 సంవత్సరాలుగా చెల్లించవలసిన బకాయిలు చెల్లించడం లేదు, వడ్డీ కూడా చెల్లించడం లేదు. డబ్బు చెల్లించమని కోర్టు తీర్పు ఇచ్చినా ఈనాటివరకు కోర్టు తీర్పును ఖాతరు చేయడంలేదు. వడ్డీ రెండు కోట్ల రూపాయలకు పెరిగింది. దాని గురించి పట్టించుకొనే వారు లేరు ఒక చిన్న వర్తకుడు 15 వేల రూపాయలు బాకీ వుంటే అతనిపై చర్య తీసుకొని జైల్లో పారవేస్తారే? అలాంటి మన సేల్స్ టాక్స్ ఆఫీసర్స్ ఎక్కడపోయారు? ఇలాంటి బకాయిలు అనేకం వున్నాయి. వాటన్నింటినీ గట్టిగా వసూలు చేయాలని కోరుతున్నాను. ఇక మీరు ఎంట్రీ టాక్స్ రద్దుచేశారు. అసలు ఎంట్రీ టాక్స్ అనేది ఎందుకు పెట్టవలసి వచ్చింది అంటే కన్సైన్‌మెంట్ గూడ్స్‌ను నానా రకాల పేరుతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని మోసంచేస్తోంటే ఏదోవిధంగా దానివల్ల వచ్చే నష్టాన్ని కొంతవరకైనా ప్లగ్ చేయడానికి పెట్టిన ఎంట్రీ టాక్స్‌ను రద్దుచేశారు. దానికి ప్రత్యామ్నాయం ఏమైనా వుందా అంటే అది లేదు. ప్రస్తుతం కమర్షియల్ టాక్స్ క్రింద మనకు రావలసిన డబ్బులో నాలుగవ వంతు మాత్రమే వస్తున్నది, మిగతా మూడు వంతులు ఎగవేయబడుతున్నది.

అంటే దాదాపు రు. 1416 కోట్లు యీ సంవత్సరం బడ్జెట్‌లో పెట్టారే. వాస్తవంగా మనకు రావలసినదాంట్లో రు. 4,200 కోట్లు పోతున్నాయి. రు. 1416 కోట్లు మాత్రమే వస్తున్నాయి. మొత్తం రావలసింది రు. 5,600 కోట్లు. దానిలో రు. 4,200 కోట్లు ఎగగొడుతున్నారు. దీనికి కట్టుదిట్టమైన చర్యలు ఏమి తీసుకుంటున్నారు? మేము అనేకమంది ప్రైవేటు వర్తకులతో మాట్లాడాము. వారు చెప్పుతున్నారు. పోయిన కమిటీ ఒక కమిటీని వేసింది. శ్రీ విద్యాధరరావుగారి అధ్యక్షతన ఆ కమిటీ పని పూర్తిచేయక ముందే ప్రభుత్వం పడిపోయింది. కనీసం మీరు అయినా దీనికోసం చూడండి? ఇక భూసంస్కరణల విషయం – టి.డి.పి. ప్రభుత్వం – 'పెట్టకుంటే నాకు కోపం, తినకుంటే నీకు పాపం అని పేరు పెట్టి ఎవరి భూమి వారికే దక్కేట్టుగా చట్టం తీసుకువచ్చారు. అంతకన్నా అభివృద్ధి నిరోధక చట్టం ఏమీలేదు. మీరు ఏమైనా చేస్తారా? ఇప్పటికైనా ఆ చట్టాన్ని మీరు మారుస్తారా? వీటిని అమలు జరపడానికి గ్రామస్థాయి, రాష్ట్రస్థాయి వరకు అఖిల పక్ష కమిటీలను వేయాలని చెప్పాము. దానికి కూడా మీరు పూనుకోలేదు. టి.డి.పి. ఆఖరు రోజు వేసింది. దీనిని పునరుద్ధరించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ట్రిబ్యునల్స్

విషయంలో మీరు రు. 60 కోట్లు ఇచ్చాము – పెంచాము అంటున్నారు. ఇది పెంచడం మంచిదే కాని అసలు సమస్య పరిష్కారం కాదు. అసలు సమస్య పరిష్కారానికి ఏజెన్సీ ఏరియాను యీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం క్రిందనే ప్రాంతీయ స్వపరిపాలన ఇవ్వాలి. అంతవరకు వారి సమస్యలు పరిష్కారం కావు. రెండవది ఏమిటంటే, మనం లంబాడీలను, ఎరుకలను కూడా 1976లో ట్రైబల్స్ లిస్టులో చేర్చాము. మంచి పనే. వారి అభివృద్ధికోసం వారి ఏజెన్సీ నిష్పత్తి ప్రకారంగా వారి చదువుకు, రిజర్వేషన్లకు కేటాయింపులు అన్నీ చేయండి? కాని యీ లంబడోళ్లు ఏజెన్సీ ఏరియాకు పోయి కోయల భూములను కొనకుండా చూడండి? అక్కడ కోయలకు, గొండులకు వచ్చే గ్రామ పంచాయతీ రిజర్వేషన్లు, ఎం.ఎల్.ఏ. సీట్లు రిజర్వేషన్లు కొట్టకుండా చూడండి. అదేవిధంగా ఆ ఏరియాలో సబ్‌ప్లాన్ ఏరియా బడ్జెట్ వీరికి చెందకుండా చూడండి? వీరికి వారికి సెపరేట్ చేయండి? ఇది చేయకుండా ఉంటే, ఇంకా పదేళ్ల తరువాత ట్రైబల్స్ మిగులరు. నిజంగా ఉన్నవారికి చాలా నష్టం జరుగుతుంది. అట్లాగే అక్కడ ఉన్న నాన్ ట్రైబల్స్‌ను వెకేట్ చేయడానికి దీర్ఘకాలిక ప్లాను పెట్టుకోండి. ఎందుకంటే భూమి ముఖ్యమైన జీవనాధారం. ఇది ఆ ట్రైబల్స్ చేతిలో ఉంటేనే బ్రతుకుతారు. అది లేకుండా లాభం లేదు. నాన్ ట్రైబల్స్ ఎవరైనా ఉండవచ్చు కాని భూమి వ్యవసాయం వారి చేతిలో ఉండేటట్లు చూడండి. ఒక దశలో వారికి యీ కార్యక్రమాన్ని అమలు జరపాలని మనవి చేస్తున్నాను. మనం ఎంతో అభివృద్ధి చెందాము అంటున్నాము. ఎస్.సి., ఎస్.టి.ల గురించి మాట్లాడేప్పుడు మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో యీ రోజు కూడా హరిజనులను వేరే గదులలో కూర్చోబెట్టి పరీక్షలు వ్రాయించడం జరుగుతున్నది. ఆచరణలో జరుగుతున్నది పత్రికలలో ఫోటోలతో సహా వచ్చింది. ఈ ప్రభుత్వం ఏమి చర్య తీసుకున్నది? ఇంత దుర్మార్గానికి ఎవరు బాధ్యులు? వారిని ఏరకంగా ఖండిస్తారు? సివిల్ రైట్స్ ఏక్టు ప్రకారం శిక్షించాలి. దానికి ఏమి చర్య తీసుకోబడింది? అదే విధంగా బి.సి. రిజర్వేషన్లు పూర్తికాబోతున్నది. మీరు నిర్దుష్టంగా చెప్పండి? జూన్‌తో ఆఖరు కాబట్టి, బి.సి.లకు రిజర్వేషన్ పొడిగించవలసిన అవసరం ఉంది. ఇది కాకుండా మురళీధరరావు కమీషన్ అనేక సూచనలు చేసింది. ఒక్క జనాభా నిష్పత్తి దగ్గర తగవు వచ్చింది. 31 శాతం అని హైకోర్టు చెప్పింది. 44 శాతం అని మురళీధరరావు అన్నారు. 31 శాతం, పోనీ ఒక శాతం తగ్గించండి, 30 శాతానికి పరిమితం చేసి మిగతా స్కీమ్ అమలు జరపండి? ఆ మొత్తం రెకమండేషన్స్ ఎందుకు పాతి పెడుతున్నారు. అది బాగుండదని మనవి చేస్తున్నాను. శాంతిభద్రతల విషయం – ఒక బాధాకరమైన విషయం. రోజూ లాకప్ డెత్‌లు, మానభంగాలు, పేదవారి మీద అణచివేతలు జరుగుతున్నాయి. అన్నిటికన్నా బాధాకరమైన రెండు సంఘటనలు చెప్పుతాను. మన అసెంబ్లీ జరుగుతున్న సమయంలో అనంతపూర్ జిల్లాలో తాడిపత్రిలో ఎన్ని గ్రూపులు ఉన్నా తగాదాలు ఉండవచ్చు. 500 మంది వెళ్లి, నాగిరెడ్డిగారికి సంబంధించినటువంటి ఫ్యాక్టరీలను, ఆస్థులను లక్షలాది రూపాయల విలువగల వాటిని ధ్వంసం చేయడం ఎంతవరకు సబబు? అంతే తీవ్రమైనది, గుంటూరు జిల్లాలో చిన్నదొరలపాడు గ్రామంలో పిచ్చాసాహెబ్ అనువ్యక్తిని ది. 16-3-1990న సాయంత్రం 7 గం.లకు ఎత్తుకుపోయి చంపేస్తే, 17 తారీఖు ఉదయం ఎస్.ఐ. పోతే, చంపిన హంతకులు కర్రలు పట్టుకుని వస్తే ఎస్.ఐ. అక్కడికి పోడు. మళ్లీ 18వ తారీఖున కుక్కలు తీసుకునిపోయారు, పోలీసులు వారు రాగానే ఎదుర్కోవడంతో చప్పుడు చేయకుండా వచ్చారు. ఇవాళ 23వ తారీఖులో

ఉన్నాం. 16 తారీఖున మర్డర్ జరిగింది. శవం కంటికి కనిపించలేదు. ఎక్కడ పాతిపెట్టారు? ఎక్కడ కాల్చివేశారు? ఈ రోజుకూ పోలీసు అక్కడికి పోలేదు, ఎవరినీ అరెస్టు చేయలేదు. మీ ప్రభుత్వము ఉన్నట్లా పోయినట్లా? అసెంబ్లీ జరుగుతున్న రోజుల్లోనే ఈ రకంగా ఉంటే ఎట్లా? అధికారులకు ఇంతమాత్రం స్పృహ ఉండకూడదా? ఒళ్ళు దగ్గర పెట్టుకుని జాగ్రత్తగా వ్యవహరించాలని లేదా? పాలక పక్షం అధికారాలు ఇచ్చారు. మీ మీద బాధ్యత ఉండదా? మీ మంత్రులకు ప్రతిపక్షం కన్నా ఎక్కువ బాధ్యత ఉన్నది. ఒకవేళ జిల్లాల్లో ఎక్కడ ఏమి జరిగినప్పటికీ దాని రిఫ్లెక్షన్ పరిపాలన మీద ఉంటుంది. చాలా దురదృష్ట కరమైన విషయం. ఇలాంటివి మీరు సాగిస్తున్నారు. నక్సలైట్ల విషయం తీసుకు వస్తున్నారు. మమ్మల్ని సబ్ కమిటీలో అడిగి సలహాలు తీసుకున్నారు. అభిప్రాయాలు తీసుకున్నారు. అసెంబ్లీలో చెప్పాము. బయట చెప్పాము. చెప్పినవారు నిష్ఠూరం అయి పోతున్నారు. అయినా నేను భయపడదలచుకోలేదు. కాని, మీరు చేసిన ఫలితం ఇంత దూరం వచ్చింది. ఈ రోజు గ్రామాలలో పీపుల్స్ వార్ గ్రూప్‌వారు రాజ్యాలు చేస్తున్నారు. 6 జిల్లాలలో రాజ్యాలు చేస్తున్నారు. మీ ఎం.ఆర్.ఓ.లు, డి.డి.ఓ.లు వారిని బ్రతి మాలుతూ బ్రతుకుతున్నారు. అది మరిచిపోకండి. ఎస్.పి.లు కూడా డబ్బులు పంపించి, రాజీనామాలు పెట్టుకుంటున్నారు. అది కూడా మరిచిపోకండి. ప్రజా ప్రతినిధులుగా ఉన్నవారము నాబోటివారు తినడానికి వీలు లేదు. బహుశః కాంగ్రెసు వారికి స్వేచ్ఛ ఇంకెంతకాలం ఉంటుందో గాని చెప్పలేను. ప్రతిష్టంభనలో పడింది. గ్రామాలలో పరిపాలన పోయింది. విచ్చలవిడిగా బెదిరించి డబ్బు అడుగుతున్నారు. పట్టణాల్లో కూడా అడుగు తున్నారు. ఇలాంటి విషయాలు మీరు రేపు అణచలేరు, మీ పోలీసు అణచడానికి వీలు లేని స్థితిలో పడిపోయింది. కేంద్రం నుంచి ఏమైనా వస్తే, యీ రాష్ట్ర పోలీసు వారిని ఎదుర్కోలేని స్థితి ఉంది. మీరు చేసిన యీ చర్యలు స్వనాశనం, పరనాశనం, సర్వనాశనానికి దారితీసే విధంగా ఉన్నాయి. అది మీరు కనిపెట్టకుండా ఉన్నారు. లంచగొండి విషయాలకు వస్తే, అధ్యక్షా,

(ఇంటరప్షన్)

'పువ్వు పుట్టగానే పరిమళం తెలుస్తుంది' అంటారు. లంచగొండితనం మొదటి నుంచి ఉన్నదే కాని మధ్య మధ్య కాస్త హెచ్చుతగ్గులు ఉంటాయి. కిందిస్థాయి, పైస్థాయి ఉంటుంది. ఇప్పుడు ఫ్లడ్ గేట్స్ ఓపెన్ అయ్యాయి. విచ్చలవిడిగా ఇదివరకు ఉన్నదానికంటే, అనేక రెట్లు పెరిగింది. పెరగడమే కాకుండా పైస్థాయి వరకు పెరిగింది. బాధాకరమైన విషయం ఏమిటంటే, అది చెప్పడానికి, వినడానికి చాలా కఠినంగా ఉంటుంది. ఏది ఏమైనా ఇదివరకే ఒక మినిస్టరుగారు ఒక విచారణను ఎదుర్కొంటున్నారు. ఆ జోలికి పోను. ఏదైనా, పరిపాలకులు ఏమి చేయాలండి? ఇదివరకు పురాణాల్లో ఉండేది – తమ పరిపాలన గురించి ప్రజలు ఏమనుకుంటున్నారో వేగుల ద్వారా వార్తలు తెప్పించుకుని నడిచేవారు. ఆ పని కాస్త మన ముఖ్యమంత్రిగారు చేస్తే తన గురించి, తన కుటుంబాల గురించి, అధికారుల గురించి, మిగతా మంత్రుల గురించి ఏమి అనుకుంటున్నారో తెలుస్తుంది. ఆ సమాచారం ఆధారంగా చర్యలు తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. అదేవిధంగా, లోకాయుక్త నియామకానికి వచ్చేటప్పటికీ, నేను జస్టిస్ రెడ్డిగారిని వ్యక్తిగతంగా అనడం

లేదు. ఆయన గురించి నాకు పూర్తి గౌరవం ఉన్నది. కాని ఏదైనా ముఖ్యమంత్రిగారు ఇలాంటి నిర్ణయం తీసుకునేటప్పుడు బంధువు అనే పేరు ఉన్నవారిని పెట్టకుండ ఉంటే బాగుండేది. దురదృష్టం – ఇప్పటికైనా ఏమి ఆలోచిస్తున్నారో? అదేవిధంగా, కాకినాడలో ఇ.ఎన్.ఆర్. అనే ప్రైవేటు కంపెనీకి సుమారు వందల ఎకరాల భూమిని గవర్నమెంటు ఎక్వయిర్ చేసి వారికి ఇవ్వడం ఏమిటి? కోర్టుకు ఏదో లాభం కలుగుతుందని చెప్పు తున్నారు. ఇది ఇదివరకు ఎక్కడా జరగలేదు. దయచేసి అలాంటి పనులు చేయకండి? ఆ విధంగా ప్రభుత్వ ఖజానాను దుర్వినియోగం చేయకండి? రవీంద్రభారతికి సంబంధించి మొన్న చర్చ జరిగింది. మేము కూడా విన్నవి చెప్పుతున్నాము. రవీంద్రభారతిలో జరుగుతున్న అక్రమాలు, కుంభకోణాలు – ముఖ్యమైన పాయింటు ఏమిటంటే – అక్కడ ఎ.సి.బి. ఎన్‌ఫోర్సుమెంటు వారి రిపోర్టులను హుష్‌అప్ చేస్తున్నారు. దానికోసం నేరస్థులు, చీఫ్ మినిస్టరుగారి పేషీలో ఉన్న ఒక ఐ.ఎ.ఎస్. ఆఫీసరు బాధ్యులు; జి.ఎ.డి.లో ఉన్న అధికారులు బాధ్యులు, లోకల్‌ఫండు డైరెక్టరు బాధ్యులు. 31 తారీఖున రిటైర్ కాబోతున్నాడు ఆయన బాధ్యుడు. లోకల్‌ఫండు డైరెక్టరుగారి మీద ఎ.సి.బి. వారిని పంపించి అయినా ఆయన ఆస్థులు ఏవిధంగా డిస్‌ప్రపోర్షనేట్‌గా ఉన్నాయో తెలుస్తుంది. పైగా రవీంద్రభారతి ఒక బాటల్ మరియు బ్రోతల్ రూమ్‌గా మార్చే దుర్దశ వచ్చింది. నేను వివరాలు మీకు ఇస్తున్నాను. ఎల్. గురప్ప చౌదరిగారు రవీంధ్రభారతిలో జరుగుతున్న వ్యవహారాల మీద ప్రభుత్వానికి పంపించిన మెమోరాండమును – నగ్నమైన ఫోటోలతో సహా అన్నిటిని తమకు సమర్పిస్తున్నాను.

అదే సందర్భంలో ఔత్సాహిక కళాకారుల కొరకు ప్రతి నెలా రు. 30 వేలు 2·20
యిస్తున్నారు. మ్యాన్యుస్క్రిప్టు విషయం వచ్చేసరికి ఓరియంటల్ మ్యాన్యుస్క్రిప్టు లైబ్రరీ మ.
అండ్ రీసెర్చ్ యిన్‌స్టిట్యూట్‌కు, డైరెక్టర్ లేదు. ఇప్పటికైనా ఆ డిపార్టుమెంట్‌లో వున్న వ్యక్తిని డైరెక్టరుగా వేయండి. తెలుగులో రెండు వేల మ్యాన్యుస్క్రిప్టులు వుంటే, మీరు యిద్దరు రీసెర్చ్ ఆఫీసర్లను, ముగ్గురు తెలుగు పండిట్స్‌ను పెట్టారు. 6 వేలు సంస్కృత ప్రతులు, 17 వేల ఉర్దూ ప్రతులు కూడా వున్నాయి. సంస్కృతంలో ఆరు వేల ప్రతులు వుంటే మీరు పెట్టింది యిద్దరు పండితులను మాత్రమే. ఒక్క రీసెర్చ్ ఆఫీసర్ కూడా లేదు. 17 వేల ఉర్దూ ప్రతులు వుంటే ఒక రీసెర్చ్ ఆఫీసర్, ఒక బుక్ కీపర్ మాత్రమే వున్నారు. దానికి న్యాయం జరగాలి. దాన్ని చాలా అభివృద్ధి పరచవలసిన అవసరం వుంది.

మరో ముఖ్యమైన విషయం, మంత్రివర్గం విషయానికి వచ్చేవరకు, మాకు యిండిపెండెంట్‌గా ఎక్సయిజ్, హోం, గిరిజన శాఖ, విద్యాశాఖ, పరిశ్రమలు, మునిసిపల్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్, అడవులు మొదలైన ముఖ్యమైన శాఖలకు మంత్రులు లేకుండా అదనపు బాధ్యతల క్రింద వుంటే, వారి ముఖాలు చూసే అదృష్టం మాకు, రాష్ట్ర ప్రజలకు లేదా? ఈనాడు మీరు అనుకుంటున్నారు. మీరు తెలుగుదేశం పార్టీని ఓడించి వచ్చారు. సంతోషం. మీకు ఐదు సంవత్సరాలు ఏలే హక్కు వుంది. కానీ, మీరు అగ్నిపర్వతం మీద కూర్చుని వున్నారనే విషయం మరచిపోకండి. పైకి కనబడుతున్నంత యిదిగా మీ పార్టీ వున్నదని అనుకోకండి. మీ ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా , యిదివరకటి ముఖ్యమంత్రులు

చేసిన పొరబాట్లు చేయవద్దని, భజనరాయుళ్లకు, పొగడ్తలు చేసేవారికి తావీయకుండా వుండాలని కోరుతున్నాను. ఈనాడు ముఖ్యమంత్రి చుట్టూ ఒక రింగ్ ఏర్పడింది. సెక్రటేరియట్లోని చీఫ్ సెక్రటరీ చుట్టూ ఒక రింగ్ ఏర్పడింది. ముఖ్యమంత్రి దగ్గరకు కానివ్వండి. చీఫ్ సెక్రటరీ దగ్గరకు కానివ్వండి మరొక ఆఫీసర్ పోవడానికి వీలులేని విధంగా పరిస్థితి తయారయింది. ఇది క్షేమకరం కాదని చెబుతున్నాను. పైగా ఇది రాష్ట్రానికి కూడా క్షేమకరం కాదు. కక్ష సాధింపు ధోరణిలో ప్రతిపక్ష పార్టీల పట్ల వ్యవహరించడం మీ హుందాతనానికి మంచిది కాదు. రాష్ట్రాభివృద్ధి విషయంలో కూడా ఈ పద్ధతులు మంచివి కాదు. మీరు చాలా మారవలసి వున్నది. ముఖ్యంగా మంత్రులు శాసనసభలో సమాధానాలు చెప్పే సందర్భంలో తగాదాలు సృష్టించే విధంగా, రెచ్చగొట్టే విధంగా, స్పీకర్గారిని యిరకాటంలో పెట్టే విధంగా వుండకుండా వుండాలని కోరుతూ, ఈ అవకాశం యిచ్చిన తమకు ధన్యవాదాలను తెలుపుకుంటూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

Mr. Speaker:- I thank the Members for their kind co-operation. Now, the House is adjourned to meet again at 8.30 A.M. on Wednesday the 28th March, 1990.

(The House then adjourned at 2.23 P.M. to meet again at 8-30 A.M. on Wednesday, the 28th March, 1990.)

పేజి నెం.

8. అభినందన తీర్మానము – నమీబియా దేశం స్వాతంత్ర్యం పొందినందుకు. .. 330

9. ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన వివరణ – శ్రీరామనవమి, బాబూ జగజీవన్‌రామ్ జన్మదిన సందర్భమున ప్రకటించిన సెలవు దినముల గురించి. .. 331

10. సభా కార్యక్రమము. .. 331

11. రూలు 304 క్రింద ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిన విషయము : 1. జంటనగరాలలో త్రాగునీటి కొరత గురించి. .. 333

2. గోదావరినది శాఖలైన గౌతమిపైన తేయంలలో ఫెర్రి రేట్స్ గురించి. .. 356

12. సభాసమక్షమున పెట్టిన పత్రములు. .. 357

13. 1989–90 సంవత్సరమునకు వ్యయపు అనుబంధ అంచనాల సమర్పణ. .. 361

14. అనధికార బిల్లులు:

1. 1990 సంవత్సరం ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉద్యోగ హామీ బిల్లు: (ప్రవేశపెట్టబడినది). .. 361

2. 1990 సంవత్సరపు ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ కార్మికుల సంక్షేమం బిల్లు (ప్రవేశ పెట్టబడినది). .. 362

15. అనధికార తీర్మానము: భారత రాజ్యంగములో 'పనిహక్కు' నిర్దేశాన్ని చేర్చాలని భారత ప్రభుత్వాన్ని ఒప్పించాలని. .. 362

16. 1990–91 సంవత్సరానికి బడ్జెట్‌పై చర్చ. .. 362

17. ప్రకటన: (1) హైదరాబాదులో కొన్ని హోటళ్ల కట్టడాలపై సభాకమిటీ గురించి. [illegible]

పే.

17. ప్రకటన (Contd.)
(2) కేశోరాం సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ తదితర
పరిశ్రమలకు ఎ.పి.ఎస్.ఇ.సి. ఇచ్చిన
మినహాయింపుపై సభాకమిటీ గురించి. ..

18. 1990-91 సంవత్సరానికి బడ్జెటుపై చర్చ ..